ÆSOPI PHRYGIS FABVLÆ.

IAM RECENTER EX COLLATIONE OPTIMORVM exemplarium emendatius excusæ, cum nonnullis eiusdem & Poggij Fabulis adiectis,

Et Indice copiosiori adiuncto.

LONDINI,
Excusæ pro Societate Stationariorum. 1621.

Typographus Lectori beneuolo.

ÆGrè ferre nonnullos allatum est, hasce Æsopi Phrygis Fabulas toties excusas, amanuensium typographi incuria erratis vndequaque, seu vulneribus sub prælo, tanquam è prælio irrepsisse: visum est deinde iisdem castigationem, & chirurgicam quasi manum adhibere, quò emendatiores prodeant. Si quis in hac editione quid præstitum sit præ cæteris percontatus fuerit: Nonnihil certè, respondetur; quod in hoc genere emendandi laboriosissimum esse, omnes qui bene nouerint, ingenuè fatentur. Quamplurimas e probatissimis exemplaribus fabulas selectas adiecimus, & grauissima errata, quibus vbique scatebant, fideli manu emendauimus. Quocirca, si primitias laborum in æquam consulere partem dignatus fueris, in posterum alijs relegendis officium libentissimè perficere non grauabor. Vale.

ÆSOPI VITA, BREVISSIME EX Maximo Planude selecta.

RErum humanarum naturam persecuti sunt & alij, & posteris tradiderunt. Æsopus verò videtur non absque diuino afflatu cùm moralem disciplinam attigisset, magno interuallo multos eorum superâsse. Genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ cognomento Magnæ, sed fortuna fuit seruus. Verum seruitus non potuit animum eius liberum corrumpere. Fuit autẽ non solum seruus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum. Nam acuto capite fuit, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, vnde & nomen adeptus est, ventrosus valgus & incuruus, &, quod erat omniũ pessimum, tardiloquentia, & voce obscura, simul & inarticulata, quæ omnia seruitutem ei parâsse videri possunt. Sed cum talis esset tamque deformi corpore, animo tamen fuit natura solertissimo & ad omne commentum felicissimo. Homo igitur tam deformis ad fodiendum agrum ab hero suo emittitur: quo digressus alacriter operi incumbebat. Cumque eius domino ficus agricola quidã dono dedisset, eius dominus seruo cuidam Agathopo domũ ferendas commisit. Qui Agathopus consilium iniÿt cum seruo vt ipsas ficus illicitè deuorarent, causarenturque postea Æsopum furto ablatas edisse: vt hero domum redeunte accusaretur. Æsopo parantur flagra. Procumbit ad heri pedes miser, dilationem petit: qua impetrata aquam calidam affert, cuius partem ebibit, reliquam propinat conseruis. Æsopus præter aquam nihil euomit: serui vnà cum humore, & ficus in terram eÿciunt. Nudi nebulones flagro miserè conciduntur, laudato mirificè ingenio Æsopi. Cum sacerdotes Dianæ conuenissent Æsopum, rogassentque vt viam illis monstraret, quæ in vrbem ducebat: is priùs frugali cœna refocillatos in viam dux ipse ducit: ob quam hospitalitatem, sacerdotes precibus orant Dianam, vt ipsa gratiam referat homini tam benè de ipsis merito. Quo facto reuersus Æsopus, in somniúmque lapsus, visus est videre fortunam astare sibi, soluentem eius linguam, atque fabularum largientem doctrinam. Quare mirificè lætatus Æsopus expergiscitur, beneficiúmque in hospitalitatis obseruationem reÿcit.

Non enim amplius [illegible] tardus erat, sed lingua soluta expe[illegible] loquebatur. Quod cum Zenas quidam agri præfectus intellexisset, timens ne quando iniquitatis apud dominum ab Æsopo accusaretur, hominem præuenit, atque grauissima accusatione in odium domini induxit, adeo ut eidem præfecto ab hero Æsopus traderetur: cumque in potestate Zenæ foret Æsopus, conuenit Zenam mercator quispiam rogans num iumentum aliquod velit diuendere? respondit Zenas, iumentorum se potestatem non habere: verum Æsopum monstrat, si hunc velit, adesse quidem: quem cum vidisset mercator, Vnde hæc tibi olla, inquit, anne truncus est vel homo? Ni vocem emitteret, utrē inflatum arbitrarer, atque indignatus abijt. Æsopus ipsum sequens, Mane, inquit. Ille vero conuersus, Abi, inquit, sordidissime canis. At Æsopus ait, Eme me, mercator, non inutile tibi sum futurum mancipiū. Nam tibi domi sunt mali pueri & in otio flentes, his me præfice pedagogum, omnino eis ero pro larua. Ridens igitur mercator, ad Zenam dicit, Quantiuis hoc malum vendis? Ille tribus ait obolis. Mercator tres obolos exponens, Nihil emi (inquit) nihil exposui. Mercator ille cum Ephesi reliqua vendidisset mancipia, tres remanserant illi, grammaticus, cantor & Æsopus. Quos cum ille nequiret diuendere, Samū petijt, atque ibi expositis his tribus, grammatico, & cantore, egregiè [illegible]. Æsopo verò in medio sordidissimo stante, venit Philosophus Xanthus, atque hos tres probè contuens, mercatoris commentum miratus est, curnam inter duos bellissimos iuuenes tam sordidum statuisset homuncionem. Xanthus igitur percontatur cantorem, cuias fuit? Respondit, Cappadox sum. Quid sciret? Respondit, Omnia. Quo dicto, risit Æsopus. Quæsiuit & à grammatico Xanthus cuias esset? Dixit se Lydium esse. [illegible]uid facere sciret, rogante Xantho, omnia, inquit, grammaticus, atque iterum risit Æsopus. Discedente Xantho rogant discipuli, ut Æsopum emat. Nam reliquos nimis magno pretio æstimarat mercator. Veniens ad Æsopum Xanthus rogat unde sit? nigrum se esse respondit. Ille verò, non hoc volebam, ait, sed unde natus sis? Ait Æsopus, Ex ventre matris meæ. Non hoc dico, inquit Xanthus, sed in quo loco natus sis? Æsopus ait, matrem non renunciasse sibi, an in sublimi vel humili loco eum genuerit. Xanthus quid facere sciret, percontatur: & ille, nihil. Quomodo dixit Xanthus? Quoniam hi duo se omnia professi sunt nosse, mihi verò nihil reliquerunt. Laudatus est multis modis Æsopus à scholasticis ob hoc responsum,

sponsum, quoniam nullus sit vspiam inter mortales, cui cognita exploratáque sint omnia. Xanthus empturus Æsopum dixit, Si emero te, anne es fugiturus? Cui Æsopus respondebat: Hoc si facere voluero, haudquaquam te vterer consultore. Quæ cum maximè placuissent Xantho, subintulit, Sed deformis es. Atque ille respondit: O Philosophe, non faciem sed mentem oportet inspicere. Xanthus soluto à scholasticis pretio, Æsopum accipit. Inter deambulandum igitur, cum sol esset ardentissimus, Xanthus meiebat, nihilominus iter peragens. Id animaduertens Æsopus, dixit se confestim fugiturum. Xantho curnam id facere vellet, exquirente: Quoniam, inquit, si tu cum herus sis, naturæ non potes morem gerere, quid seruo mihi faciendum? Nam si ad ministerium aliquod mitterer, num inter volandum cacare deberem? Post hæc accidit, Xanthum die quodam amicos ad conuiuium inuitâsse, quibus rem gratam facturus, Æsopo mandat, vt lentem coquat. Commodè parata & cocta, Xanthus eam iubet afferri. Æsopus iussa exequitur. Xanthus lente accepta, probaturus anne cocta foret satis, digitis eam attriuit, & multas adhuc superesse putans, quas iubens Æsopum afferre, præter aquam is nihil adportauit. Xantho grauiter indignante, cur non lentes apponeret mensæ: respondit, se veluti iussisset, non lentes, sed lentem coxisse. Referuntur sententiæ aliquot Æsopi elegantissimæ, hæ videlicet; Deum ante omnia cole: Regem honora: Bene agentibus ne inuide: Linguæ continens esto: Mulieri nunquam credas secreta: Ne pudeat te semper discere meliora: Fac quæ te non mæstificent: Bonum esse non te pœniteat. Æsopus cum apud Samios ageret, libertate donatus est: missúsque Crœso regi bellum cum Samijs agenti, is sua cum prudentia, tum vrbanitate effecit, vt Samijs placatus rex reconciliaretur. Samij multis honoribus redeuntem Æsopum exceperunt: qui discedens ex insula orbem peragrauit: cui maximam familiaritatem fuisse memorant cum Licero rege, à quo statua aurea Æsopi iussa est erigi. Deinde peragrata Græcia, Delphos peruenit, à quibus nullo affectus honore est, sed ab ipsis post salutaria præcepta, rupe præceps deuolutus, mortuus est: cuius mors graui pestilentia vlta, iniustè occisi Æsopi indicium Delphis exhibuit.

MARTINVS DORPIVS, IOhanni Leupi, Iacobo Papæ, & Iohanni *Niniuitæ, eruditissimis in Flandria* Ludimagistris S.

EQuidem in ea & sum, & fui semper sententia, viri ornatissimi, quam mutare nullus queat, sed nec velim, vt impendio plus nascentibus literis consultum putem, ab eruditis aliquot nostra memoria viris, qui classicos Auctores castigatè ediderunt, quàm à quibusdam gloriæ aucupibus (nam alios taceo) qui commentariorum latifundijs omnia occupárunt. Ecquis enim non eo nomine Alanum Romanum suspicit, amat, prædicat? Hæc mecum identidem reputans, ausus sum & ipse quiddam minus, penè dixerim minimum, nempe fabulas Æsopicas rursus emittere, non carmine quidem illas subrusticè conscriptas, sed prosa oratione mirum quàm lepide concinnatas, vtpote à Gulielmo Gaudano tanto viro, vt ab Erasmo meo literatorum quasi Phœnice, seriò sit laudatus. Eam opellam vobis ingeniosæ Flandrorum iuuentutis præceptoribus nuncupatam dedico, eò vtique spectans, vt scholastici vestri hoc leuigatorio omnem tenellarum linguarum stribiliginem prius abradant, quàm Lilianum nostrum vetus atque adeo primum apud Louanienses politioris literaturæ domicilium profecti, Philosophiæ initientur. Adieci paucula ex Gellio, Politiano, Petro Crinito, sed selecta. Quod si genio quopiam aspirante leuis hæc alea feliciter ceciderit, plusculum aliquando & quædam meæ fœturæ, quæ interim parturio, pariam: dialogos, carmina, prologos in actiones Plautinas complementum Aululariæ, atque id genus alia. Cur enim, quæso non ausim? quoniam absterrear. Auxilio videlicet fretus Thesei, quondam vestri, nunc & mei Nicolai Ruscoducensis, (viri quod tacente me, ipsi probe nostis) exquisitè docti, siue philosophicas fabulas requiratis, siue venustioris dictionis lautitias, & amici, candidi, sinceri, humani, qui curam huius editiunculæ in se omnem deriuauit: In reliquis idem (quæ est hominis vigilantia) lubens obiturus. Rideri interim ab istis amusis sinistra Minerua natis, hoc verò mihi palmarium, quando sui similes, & omnes, & solos in cœlum ferre destinauerunt. Valete. Louanij, ex nominatissimo Lilianorum Gymnasio, ad 10. Kalend. Decemb.

EX PHILOSTRATI

Imaginibus.

FAbulæ se ad Æsopum, sua in eum beneuolentia conferunt, quod satagat sui. Fabula quippe & Homero, & Hesiodo necnon & Archilocho in Lycambem curæ fuit: sed ab Æsopo humana omnia ad fab. redacta sunt, sermone brutis non temerè impertito. Nam & cupiditatem tollit & libidinem insectatur & fraudem. Atque hæc ei leo quispiam agit & vulpes, & per Iouem nec equus, nec testudo muta; ex quibus pueri discant, quæ in vita geruntur. Habentur igitur in prætio fabulæ propter Æsopum: Accedunt ad ianuam docti huius, vittis eum deuincturæ, coronáque oleagina coronaturæ. Hic (vt puto) fabulam aliquam texit: Risus enim faciei, & oculi in terram defixi, id præ se ferunt. Pictorem, fabularum curas remissiore animo indigere, non latuit. Philosophatur autem pictura & fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa Æsopum statuit ex illius scena confictum. Chori dux vulpes depicta est. Vtitur enim ea Æsopus ministra argumentum plurimorum, seu Dauo Comœdia.

INDEX

INDEX FABVLARVM OMNIVM, quæ in hoc libro continentur, secundum *ordinem Alphabeti.*

De

Abiete & dumis 37
Accipitre columbam insequente 62
Accipitribus inter se inimicis quos columbæ pacauerũt 87
Adolescente & Cato 19
Adolescente ex coitu infirmo & lupo 84
Adolescente in funere matris canente 93
Adolescente quodam & hirundine 131
Adolescente & Coquo 96
117
Ægroto & medico 27.98.131
Ægyptio hort. ad fidem 101
Æthiope 148
Agno & lupo 19.131
Agricola 150
Agricola & filijs 20.19
Agricola & canibus 22.64
Agricola & gruibus 24
Agricola quodam & poëta 68
Agricola & pelargo 115
Agricola militiam & mercaturam affectante 66
Agricola filios suos docente 94
Alcedine 150
Alite & pullis eius 37
Amicis parum fidendum 27
Amne suum fontem conuitijs lacessente 67
Anguilla conquerente, quod magis quam serpens, &c. 62
Ansere & grue 40. 136
Anseribus 29. 168
Anu & ancillis 28
Anu Dæmonem accusante 58
Ape errante 124
Apiario 143
Apologus, ex Petro Crinito 50
Apologus ex Mantuano 6
Apro & Asino 3
Apro & rustico 40
Aquila 156
Aquila & cornicula 4
Aquila & coruo 15.99
Aquila & homine 105
Aquila & pica 58
Aquila & scarabeo 90
Aquila & vulpe 98
Aq. filios cuniculi rapiente 78
Aranea & hirundine 58
Aranea & podagra 54
Arboribus pulchris & deform. 60
Ariete cum tauro pug. 75
Arione & delphino 52
Artubus humanis & ventre 57
Arundine & olea 91
Asino 28.33.44
Asino ægrotante & lupis visitantibus 70
Asino & equo 26.129

Asino & ranis 152
Asino syluestri 151
Asinis 132
Asino & vulpe 153
Asino & coruo 152
Asino & Ioue 125
Asino & lupo 95.129
Asino & scurra 67
Asino & viatoribus 44
Asino & vitulo 59
Asino laborum finem non inueniente 71
Asino qui hero ingrato seruiebat 72
Asino & leone 130
Asino & talpa 53
Asino tubicine, & lepore tabellario 82
Auaro 139
Auaro & inuido 37
Aucupe 117
Aucupe & frigilla 60
Aucupe & merula 94
Aucupe & palumbo 21
Aucupe & vipera 93
Auibus 25
Auibus & noctua 55
Auibus & quadrupedibus 13
Auibus plures reges eligere volentibus 68
Auib. Scarabeos timentibus 60
Auiculæ cassitæ nido 36
Auriga & rota currus stridente 78

B

Boue & iuuenco 42
Bubulco 155
Buccinatore 51
Butali 142

C

Calamo & oliua 162
Camelo 33
Caluo crines externos gerente pro natiuis 48
Cancro & vulpe 147
Cancris matre & filio 32
Cane ad cœnã vocato 103.144
Cane carnes portante 119
Cane & asino 5
Cane & gallo 133
Cane & hero 59
Cane & lanio 18.94
Cane & leone 42
Cane & lupo 119
Cane & oue 19.119
Cane & vmbra 2
Cane inuido & boue 25
Cane mordaci 32
Cane oues domini sui occidente 75
Cane venatico qui ab hero contemnitur 9
Canibus vrbanis villaticum insequentibus 57
Canibus 144
Cana & oliua 110
Cantilena Tabellarijs placita 144
Caponibus pinguibus, & macro 60
Carbonario & fullone 21.87
Cabonario & lotore 103
Carduele & puero 62
Castore 115

Castore virilia sibi amputante 62
Cassita 138
Cato & Gallo 99
Cata in fœminam mutata 100
Cera duritiem appetente 61
Ceruo 1.4. 138
Ceruo & bobus 16
Ceruo & Leone 129. 139
Ceruo & oue 10
Ceruo & vite 139
Cicada & formica 41
Citharœdo 147
Cochleis 141
Cochlea petente à Ioue, vt suam domum secum ferre posset 73
Columba 152
Columbis & miluo 8
Columba & pica 60
Columba & cornice 152
Coriario emente pellem vrsi à venatore nondum capti 64
Cornice & oue 25
Cornice & vrna 38
Cornice & coruo 147
Coruo & cane ibid.
Coruo & serpente 148
Coruo & ægroto 119
Coruo & lupis 51
Coruo & vulpecula 4
Coruo & vulpe 118
Cuculo & accipitre 59
Cucurbita ad spinam sata 28
Culice cibum & hospitium ab ape petente 82
Culice & Leone 155
Cygno 140
Cygno in morte canente prehenso à cyconia 61

D

De eo qui vxorem in flumine peremptam quærebat 189.257
Derisio hominis porcum occidere volentis 159.190
Diuite 153
Diuite quodam & seruo 57
Duabus ollis 34
Duobus adolescentibus 18
Duobus amicis & vrso 34 90
Duobus amicis & vrsa 111
Duobus gallis inter se certantibus 122
Duobus inimicis. 111

E

Equite caluo 34
Equo & asino 13
Equo & caluo 13. 88
Equo & ceruo 17
Equo & leone 12
Equo inculto, sed veloci, & cæteris eum irridentibus 78
Eremita & milite 88
Eremita & viro ægrotante 78
Erinaceo viperam hospitem eijciente 72
Ægroto & medico 106.168

F

Fab. ex lamia Politani 49
Fabro & cane 115
Facetum hominis dictum asinum erudire promittentis 86

Fele in fœminam mutata 89
Filio cuiusdam senis 69
Florentino qui equum emeret 106
Formica 27.149
Formica & cicada 31.133
Formica & columba 122
Fure & cane 8
Furibus 146

G

Gallina & vulpe 128
Gallina & perdice 89.102
Gallina Auripara 155
Gallina & hirundine 151
Gallo & cato 24
Gallo & vulpe 156
Gallo gallinaceo 1
Gliribus quercum eruere volentibus 56
Graculo 11

H

Heremita ægrotante 56
Heremita & milite 56
Herinaceo viperam hospitem eijciente 72
Hirundine & alijs auiculis 7
Hirundine & cornice 45
Hœdo & lupo 9.28.146
Homine qui in somnis aurum reperiebat 159
Homine à cane morso 19.13
Homine & ligneo deo 107
Hinnulo 113

I

Ioue 321
Ioue & coruo 11
Ioue & simia 30
Iudæo nonnullorũ suasu Christiano facto 160
Iuuene senis curuitatem irridente 54
Impossibilia promittente 834

L

Leæna & vulpe 120
Legato auaro, tubicines decipiente 54
Leone, asino & vulpe 119
Leone cuiusdam rustici filiam amante 120
Leone & alijs 28
Leone & capella 38
Leone & capra 29
Leone & homine 128
Leone & lupo 140
Leone & mure 6.65
Leone & quibusdam alijs 2
Leone & rana 27.117
Leone & tauro 31.119
Leone & venatore 39
Leone & vulpecula 16
Leone porcum sibi in socium eligente 81
Leone sene 119
Leone senectute confecto 5
Leone & vrso 135
Leporibus 148
Lepore calliditatem, & vulpe celeritatem à Ioue petentibus 79
Lepore & testudine 129
Lepore sese vulpi præferente ob pedum velocitatem 74
100
Leporibus & ranis 9.111

Ligna-

Lignatore quodam 124
Lupo & oue 150
Lupo & vetula 156
Lupo & sucula 8
Lupis & agnis 14
Lupo & agno 120
Lupo & cane 22
Lupo & capite picto 11
Lupo & grue 2.121
Lupo & vulpe 33
Lupo ouis pelle induto, qui gregem deuorabat 73
Lupo pisce fluuij, maris regnum affectante 76
Lupo suadente Histrici vt tela deponeret 91
Luscinia cantum accipitri pro vita pollicente 179
M
MArito & vxore 146
Medico quodam 117
Medico qui insanos curabat 171
Membris & ventre 15.82
Mercurio 149
Mercurio & Tiresia 146
Mercurio & statuario 144
Milite & duobus equis 61
Milite qui vxorem habuit litigiosam 159
Miluo ægroto 6
Monedula 148
Mula quadam 114
Muliere 140
Muliere amatoris discessum flente 62
Muliere & ancilla 141
Muliere obstinata quæ virum pediculosum vocauit 158
Muliere & medico 109
Muliere ignẽ in mariti domum ferente 82
Muliere, quæ pro viro mori velle dicebat 68
Muliere virum morientem flente 61
Muliere & gallina 91.10.128
Muliere venefica 141
Mulo & æquo 63
Mure in cista nato 57
Muliere liberante miluum 73
Mure qui cum fele amicitiam contrahere volebat 71
Mure vrbano & rustico 3
Muribus & cato 112
Mure & rana 1
Musca 122
Musca & formica 11
Musca quæ quadrigis insidens puluerem se exit, &c. 62
Muscis 143
Mustela senicula & mure 26
N
NAutis sanctorum auxiliũ implorantibus 53
Nuci, asino & mulieri prosunt verbera 70
Nutrice & lupo 31
O
OLitore & cane 136
Opilione & agricolis 24
Oue pastori conuitiante 77
P
PArdo & vulpecula 2

Partu

Partu montium 8
Partu terræ 51
Pastore artem nauticam exercente 97
Pastore & ouibus 153
Pastore & mari 131
Pastore & lupo 140
Patre & filijs 98
Patre filium ad virtutes frustra hortante 75
Pauone & grue 30
Pauone & luscinia 25
Pauone & pica 27
Pauone & monedula 138
Philomela & accipitre 100
Pigritia adolescentis 158
Piscatore 141
Piscatore & pisciculo 31.37
Piscatore & smaride pisce 88
105
Piscatore quodam 107
Piscatoribus 44
Piscatoribus quibusdam 106
Piscibus 42
Piscibus è sartagine in prunas desilientibus 53
Porco & equo 64
Prætore repetundarum damnato 82
Puero & fortuna 112
Puero & fure 39
Puero & matre 58
Puero & Scorpione 130
Puero oues pascente 117
Puero quodam fure 118
Pulice 134
Pulice & homine ibid.
Punica & malo arbore 13

Q

QVadrupedibus societatem aduersus aues,&c. 53
Quercu & arundine 30

R

RAna & boue 12
Rana & vulpe 33.128
Ranis 136
Ranis duabus 142
Ranis & earum rege 7
Ranis regem petentibus 108
Rege & simijs 43
Ridenda de paucitate amicorum Dei responsio 224
Rustico amnem transituro 59
Rustico & angui 10
Rustico & colubro 3
Rustico & equo 20
Rustico & fortuna 35
Rustico & Hercule 40
Rustico & iuuenco 39
Rustico & mure 57
Rustico impetrante vt triticum absque aristis nasceretur 58
Rustico per vocem hœdi ad iurisconsultum admisso 79

S

SAcerdote & pyris 63
Sacerdote qui caniculum sepeliuit 159
Sacerdote Epiphania an vir esset vel fœmina ignor. 130
Salice & securi ibid.
Sancto Antonio fratre, & laico & lupo ibid.
Satyro & rustico 145

Satyro & viatore 39
Scarabeo & aquila 44
Scurra & Episcopo 61
Sene Iuuenem poma sibi surripientem saxis deijciente 118
Sene mortem differre vol. 100
Sene mortem vocante 118
Sene ob impotentiam libidinem carnis relinquente 74
Sene qui asinum portauit super se 159
Sene puellam in vxorem 8.55
Serpente & puero 151
Serpente & agricola 128
Serpente & cancro 140
Simia 132
Simia & duobus eius natis 41
Simia & eius prole 35
Simia & vulpe 112
Simia & vulpecula 16
Simijs & Delphis 143
Sole & aquilone 32
Sue & cane 91.140
Sylua & rustico 16
Singulari & vulpe 138

T

TAlpa & matre 131
Tauro & capra 35
Tauro & mure 39
Tauris & leone 36
Testudine & aquila 32 138
Testudine & ranis 58
Tigride & vulpe 36
Trabe boum pigritiam increpante 61
Trabe & bobus eam trahentibus. 60
Tubicine 92.114
Turdo amicitiam cum hirundine ineunte 55
Thinno & delphino 93.115

V

VAte quodam 121
Vaticinatore 93
Venatore & perdice 129
Verme & vulpe 153
Vespis, perdicibus, & agricola 130
Vespertilione & mustela 149
Vespertill. rubo & mergo 134
Viatore 127
Viatore & pera inuenta 95
Viatoribus 131
Vidua & asino viridi 76
Vidua virum petente 57
Vipera & lima 14
Viro agricola 104
Viro amicos experiri voléte 77
Viro Apollinem tentante 87
Viro auaro sacculum nummorum alloquente 83
Viro clysteria recusante 69
Viro & Satyro 81
Viro & vxore bigamis 65
Viro & vxoribus 133
Viro iactabundo 86
Viro inope & infirmo 106
Viro maligno & dæmone 67
Viro cardinali nuper creato gratulaturo 54
Viro zelotypo, qui vxorem dederat custodiendam 68
Vitulo & boue 121
Vitulo & ceruo. 121

Vlmo & silere 55
Vpupa indignè coronata 62
Vrso & apibus 60
Vulpecula & ciconia 10
Vulpecula & Mustela 17
Vulpecula & pardale 43
Vulpe carnem leporis lau. 78
Vulpe & aquila 23
Vulpe & fele 43
Vulpe esuriente 104
Vulpe & capite reperto 87
Vulpe & capro 85
Vulpe & crocodilo 102
Vulpe & larua 103
Vulpe & leone 23.86.100
Vulpe & mulieribus gallinas edentibus 60
Vulpe & pardo. 89.107
Vulpe & rubo 102
Vulpe & trago 100
Vulpe & venatoribus 103
Vulpe quadam 129
Vulpe sine cauda 101
Vulpe à rustico in palea abscondita 166
Vultur & alijsque auibus 29

Finis Tabulæ.

INTERPRETES.

Gulielmus Gaudanus.
Adrianus Barlandus.
Erasmus Roterodamus.
Aulus Gellius.
Laurentius Valla.
Angelus Politianus.
Petrus Crinitus.
Ioannes Antonius Campanus.
Plinius secundus Nouocomensis.
Anianus.
Gulielmus Hermanus.
Nicolaus Gerbellius Phorcensis.
Laurentius Abstemius.
Rimicius.

PETRI

PETRI ÆGIDII ANTVERPIANI HENDECASYLLAbon ad Lectorem.

QVisquis noscere fabulas iocosas
Æsopi cupis, hunc nouum libellum,
Limatum, nitidum, eruditulúmque,
Exili tibi compara moneta,
Quo nec tersior est, venustiórque,
Nec iucundior est, facetiórue:
Seu purum inspicias stilum Latinum,
Seu tu bestiolas legas loquentes.
Quin & sensiculis scatent amœnis,
Vt vita instituenda cuique monstrat.
Hunc nec barbarus ore Zoilæo
Pinset, deprimet, atque lancinabit.
Hunc vel religiosuli probabunt,
Qui tecti piceo caput cucullo,
Ipsis sint Cynicis seueriores.
Nullos quippe docet feros amores,
Vel, quæ lædere testulam iuuentæ
Possent, illecebras licentiores.
Sed quid plura moror? libellus iste
Prorsus nobilis, elegans, Latinus;
Horarum est simul omnium libellus.

Æso-

ÆSOPI FABVLÆ.

¶ De Gallo Gallinaceo. 1

GAllus gallinaceus, dum vertit sterquilinium, offendit gemmam: Quid inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nullæ est usui, nec magni æstimo: imò equidem omnibus gemmis granum hordei malim.

Mor. Per gemmam, artem sapientiámque intellige. Per gallum, hominem stolidum, & voluptuarium. Nec stolidi artes liberales amant, cum usum earum nesciant: nec voluptuarius, quippe cui una placeat voluptas.

De Lupo, & Agno. 2

LVpus ad caput fontis bibens, videt Agnum procul infrà bibentem. Accurrit, Agnum increpat quod turbârit fontem. Trepidare agnus, supplicare, parcat innocenti. Se quando longè infrà biberit, nec lupi ne potuisse quidem turbare, nedum voluisse. Lupus contrà intonat: Nihil agis sacrilege: semper obes: pater, mater, omne tuum invisum genus sedulò mihi adversatur. Tu mihi dabis hodiè pœnas.

Mor. Vetus dictum est: ut canem cædas, facilè inueniri baculum. Potens, si libet nocere, facilè capit nocendi causam. Satis peccauit, qui resistere non potuit.

De Mure, & Rana. 3

BEllum gerebat mus cum rana. De paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens, & anceps. Mus callidus, sub herbis latitans, ex insidijs ranam adoritur. Rana viribus melior, pectore, & insultu valens, aperto Marte hostem lacessit. Hasta utrique erat iuncea. Quo certamine procul viso, milvus adproperat: dumque præ studio pugnæ neuter sibi cavet, utrumque bellatorem milvus rapit, ac laniat.

Mor. Itidem euenire solet factiosis ciuibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerumque etiam vitam in periculo ponunt.

De Cane & Vmbrâ.

CAnis, tranans fluuium, rictu vehebat carnem: splendente sole, ita vt fit, vmbra carnis lucebat in aquis: quam ille visam auidè captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaq; tum rei, tum spei iacturâ perculsus, primùm stupuit, deinde animum recipiens, sic elatrauit: Miser, deerat cupiditati tuæ modus. Satis superque erat, ni desipuisses: iam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Mor. Monemur hac fabellâ modestiæ, monémur prudentiæ, vt cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astutè certè Terentianus ille Sannio: Ego, inquit, spem pretio non emam.

De Leone, & quibusdam alijs.

C[illegible]one quibusdamq; alijs pepigerat leo venationem [illegible] communem. Itur venatum: capitur ceruus: par[illegible] singulas singulis partes tollere, vt conuenerat, [illegible]ibus, leo irrugijt: Vna, inquiens, pars mea est, quia sum dignissimus. Altera item mea est, quia viribus præstantissimus. Porrò, quia in capiendo ceruo plus sudauerim, vendico tertiam. Quartam deniq; partem ni concesseritis, actum est de amicitiâ. Socij (hoc audito) discedunt vacui, & taciti, non ausi mutire contra leonem.

Mor. Rara semper fuit fides, apud hoc sæculum rarior est, apud potentes est & fuit semper rarissima. Quocirca satius est, vt viuas cum pari. Qui cum [illegible] potentiore viuit, necesse habet sæpe de suo iure concedere. Cum æquali æquale tibi ius erit.

De Lupo, & Grue.

LVpo voranti ouem fortè ossa hæsere in gula. Ambit, orat opem, opitulatur nemo. Omnes dictitant tulisse eum pretium voracitatis. Tandem blanditijs multis, pluribusq; promissis, gruem inducit, vt, collo longissimo in gulam inserto, os infixum eximeret. Petenti autem præmium illusit:

illusit: Inepta, inquit, abi: non sat habes, quòd viuis? vitã debes mihi: si libuisset, licuit præmordere collũ tuum.

Mor. Tritum est, perire quod facis ingrato.

De Rustico & Colubro. 7

RVsticus repertum in niue colubrum frigore prope enectum, domum tulit, adiecit ad focum. Coluber sub igni vim virúsque recipiens, deinde flammam non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit rusticus, correptâ sude, verbis verberibúsque cum eo iniuriam expostulat; Num hanc referat gratiam? Num vitam erepturus sit illi, qui vitam ipsi dederit?

Mor. Fit interdum, vt obsint tibi, quibus tu profueris, & malè de te mereantur ij, de quibus tu bene sis meritus.

De Apro & Asino. 8

DVm iners asinus irrideret aprum, ille indignans, frendebat: Malum quidem (ignauissime) fueras meritus: sed etiamsi tu pœnã fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet. Tutus enim es ob inertiam.

Mor. Demus operam, vt cùm indigna nobis audiamus, aut patiamur, ne indigna nobis dicamus, aut faciamus. Mali enim & perditi plerumque gaudent, si quispiam bonorum eis resistat, magni pendunt haberi se dignos vi[illegible]se. Imitemur equos & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos cum contemptu prætereunt.

De mure vrbano, & mure rustico. 9

LIbitũ est vrbano muri deambulare rus. Vidit hunc mus rusticus, inuitat, apparatur, itur cœnatum. Depromit rusticus quicquid posuerit in hyemem & exhauserit omne penu, vt tanti hospitis expleat lautitiam. Vrbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, vrbis subinde laudat copiam. Remeans ducit secum in vrbem rusticum, vt quæ verbis iactitarat, re comprobaret. Ineunt conuiuium, quod vrbanus splendidè compararat.

 Inter

Inter epulandum auditur in ſerâ murmur clauis. Trepidare illi, & fugitare fugitando. Ruſticus & inſuetus, & loci ignarus, ægrè ſe tueri. Diſcedente famulo redit vrbanus ad menſam, vocat ruſticum. Ille vix tandem metu depoſito prorepit. Inuitantem ad pocula vrbanum percontatur, num hoc periculum crebrum ſit. Reſpondit ille, quotidianum eſſe, contemni oportere. Tum ruſticus, quotidianum inquit? Meherculè, tuæ dapes plus fellis quàm mellis ſapiunt. Equidem malo cum ſecuritate meam inopiam, quàm cum tali anxietate illam copiam.

Mor. Diuitiæ per ſe ferunt quidem voluptatem, ſed ſi introſpicias, habent pericula & amaritudinem. Eutrapelus quidam fuit, qui cum inimicis quàm maximè nocere vellet, diuites eos faciebat, dictitans ita ſe eos vlciſci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem ſarcinam curarum.

De Aquilâ & Corniculâ. 10

Aquila nacta cochleam, non vi, aut arte quiuit eruere piſcem. Accedens cornicula dat conſilium. Suadet ſubuolare, & è ſublimi cochleam in ſaxa præcipitare, ſic enim fore vt concha frangatur. Humi manet cornicula vt præſtoletur caſum: præcipitat aquila, frangitur teſta, ſubripitur piſcis à corniculâ, dolet eluſa aquila.

Mor. Noli quibuſuis habere fidem; & conſilium, quod ab alijs acceperis fac inſpicias. Multi enim conſulunt, non ſuis conſultoribus, ſed ſibi conſulunt.

De Coruo & Vulpeculâ. 11

Prædam nactus ſtrepitat in ramis coruus. Videt vulpecula geſtientem, accurrit. Coruum, inquit, plurimâ ſalute impertit vulpes. Sæpenumero audieram famã eſſe mendacem, iam re ipsâ experior. Nam vt hàc fortè iam prætereo ſuſpiciens te in arbore, aduolo, culpans famam. Fama enim eſt, te nigriorem pice eſſe, & video candidiorem niue. Meo ſanè iudicio cygnos vincis, & hederâ formoſior albâ es. Quòd ſi vt plumis, ita & voce excellas,

las, omnium auium equidem te dixerim reginam. Hac assentatiunculâ illectus coruus, ad canendum apparat: Apparanti verò è rostro excidit caseus: quo correpto, vulpecula cachinnũ tollit. Tum demũ miserum coruum pudet pigétque sui, & iacturæ rei mixto pudore dolet.

Mor. Nonnulli sic auidi laudis sunt, vt cum suo probro & damno ament assentatorem: eiusmodi homunciones prædæ sunt parasitis. Quod si vitaueris iactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus vitaueris. Si tu voles esse Thraso, nusquam deerit tibi Gnatho.

De Leone senectute confecto. 12

LEo, qui iuuentute complures sua ferocitate fecerat inimicos, in senectute exoluit pœnas. Reddunt talionem bestiæ: dente aper, cornu petit taurus. Inprimis asellus vetus ignauiæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus strenuè insultat. Tum gemebundus leo: Hi quibus olim nocui, iam vicissim nocent, & meritò. Sed hi quibus aliquando profui, iam vicissim non prosunt, imò etiam immeritò obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos; stultior, qui falsis amicis confisus fuerim.

Mor. In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si mutata fuerit fortuna, vlciscentur, quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim quidam amici, non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ; quæ quidem fortuna simulac mutata erit, & illi mutabuntur: bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Meritò queritur Ouidius:

Ille ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit velis aura secunda meis:
Vt fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In medijs lacerâ puppe relinquor aquis.

De Cane & Asino. 13

DUm blandiretur canis hero, & familiæ, herus & familia canem demulcent. Asellus id videns, altius gemit. Cœpit eum pigere sortis: iniquè putat comparatum, canem gratum esse cunctis, pascique de mensâ herili, idque otio, ludóque consequi: sese contrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam otiosum esse, & cunctis tamen odio-

esum. Si hoc fiunt blanditijs, eam artem quæ tam vtilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tentaturus procurrit obuiam, subsilit, pulsat vnguibus. Exclamante hero, accurrere serui, & ineptus asellus, qui se vrbanum credidit, fuste vapulat.

Mor. Non omnia possumus omnes, vt ait Virgilius in Bucol. nec omnes omnia decent. Id quisque velit, id tentet, quod possit. Nam scimus id quod Græcè significantiùs dicitur, ὄνος λύρας, id est, asinus lyrarum, vel lyræ. Sic autem Boetius, asinus ad lyram positus. Repugnante natura, irritus est labor. Tu nihil inuita facies dicesue Minerua, teste Horatio.

De Leone & Mure. 14

Leo æstu, cursuque defessus, in vmbrâ, fronde super viridi quiescebat: Murium autem grege tergum eius percurrente, experrectus, vnum è multis comprehendit. Supplicat captiuus, indignum se esse cui leo irascatur, clamitat. Reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captiuum dimittit. Nec verò ita multò post, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas, rugire licet exire non licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, vocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæsitos inuenit, inuentos corrodit, leo è plagis euadit.

Mor. Hæc fabula suadet potentibus clementiam. Etenim vt sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humillimorum. Quare vir prudens, etsi potest, timebit vel vili homini nocere; qui autem non timet nocere alteri, valdè desipit. Quid ita? Quia etsi iam potens sit fretus, neminem metuit, forsan olim erit vt metuat. Constat enim euenisse claris, magnisque regibus, vt vilium homuncionum vel gratiâ indiguerint, vel iram metuerint.

De Miluo ægroto. 15

Lecto decumbebat miluus, iam fermè moriens, matrem orat precatum ire deos. Mater respondit: nil opis sperandum à dijs, quorum sacra & aras suis rapinis toties violâsset.

Mor. Decet venerari superos. Illi enim pios iuuant, impijs aduersantur,

re. In fœlicitate neglecti, in miseria non exaudiunt. Quare in secundis rebus sis eorum memor, vt in aduersis rebus præsentes sint vocati.

De Hirundine & alijs auiculis. 16

Cum primum captum esset seri linum, hirundo suadet auiculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam vatem hirundinem vocant. Surgente iam lino, & virescente, rursum monet euellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cùm ne tunc quidem consulentem audirent, hirundo, auium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam, init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris è lino auibus fiunt retia & laquei.

Moral. Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cùm in periculis sunt & damnis, tunc demum sapere incipiunt, & suam damnare socordiam. Iam sat superque consilij est, hoc, inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheum. Fuere hi fratres. Nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem quod declarat interpretatio nominum.

De Ranis & earum rege. 17

Gens ranarum cùm esset libera, Ioui supplicabat dari sibi regem. Ridere Iupiter vota ranarum: illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Deiecit ille trabem. Ea moles ingenti fragore quassat fluuium. Territæ silent ranæ: regem venerantur. Accedunt pedetentim propius: tandem abiecto metu, insultant, & desultant. Iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Iouem, orant regem dari, qui strenuus sit: dat Iupiter ciconiam. Is perstrenuè perambulans paludem, quicquid ranarum obuiam fit, vorat. De hostis igitur sæuitia ranæ frustrà questæ sunt. Iupiter non audit. Nam & hodie adhuc queruntur. Vesperi enim cum ciconia cubitum abiit, ex antris egressæ rauco vlulatu murmurant, sed surdo canunt. Vult enim Iupiter, vt quæ regem clemen-

clementem sint deprecatæ, iam ferant inclementem.

Mor. Perinde atque ranis, euenire solet plebi: quæ si regem paulò mansuetiorem habet, ignauum & inertem esse causatur, optat aliquando, contingere sibi virum. Contrà, si quando nacta est regem strenuum, huius sæuitiam damnat, prioris laudat clementiam: siue quòd semper præsentium nos pœnitet, siue quòd verum est verbum, noua veteribus esse potiora.

De Columbis & Miluo. 18

Columbæ olim bellum gessere cum miluo: quem vt expugnarent, delegerunt regem sibi accipitrem. Ille rex factus, hostem agit non regem. Non segnius ac miluus rapit ac laniat. Pœnitet columbas incœpti, satius fuisse putantes, pati bella milui quàm tyrannidem accipitris.

Mor. Neminem suæ sortis nimium pigeat. Nihil est (teste Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam sortem, modò tolerabilis sit, mutare non optem. Multi noua sorte quæsitâ, veterem rursus optârunt. Ita plerique ingenio sumus omnes, vt nosmet nostri pœniteat.

De Fure & Cane. 19

Furi aliquando panem (vt sileat) porrigenti, respondit canis, insidias tuas noui: panem das, quò desinam latrare, sed ego tuum munus odi: quippe si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta exportabis.

Mor. Caue parui commodi causâ amittas magnum. Caue cuiuis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantùm benignè dicunt, sed & benignè faciunt.

De Lupo & Suculâ. 20

Parturiebat Sucula. Pollicetur lupus se custodem fore fœtus. Respondit puerpera, lupi obsequio se non egere: si velit pius haberi, si cupiat gratum facere, longiùs abeat.

Mor. Non sunt cuncta credenda cunctis. Multi suam operam pollicentur non tui amore, sed sui: suum quærentes commodum, non tuum.

De partu montium. 21

Olim rumor erat parturire montes: homines accurrunt, circumsistunt, monstri quippiam non sine pauore expectantes. Parturiunt tandem montes, exit mus. Tum omnes risu emori.

Mor.

Mor. Hanc fabellam tangit Horatius. Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus. Notat etiam iactantiã. Iactabŭdi enim cùm magna profiteantur & ostentant, vix parua faciunt. Quapropter Thrasones illi hanc sunt materiã ioci & scommatum. Vetat item hæc fabula inanes timores. Plerumque enim grauior periculo est periculi metus, imò ridiculum est quod metuimus.

De Cane venatico qui ab hero contemnitur. 22

CAnem venaticum, qui iam senuerat, instigat herus, frustra hortatur, tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpat herus verbere & verbo. Canis respondit, debere sibi iure ignosci, iam senuisse, at iuuenem fuisse strenuum. Sed vt video, inquit, nil placet sine fructu, iuuenem amâsti, senem odisti. Amâsti prædabundum, odisti tardum, edentulum. Sed si gratus esses, quem olim iuuenem frugis causâ dilexisti, senem fructuosæ iuuentutis gratiâ diligeres.

Mor. Rectè canis. Nam (teste Nasone) nihil, nisi quod prodest, charum est. En detrahe menti spē fructus auidæ, nemo petendus erit. Præteriti commodi nulla est memoria, futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa. Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur, Vulgus amicitias vtilitate probet.

De Leporibus & Ranis. 23

SIluâ insolitâ mugiente turbine, trepidi lepores rapide occipiunt fugere. Fugientibus cum obsisteret palus, stetere anxij, vtrinq; comprehensi periculis. Quodq; magis esset incitamentum timoris, vident in palude mergi ranas. Tunc ex leporibus vnus prudentior cæteris, ac disertior: Quid, inquit, inaniter timemus? Animo opus est. Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

Mor. Omnium re opus est animo. Iacet virtus sine confidentiâ. Confidentia enim dux & regina virtutis est.

De Hœdo & Lupo. 24

CApra, quum esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini dum redeat ipsa. Lupus

pus, qui id procul audierat, post matris discessum pulsat fores, voce caprisat, iubens recludi. Hædus dolum præsentiens, non aperio, inquit: nam etsi vox caprisat, tamen ego quidem per rimulas lupum video.

Mor. Obedire parenti filios, ipsis est utile, & iuuenem seni decet auscultare.

De Ceruo & Oue. 25

CEruus coram lupo ouem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ouis debiti quidem erat inscia: tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam. Dicitur solutioni dies, adest, monet ceruus ouem. Illa it inficias. Quod enim promiserat, excusat factum id metu, & præsentia lupi: Votum extortum non esse seruandum.

Mor. Sententia iuris est: Vim vi repellere licet.

Ex hac fabellâ noua quædam nascitur: Fraudem fraude refellere licet.

De Rustico & Angui. 26

RVsticus quidā nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Euadit ille non sine vulnere. Posteà rusticus deueniens ad paupertatem, ratus est id infortunij propter anguis iniuriam sibi accidere. Igitur supplicat angui ut redeat. Ille ait, ignoscere se, sed redire nolle: n[illegible]e fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis[illegible] liuorem vulneris desiisse, superesse tamen memoriam.

Mor. Ei qui semel fidem soluit, iterum habere fidem vix est tutum. Iniurias quidem condonare, id sanè misericordiæ est: cauere autem sibi & decet & prudentiæ est.

De Vulpeculâ & Ciconiâ. 27

VVlpecula vocauit ciconiam ad cœnam. Opsonium in mensam effundit: quod cùm liquidum esset, Ciconia frustrà rostro tentante, vulpecula lingit. Abit elusa auis, pudetq; pigetq; iniuria. Post plusculum dierum redit, inuitat vulpeculam. Vitreum vas situm erat plenum

plenum opſonij, quod quidem vas, cùm eſſet arcti guttu-ris, vulpecula opſonium licuit videre & eſurire, guſtare non licuit, Ciconia roſtro facilè exhauſit.

Mor. Riſus riſum, Iocus locum, Dolus, dolum, fraus meretur fraudem.

De Lupo & Capite picto. 28

L*Upus in officinâ ſculptoris caput humanam repertum verſat, miratur, ſentiens, id quod erat, nihil habere ſenſus. O pulchrum, inquit, caput! Eſt in te artis multũ, ſed ſenſus nihil.*

Mor. Externa pulchritudo, ſi adſit interna, grata eſt. Sin alterutrâ carendum eſt, præſtat externâ quàm internâ careas. Illa enim ſine hac interdum incurrit odium, vt ſtolidus eò ſit odioſor, quò formoſior.

De Graculo. 29

G*Raculus ornauit ſe plumis pauonis. Deinde pulchellus ſibi viſus: faſtidito genere ſuo, contulit ſe ad pauonum genus. Illi tandem intellectâ fraude, ſtolidam quem coloribus nudârunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo Epiſtolarum libro narrat de corniculâ. Ait olim adornatam collectis, quæ auibus exciderant, plumis, poſtquam vnaquaque auium ſuam plumam decerpſit, ridiculam fuiſſe.*

Ne ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula riſum,
Furtiuis nudata coloribus.

Mor. Notat hæc fabula eos qui ſe gerunt æquo ſublimius: qui cum his viuunt, qui & ditiores ſunt & magis nobiles: quare ſæpe inopes ſiunt, & ſunt ludibrio. Probè Iuuenalis monet, Sacculus è cœlo deſcendit, γνῶθι σεαυτόν, hoc eſt, noſce te ipſum.

De Muſcâ & Formicâ. 30

M*Vſca altercabatur cum formicâ, ſe nobilem, illam ignobilem: ſe volitare, illam repere: ſe verſari in tectis regum, illam cauernis latêre, ſegetem rodere, aquam bibere: ſe ſplendidè epulari iactabat, & hac tamen*

men otio nancisci. E regione, formica se non ignobilem esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem, sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & vina, atq; hæc se non segni otio, at strenuâ operâ nancisci: porrò formicam lætam esse & tutam, charam omnibus, exemplar deniq; laboris. Muscam anxiam, cum periculo esse: cunctis infestam, cunctis inuisam, exemplar denique segnitiei. Formicam hyemis memorem, alimenta reponere; muscam in diem viuere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

Mor. Qui pergit quæ vult dicere, quæ non vult audiet. Musca si bene dixisset, bene audisset. Assentior autem formicæ. Videtur enim optabilior vita obscura cū securitate, quàm cum periculo splendida.

De Ran i & Boue. 31

R*Ana cupida æquandi bouem se distendebat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere; Nihil enim esse ranam ad bouem. Illa secundum intumuit. Clamitat natus, Crepes licèt mater, bouem nunquam vinces. Tertium autem quum intumuisset; crepuit.*

Mor. Cuique sua dos est. Hic formâ, ille viribus, hic opibus, ille pollet amicis, vnumquemque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat; nec inuideat superiori, quod miserum est; nec, quod stultitiæ est, certare optet.

De Equo & Leone. 32

V*Enit ad equum commedendum Leo: Carens autem præ senectâ viribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, verborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat vt inspiciens sentem medicus educat. Paret leo. At equus quantâ potuit vi, calcem Leoni impingit, & se continuo conijcit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens, (illum enim propè exanimatus fuerat) pretium, inquit, fero ob stultitiam:*

&

& is iure effugit: Dolum enim dolo vltus est.

Mor. Odio digna est simulatio & simulatione capienda. Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert. Sed qui quum hostis sit, beneuolentiam simulat, is demum timendus est & odio dignissimus.

De Equo & Asino. 33

EQuus phaleris sellàque exornatus, cum ingenti hinnitu per viam currebat. Currenti autem onustus asellus fortè obstabat: Equus irâ fremebundus, & fræna spumantia mandens: Quid, inquit, tarde, ignaue, obsistis equo? Cede, inquam, aut proculco te pedibus. Asellus contrà rudere non ausus, cedit tacitus. Equo autem peruolanti & cursum intendenti, crepat inguen. Tum cursui & ostentui inutilis ornamentis spoliatur, deinde carrario venditur. Postea cum carro venientem videt asellus & affatur: Heus bone vir, quid istuc ornati est? vbi aurea sella, bullata cingula? Vbi nitidum frænum? sic amice necesse fuit euenire superbienti.

Mor. Plerique in secundis rebus elati sunt, nec sui memores, nec modesti. Sed quia prosperitate insolescunt, aduersitatem incurrunt. Eos qui viuunt fœlices meminerint esse cautos: etenim si rota fortunæ circumacta fuerit, sentient miserrimum genus infortunij esse, fuisse fœlices. Accedit ad cumulum infœlicitatis id quoque mali, contemnentur ab ijs quos ipsi contempsere, & illudent eis ij, quos ignominiose.

De Auibus & Quadrupedibus. 34

AVibus pugna erat cum quadrupedibus. Vtrinque spes, vtrinque metus, vtrinque erat periculum. Vespertilio autem, relictis socijs, deficit ad hostes: vincunt aues, duce & auspice aquilâ: Transfugam verò vespertilionem damnant, vti ne ad aues vnquam sit reditus, vti ne luce vnquam sit volatus. Hæc causa vespertilionis est, vt non nisi noctu volet.

Mor. Qui non socijs aduersitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

De Lupo & Vulpe. 35

Lupus

LVpus cùm prædæ satis esset, in otia degebat. Accedit vulpecula, sciscitatur otij causam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbum esse causam, orat vulpeculam deprecatum ire deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet patere latebras Lupi, hostem enim securum posse inopinatò opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro, & prædâ. Sed fuit illi breue sceleris sui gaudium. Nam, non ita multò post idem pastor & ipsam capit.

Mor. Fœda res inuidia est, & ipsi interdum authori quoque perniciosa. Flaccus Epistolarum lib. 1.

Inuidus alterius rebus macrescit opimis.
Inuidiâ Siculi non inuenêre tyranni
Maius tormentum.

De Ceruo. 36

CEruus, in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis & ramosa cornua, sed tibiarum exilitatem damnat. Fortè dum contemplatur, dum iudicat, interuenit venator: fugit ceruus ocyor pilis & agentis nymbos ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed cùm intrâsset condensam syluam, implicita sunt ramis cornua: tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecêre ut præda esset canibus.

Mor. Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt: quæ conferunt, displicent. Beatitudinem cupimus, priusquam vbi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multum laboris est & doloris. Quid id significat Lyricus ille noster?

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

De Vipera & Limâ. 37

IN fabricâ offendens limam vipera, cœpit rodere. Subrisit lima, Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi

anti

antè contriueris dentes, quàm me atteras, quæ duritiem æris præmordere soleo.

Mor. Etiam atque etiam vide, quicum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis, non illi sed tibi nocueris.

De Lupis & Agnis. 38

LUpis & Agnis, quibus naturâ discordia est, fœdus aliquando fuit, datis vtrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oues canum cohortem dedêre. Quietis ouibus ac pascentibus, lupuli matrum desiderio vlulatus edunt. Tum lupi, irruentes fidem fœdúsque solutum clamitant, ouesque canum præsidio destitutas laniant.

Mor. Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis fortasse quondam esse desiit, fortassis & causam ceperit, cur te nudatum præsidij adoriatur.

De Syluâ & Rustico. 39

QVo tẽpore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in syluam, rogans, vt ad securim suã tollere liceat capulum. Annuit sylua. Rusticus aptatâ securi, cœpit arbores succidere. Tũ, & quidẽ serò pœnituit syluã suæ facilitatis. Doluit se ipsam esse causam sui exitij.

Mor. De quo bene merearis, vide. Multi fuere, qui accepto beneficio, in authoris abusi sunt perniciem.

De Membris, & Ventre. 40

PEs & manus ventrẽ olim incusârunt, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Iubent vt laboret, aut ali ne petat. Supplicat ille semel, & iterum: negant tamen manus alimentum. Exhausto inediâ ventre, vbi cœpêre omnes artus deficere, tum manus voluit tandem officiosæ esse: verùm id serò. Nam venter desuetudine debilis, cibum repulit: ita cuncti artus dum ventri inuident, cum ventre pereunte pereunt.

Mor. Perinde atque in membrorum societate est, ita se habet societas humana. Membrum eget membro, amicus eget amico. Quare mutuis officijs, mutuis operibus vtendum est; neque diuitiæ neque dignitatum

cum apices hominem facie,tuentur. Vnicum, & summum præsidium, compluvium amicitia est.

De Simiâ, & Vulpeculâ. 41

SImia Vulpeculam orat, vt partem caudæ sibi donet, ad tegendas nates. Illi enim esse oneri, quod sibi foret & honori. Respondet illa, nihil nimis esse, & se malle humum caudâ suâ verri, quàm simiæ nates tegi.

Mor. Sunt qui egent, sunt quibus superest: Nulli tamen diuitum id mori est, vt re superfluâ beet egenos.

De Ceruo & Bobus. 42

CEruus, venatorem fugiens, coniecit se in stabulum, boues orat, vt in præsepe latitare liceat. Boues tutum esse negant: Mox enim & Dominum, & famulum affuturos: ille securum se esse ait, modò ne ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non videt, exit. Gestire ceruus, & nihil iam timere. Tum vnus è bobus & æuo, & consilio grauis, facile (inquit) erat, hunc, qui talpa est, fallere, sed vt herum (qui Argus est) lateas, hoc opus, hic labor est. Mox deinde introgreditur herus: qui vt serui negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cerui deprehendit sub fœno cornua: inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Mor. In aduersis rebus & periculosis, latebræ difficiles sunt inuentu: aut quia miseros, vt cernitur, fortuna exagitat: aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilij, semet, imprudentia produnt.

De Leone & Vulpeculâ. 43

LEo ægrotabat, visebant animalia, vnâ officium differente vulpecula. Ad hunc legatum mittit Leo cum epistolâ, quæ venire admoneat. Gratissimam rem ægroto fore eius vnius præsentiam; nec quicquam periculi fore, cur vulpecula metuat: Leonem enim primum quidem amicissimum esse vulpeculæ, ideóque percupere eius colloquium

quium. Deinde ægrotum esse, & decumbere, vt etiam si id quod non erat, velit, noscere tamen non queat. Rescribit vulpecula, optare se vt leo conualescat, idque oraturam superos; cæterum minimè visuram: terreri enim se vestigijs. Quæ quidem vestigia cum omnia sunt antro leonis aduersa, & nulla auersa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introisse, sed exisse nullum. Horat.

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam; Quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.

Mor. Caue fidē habeas verbis. Ni caueris, sæpè tibi dabuntur verba. Capienda est coniectura, tū ex verbis, tū ex factis, & ex illis alia sunt iudicanda.

De Vulpeculâ, & Mustelâ. 44

VVlpecula longâ inediâ tenuis, fortè per angustiorem rimam ad cameram frumenti repsit: In quâ cùm probè pasta fuit, deinde rursus tentantem egredi distentus impedit venter, Mustela, luctantem procul contemplata tandem monet, si exire cupiat ad cauum macra redeat, quò macra intrauerat.

Mor. Videas complures, in mediocritate lætas esse atque alacres, vacuos curis, expertes animi molestijs. Sin hi diuites facti fuerint, videbis eos mæstos incedere, nunquam frontem porrigere, plenos curis, animi molestijs obrutos.

Hanc fabellam sic Horatius canit, lib. 1. Epist. 7.
Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam,
Repserat in cameram frumenti, pastáque rursus
Ire foràs pleno tendebat corpore frustrà:
Cui mustela procul, si vis ait, effugere istinc,
Macra cauum repetas arctum, quem macra subisti.

De Equo, & Ceruo. 45

EQuus gerebat bellum cum ceruo. Pulsus tandem è pascuis, implorabat opem humanam. Redit cum homine, descendit in campū: victus antea iam fit victor. Sed tamen hoste victo, & sub iugum misso, ipse victor necesse

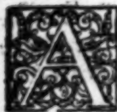
est seruiat homini. Equitem fert dorso, & frænum ore.

Mor. Dimicant multi contra paupertatem: quâ per fortunam, & industriam victâ, sæpe victoris interit libertas. Domini quippe, & victores paupertatis, seruire incipiunt diuitijs, anguntur auaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec (iusto quidem auaritiæ supplicio) partis rebus audent vti. De hac re Horatius lib. 1. Epistolarum 10. Epist.

Ceruus equum pugnâ melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænúmque recepit:
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore:
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum quia paruo nesciat vti.

ÆSOPI FABVLÆ, ADRIANO Barlando interprete.

De duobus Adolescentibus. 1

Dolescentes duo opsonium apud coquum sese empturos simulant. Coquo alias res agente, carnem alter è canistro surripit, dat socio, vt sub veste occulat. Coquus subreptam sibi carnis partem vt vidit, furti vtrumque cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Iouem nihil habere: is verò qui habuit, nil se abstulisse identidem peierat. Ad quos, me quidem, inquit coquus, fur nunc latet: sed is inspexit, is scit quem iurâstis.

Mor. Si quid peccauimus, id statim non sciunt homines: at Deus omnia videt, qui sedet super cœlos, & intuetur abyssos. Quod si cogitent homines, suppressius prudentiúsque peccabitur

De Cane, & Lanio. 2

CAnis in macello cùm lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuò quantum potuit coniecit. Lanius iacturâ rei perculsus, primùm tacuit, deinde animum recipiens,

cipiens, sic procul acclamauit. O furacissime, curre tutus, impunè tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem. Posthac autem cautius mihi obseruaberis.

Mor. Hæc fabula significat, pleróſque omnes tum demum fieri cautiores, vbi damnum acceperint.

De Cane, & Oue. 3

CAnis ouem in ius vocat, panem ex mutuo debere clamitans: illa it inficias. Miluus, lupus, vultur accersuntur, rem affirmant, damnatur ouis, damnatam canis rapit, ac deglubit.

Mor. Falsis testimonijs opprimi quamplurimos, cum nemo nescit, tum hæc quàm optimè docet fabellula.

De Agno & Lupo. 4

AGno comitanti caprum, lupus fit obuiam, rogitat cur relictâ matre olidum potius sequatur hircum: suadétque vt ad distenta lacte matris vbera redeat: sperans ita fore, abductum vt laniet. Ille verò, mater me, ô lupe inquit, huic commisit: huic summa cura seruandi data est. Parenti potius, quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, subductum mox discerpere.

Mor. Noli omnibus fidem habere. Multi enim dum alijs videntur velle prodesse, sibi interim consulunt.

De Adoleſcente, & Cato. 5

CVm adolescens quidam in delitijs, amoribúsque vsurpâsset catum. Venerem precibus fatigauit, vt catum in fœminam transfigurar et. Commiserescit, & audit orantem Venus: fit metamorphôsis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit; nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec verò ita multò post percupiens experiri dea, nunquid catus cum corpore mutâsset & mores, per impluuium immittit musculum. Ibi risu prorsus

sus, atque ludo res digna accidit. Conspectam illicò bestiolam insequitur mulier cula. Venus indignans, fœmineæ vultus iterum in catum mutauit.

Cum pedibúsque manus, cum paruis brachia mutat
Cruribus : & cauda est mutatis addita membris.

Mor. Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt. Nimiùmque difficile est assueta relinquere.
HORATIVS: Naturam expellas furcâ licèt, vsque recurret.

De Agricola, & filijs. 6

COmplures habebat agricola filios adolescẽtulos, ijque inter se discordes fuere : quos pater, elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo iubet singulos breui circumdatum funiculo effringere. Imbecilla nequicquam conatur ætatula. Soluit partes redditque singulis virgulam, quam cùm pro suis quisq; viriculis facilè frangeret : O, inquit, filioli, sic concordes vos vincere poterit nemo. Sed si mutuis volueritis sæuire vulneribus, atque intestinum agitare bellum, eritis tandem prædæ hostibus.

Mor. Docet hic apologus, concordiâ paruas res crescere, discordiâ magnas dilabi.

De Rustico, & Equo. 7

RVsticus equum vacuum, asinúmq; sarcinulis egregiè onustum producit ad viam. Defessus asellus equum sibi onera vt adiuuet, orat, si saluum velit. Negat facturum equus. Asellus tandem sarcina pondere grauatus procumbit, moritur. Herus omne onus, mortui quoq; aselli corium, in equi dorsum reclinat. Quibus cùm ille deprimeretur, me miserum, inquit, meritò meo sic nunc excrucior, qui dudum laboranti asino opitulari nolui.

Mor. Monemur hac fabulâ, vt oppressis subueniamus amicis. Ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria vendicat, partem amici.

De Carbonario, & Fullone. 8

FVllonem inuitabat carbonarius, vt secum in vnis ædibus habitaret: Fullo, non est, inquit, mi homo, istud mihi vel cordi, vel vtile: vereor enim magnopere, ne quæ ego eluam, tu reddas tam atra, quàm carbo est.

Moral. Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare: monemur sceleratorum hominum consortia, velut pestem quandam, deuitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia: commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisque euadit, vt quibuscum versatur.

De Aucupe, & Palumbo. 9

IT venatum auceps, videt nidulantem procul in altissimâ arbore palumbum: adproperat, denique insidias molitur premit fortè calcibus anguem. Hic mordere: ille improuiso exanimatus malo, me miserum, inquit, dum alteri insidior, ipse dispereo.

Moral. Significat hæc fabula, nonnunquam eos suis artibus circumueniri, qui res nouas moliuntur.

De Buccinatore. 10

BVccinator quidam ab hostibus capitur, abducitur: trepidare ille, supplicare, vt parcant innoxio. Se, quando nihil armorum vnquam præter vnam buccinam gestauerit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum voluisse. Illi contra murmure tum sæuo tum verberibus intonant; Nihil agis scelus, maximè noces, atque nunc hic trucidabere, quòd cum ipse, vt fateris, sis rei militaris imperitus, cornu isto tuo aliorum excitas vibrásque animos.

Mor. Grauissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, vt iniquè agant, consulunt, atque huiusmodi quædam ad illorum aures occinunt: Quid etiam dubitas? An te principem esse oblitus es? An non tibi, quod libeat, licet? Tu legibus maior, in te legirupæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus. Tui nihil possident, quod tuum non sit. Tu potes & seruare, & perdere. Tibi fas est opibus, dignitatéque augere quem volueris. Fas est vbi libuerit adimere. Alios alia vel damnant vel commendant. Tibi nihil non honestissimum futurum.

De Lupo, & Cane. 11

L*Vpus cani ante lucem in sylvâ fortè fortuna fit obuiàm, salutat, aduentum gratulatur, denique rogat, quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, herilis cura hoc efficit. Herus me blandientem sibi demulcet, de mensâ pascor herili nitidissimâ, nunquam sub die dormito, tum vniuersa familia non dici potest quàm sim gratus. Næ tu (inquit lupus) multò es fœlicissimus, ô canis, cui tam benignus, & comis contigit herus, quocum ô vtinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset vspiam fortunatius. Canis, noui status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur, vt hæreat in parte* [illegible] *herum, modò de pristinâ ferociâ aliquid remittere, & seruitutem seruire velit. Stat sententia: lupo libitum est deambulare ad villam: sermones edunt in itinere prorsus iucundissimos. Postea verò quàm illuxit, contritum canis collum videns lupus: Quid sibi vult, inquit, ô canis, tua istæc prorsus depilata ceruix? Solebam, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmorderéque nonnunquam: id ægrè ferens herus, crebris me tundebat verberibus, prohibens etiam ne quem præter furem lupúmque adorire. Ego, sic vapulando victus sum, & mitior factus, hócque genealis sæuitiæ seruaui signum. Lupus, hoc audito, Ego, inquit heri tui amicitiam tanti non emo. Vale igitur ô canis, cum tuâ istâc seruitute: mihi mea potior est libertas.*

Moral. Optabilius est humili casâ dominum esse, & panem atrum vorare, quàm in amplissimâ regiâ opiparis mensis frui, & obnoxium trepidúmque degere. Nam libertas sublimi exulat aulâ. Vbi accipienda venit, & mussitanda iniuria est.

De Agricola, & Canibus. 12

Agricola

AGricola, cum ruri plusculos hyemâsset dies, cœpit tandem necessariarum rerum penuriâ laborare. Interfecit oues, mox & capellas, postremò boues quoque mactat, vt habeat, quo inediâ penè exhaustum corpusculum sustentet. Id videntes canes, salutem fugâ quærere constituunt. Sese enim non victuros diutius, quando ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciendo vtebatur operâ, pepercit herus.

Mor. In quam domum mercedis gratiâ te tradas, vide. Nonnulli inhumanissimi sunt heri. Multi enim hodie eò dementiæ prolabuntur, vt vel seruos, infortunio malo & damno libenter mactent.

De Vulpe, & Leone. 13

VVlpecula, quæ leonis immanitatem insuetam habebat, semel atque iterum id fortè animal contemplata, trepidare, & fugitare. Cum iam tertiò obtulisset sese obuiam leo, tantùm adfuit, vt metuerit quicquam vulpes, vt confidenter illum adierit, salutauerítque.

Mor. Omnes nos consuetudo audaciores facit, vel apud eos, quos antea aspicere vix ausi fuimus.

De Vulpe, & Aquila. 14

VVlpeculæ proles fores excurrerat, ab aquilâ comprehensa, matris fidem implorat. Accurrit illa, vt captiuam prolem dimittat, aquilam rogat. Aquila nacta prædam ad pullos subuolat. Vulpes correptâ face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Cum iam arborem conscendisset, & ipsa nunc te, inquit, tuósque si potes tuere. Trepidans aquila incendium dum metuit, parce, inquit, mihi paruísque liberis: tuum, quicquid habeo, reddidero.

Moral. Per aquilam, potentis, atque audacis animi homines intellige: per vulpem pauperculos, quos calumnijs premere contumeliísque afficere, omnibus æquè studium est. Verùm quando est sua & formicis ira, impotentes ij acceptam interdum probè vlciscuntur iniuriam.

De Agricola, & Ciconiâ. 15

GRuibus, anseribúsque sata depascentibus, laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentem sese clamitans, & nec gruem, nec anserem esse, sed auium omnium optimam: quippe quæ parenti sedulò semper inseruire, eundemque senio confectum alere consueuerit. Agricola horum, inquit, nihil me fugit: verùm cum nocentibus postquàm te cepimus cum his quoque morieris.

Moral. Qui flagitium committit, & is qui improbis se adiungit socium, pari pœnâ plectuntur.

De Gallo, & Cato. 16

VEnit ad gallum comedendum Catus. non satis autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occipit, obstreperam esse auem dictitans, vtpote quæ voce tam acutâ noctu dormientes homines expergefacit. Ille se innocentem ait, cum sic excitet in opera mortales. Catus interea intonat; Nihil agis scelestе. Cùm matre rem habes, nec sorore abstines. Id gallus quoque cum expurgare niteretur: nec hoc, inquit, perseuerantius sæuiens catus, quicquam facis, tu mihi hodie discerpêris.

Mor. Vetus dictum esse ait Guiliel. Gaudanus, vt canem cædas facilè inueniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quo iure, quaque iniuria te præcipitem dabit.

De Opilione, & Agricolis. 17

PUer editiore pratulo oues pascebat, atque per iocum térque quatérque lupum adesse clamitans, agricolas vndique exciebat. Illi sæpius illusi, seriò auxilium implo-ranti dum non subueniunt, fiunt oues præda lupo.

Mor. Si mentire consueuerit quispiam, huic si quando verum narrare occœperit, haud facilè habebitur fides. Superiori apologo finitimus est illo apud Horat. lib. 1. Epist. 17. de Planti scurra iocus.

Nec semel irrisus, triuijs attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet

Lachryma,

Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite: non ludo, crudeles tollite claudum;
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

De Aquila, & Coruo. 18

Rupe editissimâ in agni tergum deuolat aquila. Videns id coruus, imitari, velut simia, gestit aquilam: in arietis vellus se dimittit, demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus proijcitur pueris.

Mor. Non aliorum, sed suâ se quisque virtute æstimet. Tuo te pede metiri, inquit Horatius. Id velis, id tentes quod possis.

De Cane inuido, & Boue. 19

Præsepio fœni pleno decumbebat canis, venit bos, vt comedat. Ille sese surrigens prohibere. Bos dij te, cum tuâ istac inuidiâ perdant, inquit, qui nec fœno vesceris, nec me vesci sinis.

Mor. Eo sunt ingenio plerique, vt alijs inuideant, quod ipsi mentis inopia assequi nequeunt.

De Cornice & Oue. 20

Strepitat in ouiculæ dorso cornicula. Ouis, cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortunium. At cornix, scio (inquit) quibus insultem, placidis molesta, sæuis amica.

Moral. Innocenti, & sincero perpetua est cum malis parata certatio. Illiditur solo innocentissimus quisque: nocentis verò, ac præferocis hominis auribus obstrepit nemo.

De Pauone, & Lusciniâ. 21

Pauo, apud summi Iouis sororem, & coniugem Iunonem queritur, lusciniam suaue cantillare: se ob raucam vocem ab omnibus irrideri. Cui Iuno: Dos sua à dijs cuique: Luscinia cantu, tu plumis longè superas: vnumquemquam suâ sorte decet esse contentum.

Moral. Quæ dij largiantur, grato sumamus animo, neque maiora quæsiemus. Superi temerè agunt nihil.

De

De Mustelâ seniculâ, & Muribus. 22

MUstela, præ senio viribus carens, mures iam, ita vt solet insequi non valebat, meditari cœpit dolum, in farinula se colliculum illatebrat, sic sperans, fore vt citra laborem venetur. Accurrunt mures, & farinam esitare dum cupiunt, ad vnum omnes à mustelâ vorantur.

Mor. Vbi viribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. Lysander Lacedæmonius subinde dicere solebat, quò non pertueniret Leonia pellis, vulpinam assuendam esse. Quod sic lucidius dixeris: Vbi virtus non satis potest, adhibenda est astutia.

Apologus ex Mantuano traductus. 23

RVsticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma. Hero lecta donabat vrbano: qui, illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandem ad sese transtulit. Ea veterrima repentè exaruit, atque ibi poma pariter & malus periêre. Quod cum patrifamilias nunciaretur: Heu difficile est, inquit, annosam transplantare arborem. Satis supérque fuerat, (si franos mea nouissem imponere cupiditati) fructus ramo decerpere. Hanc fabellam sic Mantuanus cecinit:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
  Vnde dare vrbano dona solebat hero.
Ast herus, illectus frugum dulcedine, malum
  Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repentè
  Arüit, & proles cum genitrice perit.
Heu malè transfertur, senio cum induruit arbor,
  Inquit herus: fuerat carpere poma satis.

Mor. Qui nimium sapiunt, atque inconcessa sequuntur,
Desipiunt: cohibet qui suâ vota, sapit.

FABV.

FABVLÆ M. PETRO SCOTO, *viro ornatissimo, eidémque humaniss.* scriptæ à Barlando.

De Leone, & Ranâ. 1

Audire vocem visus leo, prosiliit, substitit non sine trepidatione, magni quippiam expectans: egreditur andem aquis ranula. Leo, deposito metu, adproperans, beiolam proculcat pedibus.

Mor. Vetat hic Apologus inanes timores, vt illa à Guiliel. Gaudano versa ula de partu montium.

De Formicâ. 2

Sitiens venit ad fontem, vt biberet formica, incidit fortè in puteum: opitulatur eminùs, ex arbore deiecto rao, columba. Ramum conscendens formica seruatur. Adest, columbam vt capiat, auceps: non sinit formica, aucuis pedem arripit mordicus: auolat columba.

Mor. Docet hæc fabula preclarè, meritis referendam esse gratiam.

De Pauone, & Pica. 3

Gens auium, cum liberè vagaretur, optabat, sibi dari regem: Pauo se imprimis dignum, qui eligeretur tabat, quia esset formosissimus. Hoc in regem accepto, ca, ò rex, inquit, si te imperante, aquila nos perstrenuè, t solet, insequi cœperit, quo illam modo abiges? Quo nos cto seruabis?

Mor. In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda, opus prudentiâ.

De Ægroto, & Medico. 4

Medicus curabat ægrotum: ille tandē moritur. Tum ad cognatos medicus: Hic, inquit, intemperantiâ riit.

Mor. Bibacitatem, & libidinem, nisi quis maturè reliquerit, aut nunquam eniet ad senectutem, aut perbreuem est habiturus senectutem.

De

De Leone, & alijs. 5

LEo, asinus, vulpes eunt venatum: capitur ampla venatio, capta partiri iussa. Asino singulis singulas parteis ponente, irrugit Leo: asinum rapit, ac laniat. Postea vulpeculæ id dat negotij: quæ astutior cùm leoni longè optimâ propositâ parte, sibi vix minimam particulam reseruâsset, rogat leo, à quo sic docta sit. Cui illa, Huius me, inquit, calamitas docuit, mortuum asinum ostendens.

Mor. Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

De Hœdo & Lupo. 6

E Fenestrâ prospectans hœdus, prætereuntem lupum conuitijs incessere audebat: cui lupus, non tu, ait, sceleste, mihi conuitiaris, sed locus.

Mor. Et tempus & locus semper audaciam addunt homini.

De Asino. 7

ASinus de hortulani sæuitiâ querens, Ioui supplicat alium dari herum. Exaudire Iupiter vota asini, da tegularium, apud quem cum tegulas, grauioráque terg vectaret onera, accessit rursum ad Iouem, orat dari qu mitior sit: Ridere Iupiter. Ille tamen non desistit instare, orare, vsque adeò donec perpelleret: Dat illi coriarium, quem vbi pernouit asellus: me miserum, inquit! qui dum nullo sum contentus domino, in eum inciderim, qui nec cor quidem meo, quantum auguror, parcet.

Mor. Semper damnamus quæ præsentia sunt, & noua appetimus, quæ (dici solet) veteribus non sunt potiora.

De Anu, & Ancillis.

ANus quædam domi habebat ancillas complures, quas quotidie antequam lucesceret ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum, excitabat ad opu Ancillæ, quotidiani tandem negotij commotæ tædio, ga

-lum obtruncant, ſperantes iam necato illo, in medios ſeſe dies dormituras: ſed hac ſpes miſeras fruſtrata eſt: Hera enim, vt interemptum gallum reſciuit, intempeſtâ deinceps nocte ſurgere iubet.

Mor. Non pauci, grauius malum dum ſtudent euitare, in alterum diuerſum incidunt. Peruulgatum eſt:

Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.

De Aſino, & Equo. 9

ASinus beatum putabat equum, quòd pinguis eſt, & in otio degeret: ſe verò infœlicem dicebat, quòd macilentus eſſet, ac ſtrigoſus, quotidiéque ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multò poſt ad arma conclamatum eſt; Tum equus non equitem dorſo, non frænum reppulit ore, nec telum corpore. Hoc viſo, aſinus magnas dijs gratias agebat, quòd non equum ſe, ſed aſinum feciſſent.

Mor. Miſeri ſunt, quos vulgus beatos iudicat, & non pauci beati, qui ſe miſerrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit fœlicem, quem rerum omnium compotem videt, non conſiderans in quantas res & ſolicitudines diſtrahatur, dum interim ipſe cum optimâ paupertate cantillat.

De Leone, & Caprâ. 10

EDitâ rupe ambulantem capram fortè conſpicatus leo, monet, vt potius in viride pratum deſcendat. Capra facerem fortaſſis, inquit, ſi tu abeſſes; qui mihi non iſtud ſuades, vt ego inde vllam capiam voluptatem: ſed vt tu habeas, quod vores famelicus.

Mor. Omnibus ne habeas fidem. Quidam enim non tibi, ſed ſibi conſulunt.

De Vulture aliiſque auibus. 11

ANnum ſe natalem celebrare adſimulat vultur, auiculas ad cœnam inuitat. Veniunt pleræque omnes, venientes magno plauſu fauoribúſque accipit, acceptas laniat vultur.

Mor. Non ſunt amici omnes, qui blandè dicunt, aut benignè ſe facere velle

velle simulant. Latent sub hoc melle venena.

De Anseribus. 12

ANseres vnà cum gruibus agrum vastabant, quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticis conspicata auolant grues, capiuntur anseres, qui impediti corporis onere subuolare non poterant.

Mor. Expugnatâ ab hostibus vrbe, facilè se subducit inops: at diues seruus captus. In bello, diuitiæ magis oneri sunt, quam vsui.

De Ioue, & Simiâ.

IVpiter scire percupiens, quisnam mortalium scitissimos ederet liberos, conuocari iubet quicquid vspiam est animantium. Concurrunt ad Iouem vndique, aderat iam alitum pecudúmque genus. Inter quas & simia, deformes catulos brachio gestans, cum aduenisset, à risu nemo temperare potuit: quin etiam Iupiter ipse profusè admodum risit. Ibi continuò simia ipsa; Imò, inquit, nouit & Iupiter, Iudex noster, catulos meos magnopere omnes, quotquot adsunt, præcellere.

Mor. Suum cuique pulchrum, vt est adagium;
Et alibi apud Theocritum in Idyl.
Quæ minimè sunt pulchra, ea pulchra videntur amanti.

ANIANI FABVLÆ, ADRIANO Barlando interprete.

De Quercu, & Arundine. 1

FAstus olim, atque adeò insolentiæ plena quercus, arundinem aggressa est: si nunc, inquiens, pectus animosum est tibi, procede agedum ad pugnam, vt noster duarum euentus ostendat, vtra viribus præstet. Arundo, quercus tantam exultationem, fortitudinisq; iactationem vanam, nihil mirata, sic respondit, Certamen nunc abnuo, nec mea sortis me piget. Nam & si in omnem partem mobilis,

bilis, tempestates tamen peruinco sonoras : tu, si semel vasto rex Æolus antro, luctantes emiserit ventos, concides, & mihi tum rideberis.

Mor. Declarat hæc fabella, non semper eos fortissimos esse, qui (nullâ etiam lacessiti iniuriâ) alijs insultant.

De Piscatore, & Pisciculo. 2

Piscator, iacto in aquam hamo cibis illito, pisciculum eduxit : orat, obsecrátque captiuus, se minutulum vt abire sinat, & adolescere, vt postea maiore potiatur. Piscator, ego, inquit, spem pretio non meo : quippe qui eo fuerim ingenio semper, vt quicquid possem, mallem auferre potius in præsentiâ.

Mor. Hæc nos monet fabella, ne certa incertorum spe vnquam amittamus. Quid enim stultius, vt est apud Ciceronem, quàm, incerta pro certis haberet?

De Formicâ, & Cicadâ. 3

Appetente hyeme, frumentum in aream ad solem trahebat formica. Videt id cicada, accurrit, rogitat granum. Formica, cur, non, inquit, & tu meo exemplo, æstate trahis quodcunque potes, atque addis acerno? Respondet illa, sibi id temporis cantando transigi. Ridens formica : Si, ait, æstate cantare soles, meritò nunc esuris.

Mor. Monemur hac fabellâ, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustenteur senectus. Per hyemem senectutem intellige, per æstatem adolescentiam, & florem illum ætatis.

De Leone, & Tauro. 4

Leonem fugiebat taurus, in hircum incidit, is cornu & caperatâ minitabatur fronte, ad quem plenus ira taurus : Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonem : qui nisi tergo hereret meo, iam scires non ita paruam rem esse pugnare cum taurò, & nostro sequi de vulnere sanguinem.

Mor. Calamitosis non est addenda calamitas. Sat miser est, qui semel est miser.

FABVLÆ ANIANI, A GVLIelmo Harmano D. Augustini ordinis canonico, interprete mutatæ.

De Nutrice & Lupo. 1

NVtrix minatur puerum plorantem, ni taceat, dari lupo. Lupus id fortè audit, spe cibi manet ad fores: puer tandem silescit obrepente somno. Regreditur lupus in syluas ieiunus & inanis. Lupus vbi sit præda sciscitatur. Gemibundus ille, verba, inquit, mihi data sunt: puerum plorantem se abijcere minabatur nutrix: at fefellit.

Mor. Fœminæ non est adhibenda fides.

De Testudine, & Aquilâ. 2

CEperat testudinem tædium reptandi. Si quis eum in cœlum tolleret, policetur baccas maris rubri. Sustulit eum aquila, poscit premium. Non habentem fodit vnguibus. Ita testudo, quæ concupiit videre astra, in astris vitam reliquit.

Mor. Tuâ sorte sis contentus. Fuere nonnulli, qui si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes, incidenunt in pericula.

De Cancris, & Matre & filio. 3

CAancrum retrogradum monet mater, antrorsum vi ceat. Filius respondet: Mater inquit, i præ, sequar.

Mor. Nullum reprehenderis vitij, cuius ipse queas reprehendi.

De Sole, & Aquilone. 4

SOl & ventus Aquilo certant, vter sit fortior. Conuentum est experiri vires in viatorem, vt palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur. At ille non desistit, amictum gradiendo duplicans. Assumit vices sol, qui nimbo paulatim euicto, emolitur radios. Incipit viator æstuare, sudare, anhelare. Tandem progredi nequiens, captat frigus opacum: atque sub frondoso nemore, abiectâ manticâ, resodit:

dit : ita soli contigit victoria.

Mor. Quicum certes, etiam atque etiam vide. Nam etsi tu fortis es, est forsan alius te fortior : aut si non fortior, certè callidior, vt consilio suo tuum vincat robur.

De Asino. 5

ASinus venit in syluam, offendit exuuias leonis, quibus indutus, redit in pascua, greges, armentaq́ue territat & fugat. Venit, qui perdiderat, quaritat suum asinum. Asinus viso vero occurrit, imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehensis, quæ extabant, auriculis, alios licet, inquit, fallas, ego te, aselle mi, probè noui.

Mor. Quod non es, nec te esse simules. Non doctum, cum sis indoctus, non diuitem, non nobilem, cùm sis pauper & ignobilis, te iactes. Vero enim comperto, rideberis.

De Ranâ & Vulpe. 6

RAna egressa paludem, in syluis apud feras medicinam profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habentibus fidem, illusit vulpes. An hæc inquit, medicina habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curet seipsum. Sic illusit vulpes : est enim ranæ os cæruleo colore.

Mor. Stultitiæ est profiteri quod nescias, & ridiculum.

De Cane mordaci. 7

CAni subinde homines mordenti, vt sibi quisque caueret, alligauit dominus nolam. Canis, ratus virtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canem aliquis iam ætate, & authoritate grauis, monens eum ne erret. Nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

Mor. Gloriolus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est vituperio.

De Camelo. 8

CAmelus, sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem obiectum cæteris animalibus.

malibus. Orat Iouem donare sibi cornua. Ridet Iupiter stultitiam cameli: nec modò votum negat, verùm & auriculas bestiæ decurtat.

Mor. Sic quisque fortunâ contentus suâ. Etenim multi fortunam secus meliorem, incurrere peiorem.

De duobus amicis, & Vrso. 9

D*Vo amici faciunt iter: occurrit in itinere vrsus. Vnus, arbore conscensâ, periculum euitat: Alter cum spes fuga non esset, collidit se humi. Accedit bellua, contrectat iacentem, os explorat, & aures. Homine spiritum, continente ac motum, vrsus qui mortuis parcit, ratus cadauer esse, innocuus discedit. Percunctante postea socio, quidnam bestia dixisset iacenti in aurem: hoc monuisse, ait: Ne vnquam cum illiusmodi amicis iter facerem.*

Mor. Rara auis in terris, nigróque simillima cygno, fides est. Verum amicum res aduersæ, & pericula designant.

De Equite caluo. 10

E*Quès caluus illigârat pileo comam fictitiam. Venit in campum acri spirante Boreâ: ac dum male obseruat capillatum galerum, subitò apparet caluities. Tollit cachinnum corona, nec non & ipse ridet. Quid noui est, inquit, auolare capillos alienos, cum olim defluxerint qui fuerint mei?*

Mor. Bellè fecit eques, qui non est indignatus, sed cum eum ridentibus risit. Socrates verò cum accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, molestum esse nescire homines, quandò debeant prodire cum galeâ.

De duabus Ollis. 11

D*Væ ollæ stetêre in ripâ, altera erat lutea, altera ærea, vtrámq; tulit vis fluuij. Lutea collisionem metuenti respondet ærea, ne quid timeat: Sese enim ne collidantur, satis curaturam. Tum altera, seu me, inquit, tecum, seu te mecum flumen colliserit, cum meo vtrumque fiet periculo. Quare certum est à te separari.*

Mor.

Mor. Satius est viuere cum socio pari quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

De Rustico & Fortunâ. 12

RVsticus, cum arârat, offendebat in sulcis thesaurum: Gratias agit telluri, quæ hunc edidisset. Fortuna, videns nihil honoris haberi sibi, ita est secum locuta: Thesauro reperto, stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro posteà amisso, me primam omnium, votis & clamore sollicitabit.

Mor. Beneficio accepto, grati simus benè de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est, etiam beneficio, quod iam acceperit, priuari.

De Tauro, & Capro. 13

FVgit leonem taurus, venit ad speluncam, quærens latibulum. Intranti accursat cornibus qui intus erat caper. Tum ijs verbis bos emugit: Tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam: verùm si abierit, quem fugio, quantum à viribus tauri distet caper, tum senties.

Mor. Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certè non nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum iniurijs non temperauerit, si (vt est fortuna mutabilis) miseris redierit fœlicitas, nimirum nocuisse miseris eum pœnitebit.

De Simiâ & eius prole. 14

OMneis animantes suo conspectui Iupiter adesse iusserat, cuiusnam soboles esset pulcherrima, iudicaturus. Properant feræ, aduolant aues, nec non ad id certamen adnatant pisces. Omnium postrema festinat Simia, trahens secum suam prolem, cuius quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic inquit, Maneat, cui fauerit, Iupiter, victoria: Meo tamen iudicio, hic meus natus est bellus, & omnium natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iupiter.

Mor. Et nos, & nostra nobis placent. Sed de nobis, & de nostris faciis aliorum sit iudicium, ne si ipsi iudicemus, cum simiâ rideamur.

De Pauone, & Grue. 15

John [illegible] his [illegible]
[illegible]

PAuo & grus vnà cœnant. Pauo se iactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur Pauonem formosis esse pennis: se tamen, dum vix tectis superuolat pauo, animoso volatu penetrare nubes.

Mor. Nemo alterum contempserit. Sua cuiquè dos, sua cuique est virtus. Qui tuâ virtute caret, forsan habet, quâ careas tu.

De Quercu & Arundine. 16

VAlidiore Noto effracta quercus, in flumen præcipitatur: dúmque fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine. Miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo, & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatum. Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupiuit.

Mor. Potentiori ne resistas, sed hunc cedendo & ferendo vincas. Quod pulchrè docet facundissimus Poetarum Virg.

Nate dea, quò fata trahunt, retrahúntque sequamur:
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

De Trigide & Vulpe. 17

VEnator iaculis agitabat feras. Tigris iubet omnes feras absistere, sese vnam ait bellum confecturam: Pergit venator iaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio, telúmq; extrahentem percontatur vulpes, quisnam valentem belluam tam validè vulnerâsset? Respondet se autorem vulneris haud nôsse: verùm ex vulneris magnitudine capere se coniecturam, aliquem fuisse virum.

Mor. Fortes plerumque sunt temerarij, & ars vim, ingenium fortitudinem superat.

De Tauris & Leone. 18

QVatuor fuêre tauri, quibus placuit communem ipsorum esse salutem & commune periculum. Vidit Leo simul pascentes, etsi esurijt, tamen coniunctos aggre-

di metuit. Primùm dat operam verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Mor. Concordiâ nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De Abiete, & Dumis. 19

FErtur olim abies despicere dumos, iactat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in nauibus; dumos autem humiles, viles, nulli vsui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum; Tu sanè abies tuis gloriare bonis, & nostris insultas malis. Verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cùm tu sonanti detruncare securi, quàm velles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem?

Mor. Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Vt nil aliud nunc dicam, hæc secura est ac tuta, illa nec extra metum est, nec caret periculo. Horat. canit in Lyricis. Celsæ grauiore casu decidunt turres, feriuntque summos fulgura montes.

De Piscatore, & Pisciculo. 20

SVbductus hamo Pisciculus, orat Piscatorem, se dimitti. Ait modò se à matre fusum, atq; mensam, cum adhuc minutus sit, non multum iuuare. Si dimittat, postea grandem vltrò ad hamum eius rediturum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licèt exiguam. Quid habeam, inquit, scio: quid sim habiturus, nescio. Ego spem pretio non emo.

Mor. Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum, attulit magnum.

De Alite, & Pullis eius. 21

ALes positos in segete pullos monet, vt dum ipsa abest diligenter attendant, si fiat sermo de occasione. Redeunti à pastu matri, pulli anxij narrant dominum agri operam illam mandâsse vicinis. Respondet, nihil esse periculi. Item alio die trepidi aiunt, rogatos ad metendum esse amicos

micos. Iterum iubet illa, vt sint securi. Tertiò vt audiuit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce messem intrare: iam (inquit) tempus est vt fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non venturos sciui. Timeo Dominum: Illi enim res cordi est.

Mor. Socordes alienis in rebus plerique sumus, quod si quid rectè curatum velis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

De Auaro, & Inuido. 22

D*Vo homines orabant Iouem, cupidus & inuidus. Mittitur à Ioue Apollo, per hunc vt eorum votis satisfiat: dat hic vtrique optandi liberam facultatem hac conditione, vt quodcunque petiisset alter, idipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cũ nihil putat fore satis. Petit tandem non pauca: Et duplum accipit socius. Porrò inuidus hoc petit, vt ipse vno priuetur oculorum, lætus socium mulctandum esse vtroque.*

Mor. Auaritiam quid posset satiare? Inuidiâ verò dementius est nihil, quæ dummodo noceat alteri, sibimet imprecatur malum.

De Leone, & Capellâ. 23

V*Idet leo pendere dumosâ de rupe capellam. Suadet descendere, vt in campo thymum, salicésque carpat. Recusat capella descendere, verba quidem eius haud sanè mala, sed mentem esse plenam doli reclamans.*

Mor. Cogita, quis quid suadeat. Multi suadent vtilia non tibi, sed sibi.

De Cornice, & Vrnâ. 24

S*Itibunda cornix reperit vrnam aquæ: sed erat vrna profũdior, quã vt posset à cornice aqua contingi. Conatur effũdere vrnã, nec valet. Tũ, lectos ex arenâ scrupulos iniectat, hoc modo aqua leuatur & cornix bibit.*

Mor. Interdum id, quod non potes efficere vi, efficis prudentiâ & consilio.

De Leone & Venatore. 25

L*Itigat leo cum venatore. Suam præfert fortitudinem hominis fortitudini. Post longa iurgia venator ducit leonem*

leonē ad Mansolium, in quo sculptus erat leo caput deponens in gremium viri. Negat fera id satis esse indicij. Homines enim sculpere quod vellent, ait: quòd si & leones forent artifices, iam virum sculptum iri sub pedibus leonis.

Mor. Quisque quoad potest, & dicit, & facit quod suæ parti & causæ putat prodesse.

De Puero, & Fure. 26

SEdebat puer flens apud puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas vrnā auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quærit. Vase non inuento conscendit, atq; ibi nec puerum nec suam inuenit tunicam. Puer quippe sublatâ tunica fugerat.

Mor. Falluntur interdum, qui fallere solent.

De Rustico, & Iuuenco. 27

ERat rustico iuuencus vinculi omnísq; iugi impatiens. Homo astutulus bestiæ resecat cornua (Cornibus enim petebat;) tum iungit non currui, sed aratro, ne vt solet; herū pulsaret calcibus: stiuam ipse tenet, gaudens industriâ effecisse, vt iam foret tutus, & à cornibus & ab vngulis. Sed quid euenit? Taurus subinde resistens, spargendo pedibus os capútque rustici opplet arenâ.

Mor. Sunt nonnulli sic intractabiles, vt nullâ queant arte, nullo consilio tractari.

De Satyro, & Viatore. 28

SAtyrus, qui Deus nemorum olim est habitus, viatorem niue obrutum, atque algore enectum, miseratus, ducit in antrum suum, fouet igni. Spirantem autem in manus, percontatur causam: qui respondens, vt calefiant, inquit: Posteà cum accumberent, sufflat viator in polentam: quod cur faceret interrogatus: vt frigescat, inquit. Tunc continuò Satyrus viatorem eijciens, Nolo inquit, in meo sit antro, cui tam diuersum est os.

Clmagistey

Mor. Caue sit in tuo conuictu homo duplici ore, qui ne in sermone est Proteus.

De Apro, & Rustico. 29

APro vastanti segetes, rusticus præscidit auriculam. Iterum deprehenso præscidit alteram. Et tunc quoque redeuntem capit, captum portat in vrbem destinatum lautitiæ sui patroni. Sectâ iam in conuiuio belluâ, nusquam apparet cor: excandescente hero, & flagitante coquos, villicus respondet: Patrone, inquit, non est mirum non apparere cor. Non credo stultum aprum vnquam cor habuisse. Nam si cor habuisset, nunquam in pœnam suam ad meas segetes toties rediisset. Sic rusticus. At omnes conuiuæ emori risu, cachinnari de stultitiâ rustici.

Mor. Multorum hominum est adeò excors vita, vt an cor habeant possis ambigere.

De Tauro, & Mure. 30

MVs tauri pedem momorderat fugiens in antrum suum. Taurus vibrat cornua, quærit hostem, nusquam videt, irridet eum mus. Quia, inquit, robustus es, ac vastus, non idcirco quemuis contempseris: Nunc te, & quidem gratis, læsit exiguus mus.

Mor. Tritum est illud verbum, quod significantiùs nostrate linguâ dixerim: *Let no man be too bauldlesse of his enemie.* Latinè sic: Nemo suum hostem flocci pendat.

De Rustico, & Hercule. 31

RVstici currus hæret in profundo luto. Mox supinus deum Herculem implorat. Intonat vox è cælo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atque tum Herculem vocato. Tum enim aderit Hercules vocatus.

Mor. Nil prosunt otiosa vota, quæ sanè Deus non audit. Iuua temet, inquiunt, ipse tam iuuabit te Deus.

De Ansere. 32

FVit anser qui ponebat oua aurea, singulis diebus

ſingula. Dominius, vt ſubitò fiat diues, anſerem iugulat, ſperans intus latere gazam. Sed anſere inuento vacuo, ſtupet miſer, anxiúsque dehinc ſuſpirat, ac plangit & rem & ſpem periiſſe.

Mor. Moderanda ſunt vota. Curandum eſt, ne vel præproperi ſimus vel nimij. Nam & feſtinantia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

De Cicadâ, & Formica. 33

CVm per æſtatem cicada cantat, formica ſuam exercet meſſem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Sæuiente brumâ, famelica cicada venit ad formicam, mendicat victum. Renuit formica, dictitans ſeſe dum illa cantabat, laboráſſe.

Mor. Qui ſegnis eſt in iuuentâ, egebit in ſenectâ: & qui non parcit, olim mendicabit.

De Simiâ, & duobus eius Natis. 34

SImia, vt ferunt, cùm peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis; atque cùm incidiſſet terror, vitatura periculum, dilectum prehendit vlnis, quem (dum præceps fugitat) collidit petræ, atque enecat: Neglectus autem qui in hirſuto hæſerat tergo fugientis, manſit incolumis.

Mor. Solet euenire, vt ipſi parentes filio, quem tenerè amant, præ nimiâ indulgentiâ ſint mali occaſio & periculi, eo quem minus amant, præſtante ſe ſtrenuum ac probum.

De Boue, & Iuuenco. 35

BOs iam grandis æuo quotidie trahebat aratrum. Iuuencus laboris expers, vicinis exultat in paſcuis, & tandem inſultat fortunæ ſenioris. Iactat ſe iugi ac vinculi inſcium, ſe liberum, ſe ocioſum: illi attritum eſſe labore collum: Denique ſe glabrum, ac nitidum, illum eſſe hirſutum ac ſqualidum. Senior tum quidem nihil contra; ſed breui poſt tempore videt hunc inſultorem duci ad

ſt parat

ad aras, ac tum hisce verbis affatur, Quò tua mollis vi-ta peruenit? Securũ istud otium rediit ad securim. Iam saltem (vt opinor) potius suades mihi laborem, qui me tuetur, quàm otium, quod nunc te traxit ad necem.

Moral. Ad vitam rectè gerendam, opus est labore & vigilantiâ. Socors itaque & voluptati deditus, istarum rerum, quem nollet, sortietur exitum.

De Cane, & Leone. 36

O*Ccurrit canis leoni, iocatur: Quid tu miser exhaustus inediâ percurris syluas, & denia? Me specta pinguem ac nitidum, atque hæc non labore consequor, sed otio. Tum Leo: habes tu quidem tuas epulas, sed habes stolide etiam vincula. Tu seruus esto, qui seruire potes: ego quidem sum liber, nec seruire volo.*

Moral. Pulchrè respondet leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

De Piscibus. 37

P*Iscis fluuialis vi fluminis correptus est in mare, vbi suam efferens nobilitatem, omne marinũ genus vilipendebat. Non tulit hoc Phoca, sed ait, tunc fore iudicium nobilitatis, si cum Phocâ captus portetur ad forum: Se emptum iri à nobilibus, illum autem à plebe.*

Mor. Multi sic capti sunt libidine gloriæ, vt sese ipsi prædicent & iactent. Sed laus sui oris non datur homini laudi, at excipitur cum auditorum risu.

De Pardo, & Vulpeculâ. 38

P*Ardus, cui pictum est tergum, cæteris feris, etiam leonibus despectis, intumescebat. Accedit ad hunc Vulpecula, suadet non superbire, dicens, illi quidem speciosam esse pellem, sibi verè speciosam esse mentem.*

Mor. Discrimen est bonorum ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ, vtrisque illis animi bona præferantur oportet.

APOLOGI EX CHILIADIBVS Adagiorum Erasmi desumpti, ad communem puerorum fructum.

De Vulpecula, & Pardale. 1

CVm aliquando pardalis vulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatam, respondit vulpes, sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

Mor. Neque verò paulo satius est ingenio præditum esse vafro, quàm cute versicolore.

De Vulpe, & Fele. 2

CVm aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, iactaret sibi varias esse technas, adeò vt vel peram haberet dolis refertam: felis autem respondit, sibi vnicam duntaxat artem esse cui fideret, si quid esset discriminis. Inter confabulandū repentè canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimā subsilijt, cum vulpes interim à canū agmine cincta capitur.

Mor. Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam vnicum consilium, modò id sit verum & efficax, quàm plures dolos, consiliáque friuola.

De Rege, & Simijs. 3

REx quidam Ægyptius aliquot simias instituit, vt saltandi rationem perdiscerent. Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit: ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libentius imitatur. Artem itaque saltandi protinus edoctæ saltare cœperunt, insignibus indutæ purpureis, ac personatæ, multóque iam tempore maiorem in modum placebat spectaculum; donec è spectatoribus facetus quispiam nuces, quas clanculum in sinu gestabat, in medium abiecit. Ibi statim simiæ, simulàtque nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerant: ac repentè è saltatricibus in simias redierunt, contritísque personis, dilaceratísque vestibus, pro nucibus, inter se pugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

Mor.

Mor. Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De Asino, & viatoribus.

DVo quidam cum in desertis locis asinum quempiam fortè fortuna nacti essent, contendere inter se cœperunt, vter eorum, vti suum, domum abduceret. Nam vtrique pariter à fortunâ videbatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.

Mor. Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam vti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus.

PIscatores aliquot, iacto reti, testudines eduxerunt. Eas cum essent inter se partiti, neque sufficerent omnibus comedendis: Mercurium, fortè accedentem, inuitârunt ad conuiuium. At is intelligens se neutiquam humanitatis gratiâ vocari, sed vt eos fastidio cibi subleuaret, recusauit, iussitque vt ipsi suas testudines ederent, quas cepissent.

Mor. Nonnulli postea quam inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant.

De Asino.

APud Cumanos asinus quispiam pertæsus seruitutem, abrupto loro, in syluam aufugerat: illic fortè repertum leonis exuuium corpori applicabat suo, atque ita pro leone se gerebat, homines pariter, ac feras voce caudâque territans: Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat, aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispiam Cumas profectus, qui sæpenumero viderat & leonem, & asinum, atque ob id non erat difficile dignoscere aurium prominentium indicio, neque non

alijs

alijs quibusdam coniecturis, asinum esse deprehendit, ac probè fustigatum reduxit, dominóque agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quos dudum, creditus leo, metu propemodum exanimauerat.

Mor. Haud facilè regimus vitia, quæ à pueris nobiscum adoleuerunt.

De Scarabeo & Aquilâ. 7

SCarabeus aliquando, spretus ab aquilâ, cœpit de vindictâ quoquo pacto sumendâ cogitare. Peruestigauit vbinam aquila nidum collocâsset, adrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila cùm sæpius domicilium commutâsset, neque quicquam proficeret; Iouem patronum adiit, exponit calamitatem suam: is iubet, vt suo in gremio ponat oua, vel istic in tuto futura. Et huc per vestis lacinias, sinúsq; prorepsit pertinax scarabeus, haud quaquam sentiente Ione. Deinde vbi videt oua commoueri Iupiter, neque satis animaduerterit, territus rei nouitate, excusso gremio in terram deiecit.

Mor. Monet hæc fabella, neminem, quantumuis pusillum, contemnendum esse.

De Satyro, & Rustico Aniani fabula: Erasmo quoque interprete. 8

SAtyrus quidam cùm vehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæuiente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem cur homo inflaret in manus ori admotas, rogauit cur ita faceret: is respondit, vt frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deinde vbi, extructo foco, appositâ mensâ in pultem feruidam rursum inflaret, magis etiam admiratus, sciscitatus est, quid hoc sibi vellet. Vti pultem, inquit ille, nimium feruentem halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensâ: quid

ego audio, inquit? Tunc eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis. Neque enim mihi ratio est cum eiusmodi homine commune habere hospitium.

Mor. Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant.

Is qui emendandis ijs fabulis præfectus fuit, sequentes apologos ex varijs & hîs optimis authoribus collegit, vt pueris quoque legerentur, quibus nunquam est bene instructa atque copiosa bibliotheca.

EX SECVNDO NOCTIVM ATTI- carum Gellij, Apologus Æsopi Phrygis, memoratu non inutilis.

ÆSopus ille Phrygiæ fabulator, haud immeritò sapiens existimatus est, cum quæ vtilia monitu suasúque erant, non seuerè, non imperiosè præcepit, & censuit, vt Philosophis mos est: festiuos, delectabilésque apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animaduersas, in mentes animósque hominum cum audiendi quadam illecebrâ induxit. Velut hæc eius fabella de auiculæ nidulo: lepidè atque iucundè præmonet spem fiduciámque rerum, quas efficere quis possit, haud vnquam in alio, sed semetipso habendam. Auicula inquit, est parua, nomen est cassita, habitat, nidulatúrque in segetibus, id fermè temporis, quo appetit messis, pullis iamiam plumantibus. Ea cassita in sementes fortè concesserat tempestiuiores: propterea frumentis flauescentibus pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos, vt si quid ibi noue rei fieret diceretúrue, animaduerterent, idque vti sibi, vbi rediisset, renunciarent. Dominus posteà segetum illarum filium adolescentem vocat, & vidésne, inquit,

quit, hæc ematurüisse, & manus iam postulare? Ideirco
dit crastino, vbi primùm diluculabit, fac amicos adeas,
& roges, vt veniant, operámque mutuam dent, & messem hanc nobis adiuuent. Hæc vbi dixit, discessit; atque vbi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere oraréq; matrem, vt statim iam properet, atque aliam in locum sese asportet. Nam dominus, inquiunt, misit filium qui amicos rogaret, vt luce oriente veniant, & metant. Mater iubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reiecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodiè vti vos auferam. Die igitur postero, mater in pabulum volat, dominus quos rogauerat, operitur: Sol feruet & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filium; Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus, & cognatos, affines, vicinósque nostros oramus, vt adsint cras tempore ad metendum. Itidem hoc pulli pauefacti matri nunciant. Mater hortatur, vt tum quoque sine metu, ac sine curâ sint: cognatos affinésque nullos fermè tam esse obsequibiles ait, vt ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant: vos modò, inquit, aduertite, si modò quid denuò dicitur. Aliâ luce ortâ, auis in pastum profecta est, cognati & affines operæ, quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis: afferes primâ luce falces duas, vnam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id vbi ex pullis dixisse dominum mater audiuit: tempus, inquit est cedendi, & abeundi. Fiet nunc, dubio procul quod futurum dixit. In ipso enim iam vertitur,

titur, cuia est res, non in alio vnde petitur. Atque ita ca sita nido migrauit, & seges à domino demessa est. H quidem est Æsopi fabula, de amicorum plerumque, & propinquorum leui & inani fiducià. Sed quid aliud sa ctiores libri Philosophorum monent, quàm vt in nobis ta tùm ipsis nitamur? Alia autem omnia, quæ extra nos e tráque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque p nobis ducamus. Hunc Æsopi apologum Ennius in Satyri scitè admodum & venustè versibus quadratis composuit quorum duo postremi isti sunt, quos haberi corde & me moriâ, operæ pretium esse hercle puto.

Hoc tibi erit argumentum semper in promptu situm,
Ne quid expectes amicos, quod tu agere possis.

Fabula ex Lamiâ Politiani desumpta.

AVes olim propè vniuersæ noctuam adierunt, rogarúntq; eam ne posthac in ædium cauis nidificaret, se in arborum potius ramis, atque inter frondes. Ibi eni vernari suauius. Quin eidem quercum modò enatam pusillam, tenellámque adhuc ostendebant, in quâ scilicet molliter, vt aiebant, & sedere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negauit. Quin inuicem consilium dedit ijs, ne arbuscula illi se crederent. Laturum enim quandoque esse viscum, pestem videlicet auium. Contempsere illæ, vt sunt leue genus & volaticum, sapientis vnius noctuæ consilium. Iam quercus adoleuerat, iam patula, iam frondosa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, lasciuiunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercu ea viscum protulerat, atque id homines animaduerterant: implicitæ ergo repentè ibi omnes pariter misellæ, ac frustrà eas sera pœnitentia subiit, quod salubre illud consi-

...lium ſpreuiſſent. Atq; hoc eſſe, aiunt, cur nunc aues omnes vbi noctuam viderint, frequentes eam quaſi ſalutant, deducunt, ſectantur, circumſidunt, circumuolitant. Etenim conſilij illius memores admirantur eam nunc vt ſapientem, ſtupéntq; denſà cateruà, vt videlicet ab eà ſapere aliquando diſcant: ſed opinor fruſtrà, imò verò etiam interdum cum magno ipſarum malo. Nam veteres illæ noctuæ reuera ſapientes erant. Nunc multæ noctuæ ſunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & roſtrum: ſapientiam verò non habent.

Mor. Bene monentis conſilia ne ſpernas, hæc fabula docet.

Apologus ex ſecundo libro Petri Criniti, de honeſtâ Diſciplinâ, deſumptus. 2

SAta eſt olim cucurbita iuxta arborem pinum, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat. Cucurbita verò cùm multis pluuijs, atque cœli temperamento creuiſſet, laſciuire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iam ſerpebat in pinum, iam ſurgere, iam ramos & frondes inuoluere audebat, ampliora folia, candentes flores, prægrandia poma & vireſcentia oſtentans. Itaq; tanto faſtu, atq; inſolentiâ intumuit, vt pinum arborem auſa ſit aggredi: & vides, inquit, vt te ſupero, vt amplis folijs et virore præſto, & iamiam ad cacumen proſurgo? Tum pinus, quæ ſenili prudentiâ & robore pollebat, nihil mirata eſt cucurbitæ inſolentis audaciam, ſed ita ad eam reſpondit: Ego hic multas hyemes, calores, æſtus, variáſque calamitates peruici, & adhuc integra conſiſto. Tu ad primos rigores, minus audaciæ habebis, cùm & folia incident, & viror omnis abierit.

Mor. Secundis rebus non eſt ſuperbiendum.

Fabula de Coruo, & Lupis ex Ioanne Ant. Campano desumpta. 3

CORuus Lupos per ardua montium iuga comitatus, partem sibi prædæ fieri postulat, quia eos secutus nullo tempore destituisset, sociúsque fuisset. Repulsus deinde est à lupis tanquam non eos sed prædam cibúmq; secutus: nec minus luporum si occiderentur, quàm cæterorum animalium exta fuisset voraturus.

Mor. Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo simus animo, cum agimus.

Altera de partu terræ, ex eodem. 4

TVrgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem metúmq; expectant. Alij Tiphoea illum Centimanum, alij montes erepturos putabant: Aperitur terra, prodit mus: & quod miraculo fore omnibus existimabatur, in risum atque iocum converterunt.

Mor. Non semper credendum promissis magnificis.

Apologus de membris, & ventre, ex Plinio desumptus. 5

HVmani artus cùm ventrem otiosum viderent, ab eo discordârunt, & suum illi ministerium negauerunt. Cùm eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt ventrem cibos acceptos per omnia membra diuidere, & cum eo in gratiam redierunt.

Mor. Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.

De Arione & Delphino, fabula elegantissima, ex libro 16. Gellij. 6

VEtus, & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atq; insula Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum amatumque habuit, artis gratia. Is inde à rege proficis-

sciscitur, terras inclytas, Siciliam, atque Italiam visurus. Vbi eò venit, auresq; omnium, mentesq; in vtriusq; terræ vrbibus demulsit, in quæstibus istic & voluptatibus amoribusq; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia & re bona multâ copiosus, Corinthum instituit redire. Nauem igitur, & nautas vt notiores amicioresque sibi Corinthios delegit: sed eo Corinthios homines accepto, nauiq; in altum prouecta præda pecuniæq; cupidos cepisse consilium de necando Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam, cæteraq; sua vt haberent, dedisse, vita modo sibi vt parcerent, orauisse. Nautas precum eius harum commisertos esse illatenus, vt ei necem adferre per vim suis manibus temperarent, sed imperauisse, vt iam statim coram desiliret præceps in mare. Homo ibi territus & spe omni vitæ perdita, id vnum postea orauit, vt prius quàm mortem oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nautas prolubium tum audiendi subit. Quod orauerat, impetrat. Atq; ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansque in summæ puppis foro, carmen quod Orthium dicitur, voce sublatissima cantauit. Ad postrema cantus, cum fidibus ornatuque omni, sicut stabat canebatque, iecit sese procul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitantes quin perijsset, cursum quem facere cœperant tenuerunt. Sed nouum & mirum, & pium facinus contigisse. Delphinum repente inter vndas adnauisse, & dorso super fluctus edito vectauisse, incolumenque eum corpore & ornatu Tænarum in terram Laconicam deuexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum

petiuisse, talémque Periandro regi, qualis Delphino vectus fuerat, sese obtulisse, eiq; rem (sicuti acciderat) narrauisse: regem istæc parùm credidisse; Arionem (quasi falleret) custodiri iussisse; nautas requisitos, abligato Arione, dissimulanter interrogâsse, ecquid audissent in ijs locis vnde venissent, super Arionem: Eos dixisse, hominem cum inde irent, in terrâ Italiâ fuisse, eúmq; illic benè agitare, & studijs delectationibúsq; vrbium florere, atq; in gratiâ pecuniáq; magnâ fortunatum esse. Tum inter hæc eorum verba, Arionem cum fidibus, & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat, extitisse. Nautas stupefactos, conuictósque ire inficias non quisse.

Mor. Documento est hæc fabula, plus aliquando inueniri in brutis animalibus clementiæ, quàm in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELLII PHORCENsis apologus lepidissimus de Araneâ, & Podagrâ.

ARanea paululùm à texendi opere quietior, animi relaxandi gratiâ commodiùm deambulabat. Huic se obuiam præbet prodagra, tametsi passibus ambiguis admodum ægrè illam assequeretur. Eius diei itinere vtcunque emenso, non longè aberant ab opidulo, cui regionis incolæ Tyche nomen indiderant. Vtrique consilium fuit conditionis suæ hospitem peruestigare. Aranea, non maximopere datâ operâ, in opulenti cuiusdam ciuis ædes diuertit: Inibi quaquauersum telas suas prætendebat, prætendebátque retia. Aderant illicò, nescio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur, Momentaneum itaque erat ipsius, quo etiam cunque se verteret,

verteret, ædificium. Nusquam enim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè, quæ in tantâ rerũ omniũ affluentiâ, sola angebatur, perturbabatúrq;. Podagra verò mendicabuli instar, vix tandem egestosi cuiuspiã tuguriolum impetrârat; id loci cũ decubuisset, nihil nõ experiebatur miseriarũ. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis vix faucibus hyanti hydropoteriũ. Iámq; diurno itinere labascẽti, torus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur: Atq; dicere, nõ est huius instituti, quàm cõuenerint male mẽbris mollibus, cuticulæ (vt ita dixerim) holosericæ, stragula tam dura, tã barbari villi. Oriente igitur vix tandẽ illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenêre rursũ Aranea simul & Podagra. Prior Aranea præteritæ noctis molestias, tot locorũ cõmutationes denarrat: nunc hero exprobrans mũditiẽ, nunc nimiã scopariorũ obseruantiam. Prodagra contrà de hospitis sui egestate complura comminiscitur: Nec otium habet admonstrare Araneæ liuidas vibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperum tuguria, prodagram verò diuitum aulas debere subingredi: in hanc aranea pedibus, prodagra animis vadit sententiam. Verũtamen tenebris iamiam increscentibus, vrbi cuipiam sese approximant. Podagra instituti non immemor, pedetẽtim se in nũmosi cuiusdam domum illatebrauit. Quâ cõmodùm ab hero conspectâ, dij boni, quâ beneuolentiâ, quâ humanitate, quibus nominib. excipitur! Supponuntur, substernunturq; olorina culcitræ, toralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo vinum dulce, vinum nigrum,

 Lesbium,

Lesbium, Tarentinum. Taceo ficedulas, phasianos, atq; eas aniculas, quæ binis superbiunt coloribus. In summâ, nihil delitiarum, nihil voluptatum non exhauriebat. Aranea pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquauersum parietes interpatent, retia suspendit, orbiculari operi manibus pedibusq; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta: & vt dicam breuiter, vacuâ dominatur in aulâ: Nullas insidias, nullas formidat insultus: Imò vero etiam iam scopis superior omnibus: Non multò post podagra araneam conuenit, delitias suas, fœlicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi, texendiq; libertatem. Placuit tandem hæc vtrisq; sententia; Quorsum cumque proficiscerentur, podagram in diuitum domos, araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Mor. Apologus hic tametsi ad vsus varios accommodari queat, id tamē imprimis declarat, alium alio loco fortunatiorem esse. Præterea morborum domicilium esse diuitum aulas. Ad vltimum, nusquam libertatem maiorem, quàm vbi diuitiarum minus.

Fabularum Æsopi finis.

LAVRENTII ABSTEMII VIRI Elegantissimi & amœni ingenij, fabulæ elegantissimæ, nuper per clariss. Poetam & Philosophum Gargetium emaculatæ.

Domicius Palladius Gouranus Pollioni, Padio Sacerdoti venerando, S.P.D.

IAmpridem tuo sermoni de Abstemio, frequenti literatorum consessu, Pollio venerande, non inuisus interfui, cum minimè prætextatis, vt ità dicam, laudibus hominem celebrares adeóque in arcem euasisti, vt nemo sane (meâ sententiâ) eum cumulatiùs laudare potuerit. Mox inde secedens, hæc omnia animo diu voluebam, vnde tanta confluerit laudatiouis abundantia, vnde tanta non vulgaris obseruatio emanaret, vnde denique

denique amicitia adeò perfecta exoriatur. Proculdubiò non aliunde, me cum tandem collegi, quàm ex praeclaro eius virtutis nomine proficisci, cuius quidem vis magna & praepotens est. Quamobrem non possum profectò non suspicere ingenium tuum amabile, tuumque animum virtutibus plenum diligentius non admirari, qui neque ambitione, neque inuidiâ, neque aliquo alio liuore deuincitur. Siquidem omne, quas mereatur Abstemius noster, laudes non transis silentio: imò ad illas ipsas cumulandas ob eius incredibilem eloquentiam, singularémque doctrinam vltro accedis, idque haud abs re, cum pater omnium elegantiarum, atque idem leporum omnium meritò sit, & habeatur. Et vt haec clariora luce, non officij gratiâ aut temerè dicantur, quotidie, quodammodo aliqua eius librorum monumenta existere videmus, quae vndique perfectâ verborum concinnitate, perspicacissimèque sententijs scatent. Nam modò dicam de hoc Apologorum libello, nuper impresso, in quo perspicuè insignis eius ingenij amoenitas, non absque laude maximâ redundare videtur. Quare non vereor vt is remisso cuicunque animo possum eat, Abstemiòque, (absit inuidia uerbo) omnium quàm iucundissimò detrahatur, cui & te & me, ob tanti nominis celebritatem, nullâ vnquam in re defuturos esse liquidò constabit. Vale.

LAVRENTIVS ABSTEMIVS OCTAuiano Vbaldino, Comiti Mercatelli, S.P.D.

EDiturus hanc apollogorum libellum, quem de numero Fabularum hecatomythium nuncupaui, multum diuque dubitaui, Octauiane princeps inclyte, tuone cum nomini potissimum dedicarem. Nam cùm tuam in me non sine plurimis beneficijs perspicerem beneuolentiam, non aliquid mearum vigiliarum tibi deuouere ingratissimi hominis esse videbatur. Rursus, cùm tuorum in me officiorum numerum, diuinásque virtutes tuas mecum ipse reuoluerem, indignum tantis meritis, tantaque sapientia munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amouit humanitas & prudentia tua, quia non tam res tibi dono datas, quàm offerentium voluntatem soles inspicere. Addidit quoque mihi animum Guidus Vbaldus clarissimus dux, & princeps vnus omni laude maior, qui opusculum meum de nonnullis locis obscuris superiori anno ei dedicatum vultu ita placido, & serena fronte suscepit, vt sperare meritò possem, hoc tibi qualecunque fore non ingratum. Non mediocriter etiam me incitarunt Georgius Ennius, pro Venetis hic agens legatus, non solum patricia nobilitate, verum etiam bonarum artium studijs clarus, & Carolus Verardus Caesenas Archidiaconus Caesenae, & Alexandri Pontificis Maximi cubicularius, vir omni literarum genere praestans, nec non Renatus Melioratus, & Robertus Vrsus Ariminenses, iurisconsulti clarissimi, nec minus, qui humanitatis vacantur studijs eruditi. Hi enim alijque complures optimi harum rerum censores, cùm hunc libellum legissent, multis me verbis sunt ad editionem cohortati. Non putaui igitur tam humano Principi hoc munus ingratum futurum, quod tot eruditis viris ante placuisse cognoueram.

Accipe igitur hoc quicquid est libelli ab Abstemio tuo: cuius mentem animumque si penitus posses inspicere, in hac tenui re magnum munus tibi indicares oblatum. Ne quis autem inutilem, & inanem hunc meum scribendi laborem existimaret, præfatiunculam quandam proponendam censui, qua intelligeretur, doctos etiam & claros viros in magnis rebus huiusmodi fabulis non voluptatis tantùm, verumetiam vtilitatis gratiâ delectatos. Sedulò dedimus operam, vt seria potius quàm iocos saperent, vnde ridiculas multas quæ inter componendum sese mihi offerebant, consultò præterij, quia nimis lasciuæ, & tanti principis grauamine mihi videbantur indignæ. Non tamen ita agrestis esse volui, quin eas aliquâ vrbanitate aspergerem, maximè ad principem scribens, cum principes curarum mole pressi soleant interdum, recreandi animi gratiâ, iocos appetere.

Eiusdem Abstemij proœmium.

COgitanti mihi varia scriptorum genera, qui, vt humanæ vitæ prodessent, cogitationes suas literarum mandauere memoriæ: qui apologos scripsere, non postremo loco digni esse videntur. Non enim modò mortalium animos incredibili quadam afficiunt voluptate, verùm etiam ad res honestas, vtilesque peragendas, suis fabellis magis, quàm Philosophi suis præceptis, alliciunt. Nam ita in legentium animos quadam iucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus, quæ maximè ad commouendos animos valent, quid vitandum faciendumque sit ostendunt, vt omnes etiam inuiti illis assentire cogantur. Sensus enim audiendi fastidiosissimus, res etiam vtiles, honestásque haud facilè admittit, nisi fuerint aliquâ vrbanitate conditæ. Testis quidam orator Atheniensis, qui ad Athenienses verba faciens, cum eos minus attentos videret, rogauit vt saltem fabulam audire dignarentur: Quo impetrato, Ceres, inquit, & hirundo, & anguilla simul iter facientes, ad quendam fluuium peruenerunt. Hirundo quidem superuolauit, anguilla autem amnem tranauit: quod cùm dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset: vobis, inquit, dea vestra succensuit, quòd eos qui vobis vtilia suadent audire nolentes, tam attentis auribus confabulantes auditis. Quantam vim Apologi habeant ad animos commouendos, cum multis possem, tribus ero contentus exemplis ostendere. Samijs rectorem populi morti addicere volentibus, Æsopus hac fabellâ dissuasit, dicens: vulpem quandam fluuium transeuntem, in lacunam fuisse propulsam, vnde cum exire non posset, tenaci limo retenta, muscarum affligebatur aculeis: quod Herinaceus conspicatus, misericordiâ motus est, interrogauitque an vellet, vt ab ea muscas abigeret. At illa abnuit, dicens, hæ meo sanguine iam plenæ, paruam mihi possunt inferre molestiam, si autem has abigeres, aliæ famelicæ superuenient, quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient. Ita, ô viri Samij, vobis eueniet. Si enim hunc rectorem vestrum iam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est, qui, dum se opibus volent implere,

plere, quicquid hic vobis reliquit, eripient. His verbis moti Samij ab incœpto destitêre. Hac ratione adductus Tyberius Cæsar, diuturnos magistratus dabat: vnde, vt refert Iosephus, sub eo per viginti annorum spatia per duos tantum præsides, Cratum scilicet & Pilatum, est gubernata Iudæa. Non parcit populis regnum breue, vt inquit Statius. Himerenses Phalaridem Agrigentinorum tyrannum, ducem exercitus sui eligere volentes, Stesichorus Poëta hoc apologo deterruit: Equus, dicens, solus pascebat in prato: adueniente autem ceruo, & pascua corrumpente, consuluit hominem, quâ posset illum arte punire. Cui homo: Si frænum, inquit, acceperis, & me armatum, dorsum tuum ascendere permiseris. Cum huic consilio esset obsequutus, ceruum quidem hominis auxilio victor abegit. Sed non amplius hominem dorso, non frænum depulit ore. Ita inquit Stesichorus, viri Himerenses, vobis eueniet, si Phalaridem ducem efficietis: hostes quidem vestros punietis, sed huic tyranno perpetuò seruietis. Quibus verbis territi Himerenses, huiusmodi ducis eligendi consilium deposuêre. Cùm populus Romanus ab Senatu secessisset, quod tributum & militiam non toleraret, nec vllo pacto reduci posset, nonne Agrippa Meneuius cum hoc Apologo reuocauit? Olim, inquiens, Quirites, humani artus ventrem otiosum & desidem intuentes, ab eo discordârunt, nec amplius illi cibum ministrare decreuerunt. Sed cum ipsi quoque alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cum eo in gratiam redierunt. Eodem (inquit) modo, senatus, & populus, quasi venter & membra, alter alterius auxilio indigent, & vt discordiâ intereunt, ità concordiâ valent. Quâ fabulâ populus reuocatus, cum senatu in gratiam rediit. Non immeritò igitur non solùm Græci & Latini Poëtæ, vt Hesiodus & Horatius, huiusmodi fabulas suis operibus inseruêrunt, verum etiam maximi & celeberrimi Philosophi, vt Plato, Aristoteles, Plutarchus, & multi alij eas plurimùm commendârunt, & ad institutionem moralis & ciuilis vitæ non minimum facere arbitrati sunt. Quo circa Omnibonus Leonicenus, & Laurentius Valla, viri ætatis nostræ doctissimi, paucos Æsopi Apologos è Græco in Latinum vertêre, quos sibi laudi, cæteris verò voluptati, & vtilitati fore non dubitârunt, & iure quidem. Leguntur enim, & in doctissimorum virorum manibus quotidiè versantur. Non video igitur, cur has componendo fabellas, laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex translatione consequuti sunt, nisi adeò inuidi simus, vt Latinis licere non putemus, quod Græcis est cum summâ omnium laude concessum.

De Mure in cistâ nato. Fab. I.

MVS in cistâ natus, omnem ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus, quæ in eâ seruari solebant. Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset, quæretìtque ascensum, reperit epulas lautissime paratas: quas

quas cum gustare cœpisset, quã stultus, inquit, hactenus fui! qui in toto terrarũ orbe nihil melius cistula mea esse credebam. Ecce quàm suauioribus hic vescor cibis!

Hæc fabula indicat, non ita patriam diligendam, si ignobilis sit, vt alia non videamus loca, cum alibi beatiores esse possumus.

De rustico impetrante vt triticum absque aristis nasceretur. 2

IMpetrauerat à Cerere rusticus quidam, vt triticum absque aristis nasceretur, ne metentium triturantiumque manus læderet: quod vbi inaruit, à minutis auibus depastum est. Tum rusticus, quàm digna, inquit, patior, qui parua commoditatis causâ, emolumenta quàm maxima perdidi.

Fabula indicat, parua incommoda maiori vtilitate pensanda.

De Accipitre columbam insequente. 3

CVm accipiter columbam præcipiti insequeretur volatu, villam quandam ingressus, à rustico captus est, quem blandè, vt se dimitteret, obsecrabat. Non enim te læsi, dixit. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.

Fabula indicat, meritò puniri qui innocentes lædere conantur.

De Aranea, & Hirundine. 4

ARanea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus, per quas volitare solebat, vt eam caperet, suspenderat. Hirundo verò aduolans retia, cum textrice per aera portabat. Tum aranea in aere pendens, & sese iamiam perituram intelligens, quàm iustè hæc patior, dicebat, quæ minima volatilia magno labore vix capiens, credidi tam magnas aues posse comprehendere.

Hac monemur fabula, ne viribus maiora aggrediamur.

De Rustico amnem transituro. 5

RVsticus torrentem transiturus qui fortè imbribus excreuerat, quærebat vadũ. Et cùm primùm eam flumi-

fluminis partem tentasset, qua quietior placidiorque videbatur, reperit eam altiorem, quàm animo erat opinatus: rursus vbi breuiorem tutioremque adinuenit, ibi maiori aquarum strepitu fluuius decurrebat. Tunc secum, Quàm tutius, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus, vitam nostram credere possumus?

Hæc admonet nos fabula, vt minus verbosos & minaces, quàm quietos timeamus.

De Columba, & Pica. 6

COlumba interrogata à Pica, quid eam induceret, vt in eodem semper loco nidificaret, cum eius pulli inde sibi semper surriperentur? Simplicitas, respondit.

Hæc indicat fabula facilè viros probos sæpe decipi.

De Cuculo, & Accipitre. 7

IRrisus ab accipitre cuculus, quòd cum sibi & corpore par, & colore non absimilis esset (præ angustia animi) potius vermibus terrenis quàm suauibus aliarum auium carnibus vesceretur. Vidit paucis pòst diebus accipitrem à rustico, cuius columbas insectabatur, captum, ad metum cæterorum ex alta turre pendere. Cui cuculus, Quàm melius tibi, inquit, amice, fuisset vermes venari, quàm alienas aues impetere?

Hæc fabula innuit, eorum vitam tutiorem esse, & magis probandam, qui suis rebus sine periculo sunt contenti, quam illorum, qui aliena appetentes, adeunt magna vitæ discrimina.

De Asino, & Vitulo. 8

ASinus & vitulus in eodem pascentes prato, sonitu campanæ hostilem exercitum aduentare præsenserant. Tum vitulus: Fugiamus hinc, ô sodalis, inquit, ne hostes nos captiuos abducant. Cui asinus, fuge tu, inquit, quem hostes occidere, & esse consueuerunt; asini, nihil interest, cui vbique eadem ferendi oneris est proposita conditio.

Hæc

Hæc fabula seruos admonet, ne dominos magnopere mutari formident, modò prioribus deteriores futuri non sint.

De Vulpe, & Mulieribus gallinas edentibus. 9

VVlpes iuxta villam quandam transiens, conspexit caternam mulierum plurimas gallinas opiparè assatas, alto silentio comedentem; ad quas conuersa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem quod vos facitis? Cui respondens quadam anus: Pessima animalium, inquit: Nos quæ nostra sunt comedimus: tu verò aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, ne putemus nobis in aliena licere, quod proprijs dominis licet.

De Caponibus pinguibus, & Macro. 10

VIr quidam complures capones in eodem ornithoboscio inclusos largo nutricauerat cibo, qui pingues effecti sunt omnes præter vnum, quem vt macilentum irridebant fratres. Dominus, nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturos conuiuio, imperat coquo, vt ex his interimat coquatq; quos pinguiores inuenerit: Hoc audientes corpulenti, sese afflictabant, dicentes, Quanto præstitisset nos macilentos esse?

Hæc fabula in pauperum solamen conficta est, quorum vita tutior est, quàm diuitum.

De trabe & bobus eam trahentibus. 11

TRabs vlmea de bobus conquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis vos frondibus alui, vos me verò nutricem vestram per saxa & luta trahitis. Cui boues, Gemitus suspiriaque nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quod te trahimus inuiti. Ignouit trabs.

Hæc nos docet fabula, ne in eos excandescamus, qui non suâ sponte nos lædunt.

De arboribus pulchris, & deformi. 12

Arbores

ARbores complures in eodem creuerant loco procere, recta enodésq; præter vnam humilem, paruam, nodosámque, quam vt deformem, pusillámque cætera ludibrio habere solita erant. Ædificaturus domum loci dominus, iubet omnes excidi, præter eam, quæ breuitate, & deformitate suâ ædificium indecorum redditura videbatur. Cæteris excísis, deformis hæc secum dicebat, De te nō amplius querar (natura) quòd me turpē genueris, cùm formosis tam magna videam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, ne doleamus nos natos esse deformes, cùm multis formositas sæpe nocuerit.

De Cygno in morte canente, reprehenso à Ciconiâ. 13

CYgnus moriens interrogabatur à Ciconiâ, cur in morte, quam cætera animalia adeò exhorrent, multo suauiores, quam in omni vitâ, emitteret sonos, cùm potius mœstus esse deberet? Cui Cygnus: Quia inquit neq; cibi quærendi curâ amplius cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc Fabula admonet, ne mortem formidemus, quâ omnes vitæ præsentis miseriæ præciduntur.

De muliere virum morientem flente, & parente eam consolante. 14

MVlierem adhuc iuuenem, cuius vir animam agebat, parens consolabatur, dicens: Ne te afflictes, ne tantopere lugeas, filia. Alium enim virum tibi inueni, isto longè formosiorem, qui prioris desiderium facile mitigabit. At mulier doloris impatiens, vt quæ maritum ardenti amore prosequebatur, non modò verba parentis non admittebat, sed intempestiuam alterius mariti mentionem accusabat. At vbi maritum defunctum videt, inter lachrymas & luctus parentem interrogat, an adsit iuuenis ille, quem sibi in virum dare velle se dixerat.

Fabula

Fabula indicat, quàm cito defunctorum maritorum amor ex vxorum animo excidere soleat.

De Muliere amatoris discessum flente. 15

MVlier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus fere rebus spoliauerat, multis lachrymis prosequebatur. Interrogante autem eam vicinâ cur ita inconsolabiliter fleret: non discessum eius, inquit, sed pallium quod ei reliqui, fleo.

Fabula indicat, non amatores, sed eorum bona à meretricibus amari.

De Musca, quæ quadrigis insidens puluerem se excitasse dicebat. 16

QVadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem puluere, tum equorum pedum pulsu, tum rotarum volutatione exorto dicebat musca: Quàm magnam vim pulueris excitaui!

Hæc fabula ad eos spectat, qui cum ignaui sint, alienam tamen gloriam suis magnificis verbis in se transferre conantur.

De Anguilla conquerente, quòd magis quàm serpens infestaretur. 17

ANguilla interrogabat serpentem, quare cum similes essent, atque cognati, homines tamen se potius quàm illum insequerentur. Cui serpens: Quia raro, inquit, me lædunt impune.

Hæc fabula indicat, minus lædi solere, qui sese vlciscuntur.

De Asino, Simia, & Talpa. 18

COnquerenti asino, quod cornibus careret, simiæ vero quòd cauda sibi deesset, tacete, inquit, talpa, cum me oculis captum esse videatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt sua sorte contenti, qui si aliorum infortunia considerarent, æquiore animo tolerarent sua.

De nautis sanctorum auxilium implorantibus. 19

NAuta quidam, in mari subita & atra tempestate deprehensus, cæteris eius socijs diuersorum diuorum auxi-

auxilium implorantibus, nescitis, inquit, quid petatis. Antè enim quàm sancti isti ad deum, pro nostra liberatione se conferant, hac imminenti procella obruemur. Ad eum igitur confugiendum censeo, qui absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Inuocato igitur Dei omnipotentis auxilio, illico procella cessauit.

Fabula indicat, vbi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliorem non confugiendum.

De Piscibus è sartagine in prunas desilientibus. 20

PIsces adhuc viui in sartagine feruenti oleo coquebantur, quorum vnus, fugiamus hinc fratres, inquit, ne periamus. Tum omnes pariter è sartagine exilientes, in ardentes prunas deciderunt. Maiore igitur dolore affecti damnabant consilium, quod ceperant, dicentes: Quanto atrociori nunc morte perimus?

Hæc nos admonet fabula, vt ita præsentia vitemus pericula, ne incidamus in grauiora.

De Quadrupedibus societatem aduersus aues cum piscibus ineuntibus. 21

QVadrupedes cum bellum sibi ab auibus esset indictum, cum piscibus fœdus ineunt, vt eorum auxilio se ab auium furore tuerentur. Cum autem optata expectarent auxilia, pisces negant se per terram ad eos accedere posse.

Hæc nos admonet fabula, ne eos nobis socios faciamus, qui cum opus sit, nobis adesse non possint.

De legato auaro tubicines decipiente. 22

QVidam auarus pro patria legatus, in aliam vrbem profectus erat, cui tubicines præstò affuerunt, vt illius aures tubarum clangore, loculos autem suos pecuniis implerent. Quibus ille renunciari iubet, non esse nunc

locum

locum cantibus, se in summo luctu & mœrore constitutum: Matrem enim suam obiisse. Tubicines autem spe frustrati, & mæsti abeunt. Amicus quidam legati audiens luctum, ad eum visendum, consolandúmq́; accedit, interrogátq́; quamdudum mater eius obiisset. Quadraginta iam anni sunt, inquit. Tunc amicus intellecta legati stropha, in risum effusus est.

Hæc Fabula ad auaros facit, qui omni arte student conseruare pecuniam.

De viro, qui ad Cardinalem nuper creatum gratulandi gratiâ accessit. 23

VIr quidam facetus admodum & vrbanus, audiens amicum suum ad Cardinalatus dignitatem adsumptum, ad eum gratulandi gratiâ accessit. Qui honore tumidus, amicum veterem agnoscere dissimulans, quisnam esset, interrogabat. Cui ille vt erat ad iocos promptus: Miseresco, inquit, tibi cæterisq́; qui ad huiusmodi honores perueniunt. Quamprimum enim dignitates eiusmodi estis assecuti, visũ auditúmq́; & cæteros sensus ita amittitis, vt pristinos amicos amplius non dignoscatis.

Hæc Fabula eos notat, qui in altum sublati veteres despiciunt amicitias.

De iuuene senis curuitatem irridente. 24

IUuenis quidam conspicatus senẽ in arcus tensi similitudinem curuum interrogauit, an sibi arcum vellet vẽdere. Cui ille, ecquid est tibi opus pecuniã amittere? Si enim ad meam perueneris ætatem, absq́; pecunia arcum tibi natura concedet.

Hæc Fabula indicat, minimè irridenda vitia senilis ætatis, quam nemo viuendo effugere potest.

De sene puellam in vxorem accipiente. 25

VIr quidã imprudens exacto septuagesimo vitæ anno puellã duxerat in vxorem, qui ad id tempus in cælibatu permansisset. Cui cum debitum soluere non posset,

dicere

dicere solebat: Quàm male vitam meam disposui? Iuueni enim mihi vxor deerat: nunc autem senex desum vxori.

Hæc fabula innuit, omnia suo tempore peragenda.

De Aquila, & Picâ. 26

PIca aquilam rogabat, vt se inter suos familiares & domesticos acciperet: quando id mereretur, cum corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ volubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, respondit, ni vererer, ne quæ intra tegulam fiant, tuâ loquacitate cuncta efferres.

Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

De Turdo, amicitiam cum Hirundine ineunte. 27

GLoriabatur turdus se amicitiam contraxisse cum hirundine. Cui mater: Stultus es fili, inquit, si credis cum eâ posse conuiuere, cùm vterque vestrûm diuersa soleat appetere loca. Tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis.

Hâc monemur fabulâ, ne eos nobis faciamus amicos, quorum vita à nostrâ dissentit.

De Rustico, & Mure. 28

RVsticus quidam erat admodum pauper, sed adeò facetus, vt ne calamitatis quidem tempore natiui leporis obliuisceretur. Is cùm villam suam casu igne iniecto ita ardentem videret, vt aliquo modo ignem extinguere posse diffideret, mœstus spectat incendium. Interim cernit murem quendam, qui villa egressus periculum quàm ocyssimè fugiebat: oblitus damnorum rusticus accurrit, & murem corripiens, illum in medium iecit incendium, dicens: Ingratum animal, tempore fœlicitatis mecum habitâsti: nunc quia fortuna mutata est, villam meam deseruisti.

Fabula indicat, eos non esse veros amicos, qui arridente fortunâ à latere non discedunt: turbatâ autem, præcipiti abeunt cursu.

De Eremita ægrotante. 29

INsitum est à naturâ omni animantium generi, vt rei Venereæ libidine incitentur: à quâ si qui homines, qui coruo albo rariores sunt, se abstinere volunt, sæpe in graues morbos incidere solent. Quidam igitur eremita, ipsâ adolescentiâ, ita titillationes carnis emicerat, vt vsque ad quintum & vigesimum ætatis annum virgo permanserit. Cùm autem eâ ætate grauissimè ægrotare cœpisset, medici nullum aliud salutis eius remedium se inuenire dicebant, nisi vt cum aliquâ muliere coiret. Diu eremita recusauit, mori se potiùs velle dicens, quàm virginitatem, rem tam præclaram & Deo maximè gratam, amittere: Assueti enim virtutibus, ægrè illas à se discedere patiuntur. Victus tandem precibus, & cupiditate vitæ, quâ nihil homini sanæ mentis dulcius est, adducta sibi mulieris infusus gremio, placidum petiuit per membra soporem. Experrectus autem vehementer angebatur, & tantam vim lachrymarum effundebat, vt omnes qui aderant, illius misererentur. Quisque igitur consolari, & vt bono animo esset hortari: quoniam Deus clementissimus pater ei ignosceret, quia non voluptatis, sed recuperandæ sanitatis causâ tale opus perpetrâsset. At ego, inquit, istud non fleo: sed quòd tantam dulcedinem citiùs expertus non sum.

Hæc indicat fabula, humanam naturam adeò peccatorum illecebris delectari, vt vitiorum voluptatem facilè virtutum amaritudini anteponat.

De Diuite quodam, & seruo. 30

VIr erat diues, seruum habens tardi ingenij, quem regem stultorum solebat nuncupare. Ille his verbis sæpius irratus statuit hero par referre. Semel enim in herum conuersus, Vtinam, inquit, rex stultorum essem:

In toto enim terrarum orbe, nullum meo latius esset imperium, & tu quoque meo subesses imperio.

Fabula significat, omnia plena esse stultorum.

De Viduâ virum petente. 31

VIdua quædam diues à vicinâ petebat, vt maritum sibi reperiret, quem non coitus gratiâ (qui ingratus admodum sibi erat) sed ne bona sua dilapidarentur, exoptare se dicebat. Mulier sagax, & viduæ versutias intelligens, se inquisituram pollicetur. Paucis post diebus viduam conueniens, Reperi, inquit, tibi virum ex animi tui sententiâ. Est enim vir prudens, ad res gerendas natus, & genitalibus caret, quæ tibi cordi non sunt : Cui vidua, Abi hinc, inquit, in malam rem, cum isto marito tuo illepido. Etsi enim coitus appetens non sum, volo tamen habeat quod nos reconciliet, si quando cœperimus esse discordes.

Hæc fabula indicat, nullum matrimonium fœlix, si clauus defuerit, qui virum & mulierem arctissimè constringat.

De Canibus vrbanis, villaticum insequentibus. 32

CAnes complures vrbani quendam villaticum præcipiti insequebantur cursu, quos diu ille fugit, nec repugnare ausus est. At vbi ad insequentes conuersus substitit, & dentes ipse quoq; ostendere cœpit, omnes pariter substiterunt, nec aliquis vrbanorum illi appropinquare audebat. Tunc imperator exercitus, qui fortè ibi aderat, ad suos conuersus milites : commilitiones, inquit, hoc spectaculū nos admonet, nē fugiamus, cū præsentiora fugientibus, quā repugnantibus videamus imminere pericula.

De Anu Dæmonem accusante. 33

VOlunt homines vt plurimū, quando suâ culpâ aliquid sibi acciderit aduersi, in fortunam, vel in Dæmonem

culpam conferre, vt se crimine exuant, adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægrè ferens, cum videret anum quandam, arborem ascendentem, ex quâ illam ruituram, & in se culpam collaturam prauiderat, ascitis testibus dixit: Videte anum illã absq; meo consilio arborem ascendentem, vnde eam casuram esse prospicio. Estote mihi testes, me ei non suasisse, vt soleata illum ascenderet. Mox anus cecidit: & cùm interrogarunt, cur soleata arborem ascendisset, & Dæmon, inquit, me impulit. Tunc dæmon adductis testibus, probauit id ab anu absq; suo factum esse consilio.

Fabula indicat homines minimè veniâ dignos, qui cum liberè peccent, fortunam, vel dæmonem accusant.

De Testudine, & Ranis. 34

TEstudo conspicata ranas, quæ in eodem stagno pascebantur, adeò leues, agiléssque, vt facilè quolibet prosilirent, & longissimè saltarent, naturam accusabat quòd se tardum animal, & maximo impeditum onere procreâsset, vt neq; facilè se mouere posset, & magnâ assiduè mole premeretur. At vbi vidit ranas anguillarum escam fieri, & cuiuscunque vel leuissimo ictui obnoxias, aliquantulum recreata dicebat: Quanto melius est onus, quo ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina.

Hæc fabula indicat, ne ægrè feramus dona naturæ, quæ maiori nobis commodo sæpe sunt, quàm nos intelligere valeamus.

De Gliribus quercum eruere volentibus. 35

GLires quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinauerunt, quò paratiorem haberent cibum, ne victus gratiâ toties ascendere, & descendere cogerentur. Sed quidam ex his, qui ætate & vsu rerum ac prudentiâ cæteris longè anteibat, eos absterruit, dicens: Si

nutri-

nutricem nostram nunc interficiemus, quis futuris annis nobis, ac posteris nostris alimenta præbebit?

Fabula hæc monet, virum prudentem debere non modò præsentia intueri, verùm etiam futura longè prospicere.

De Cane, & Hero. 36

C*Anem quidam habens, quò magis illi diligeretur, semper eum suis pascebat manibus, ligatúmque soluebat. Ligari autem, & verberari iubebat à seruo: vt beneficia à se, maleficia autem à seruo in illum viderentur esse collata. Ægrè autem ferens canis se assiduè ligari, verberarique aufugit; & cum increparetur à domino vt ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui à se fugisset, à quo semper dilectus pastúsque fuisset, ligatus autem verberatúsque nunquam; respondit, quod seruus tuo iussu facit, à te factum puto.*

Hæc fabula indicat, eos malefactores habēdos, qui maleficiorū causa fuere.

De auibus Scarabeos timentibus. 37

M*Agnus timor aues incesserat, ne Scarabei arcu pilari eas occiderent, à quibus magnum pilarum vim in sterquilinio summo labore fabricatam audierunt. Tunc passer: nolite, inquit, expauescere. Quomodo enim pilas in nos per aëra volantes iacere poterunt: cum eas per terram magno molimine vix trahant?*

Hæc fabula nos admonet, ne hostium opes extimescamus, quibus deesse videmus ingenium.

De Vrso, & Appibus. 38

V*Rsus ictus ab ape tantâ irâ percitus est, vt aluearia in quibus apes mellificauerunt tota vnguibus discerperet. Tunc apes vniuersæ, cum domos suos dirui, cibaria auferri, filios necari, viderent, facto impetu, aculis vrsum inuadentes penè necauere. Qui ex earum manibus vix elapsus secum dicebat: Quantò melius erat apis*

vnius aculeum tolerare, quàm tot in me hostes meâ iracundiâ concitare?

Hæc fabula innuit, longè melius interdum esse iniuriam vnius sustinere quàm dum vnum punire volumus, multos nobis inimicos comparare.

De Aucupe, & Fringillâ. 39

AVceps tetenderat volucribus retia, largámque illis in areâ effuderat escam, pascentes tamen aues non capiebat, quia sibi videbantur pauca: quibus pastis, ac auolantibus, aliæ pastum adueniunt, quas quoque propter paucitatem capere neglexit. Hoc per totum diem ordine seruato, ac alijs aduenientibus, alijs abeuntibus, illo semper maiorem prædam expectante, tandem aduesperascere cœpit. Tunc auceps amissâ spe multas capiendi, cùm iam tempus esset quiescendi, attrahens retia, vnam tantum fringillam, quæ infelix in areâ remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere volunt, sæpe pauca vix capere posse.

De Milite, & duobus equis. 40

MIles, equum habens optimum, emit alium nequaquam illi bonitate parem, quem multo diligentiùs quàm priorem nutriebat: Tunc posterior priori sic ait, Cur me dominus quàm te impensiùs curat? cum tibi neque pulchritudine, neque robore, neque velocitate comparandus sim. Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, vt semper in nouos hospites benigniores sint.

Hæc fabula indicat hominum amentiam, qui noua, etiamsi deteriora sint, solent veteribus anteponere.

De Sue, & Cane. 41

SVs irridebat canem odorisequum, qui domino murmure, & caudâ adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis verberibus, auriúmque vellicationibus fuerat instructus. Cui canis, Nescis, inquit, insane, nescis quæ

quæ ex verberibus illis sum consecutus. Per ea enim suauissimis perdicum, coturnicúmque carnibus vescor.

Hæc fabula nos monet, ne iniquo feramus animo præceptorum verbera, quæ multorum bonorum causâ consueuêre esse.

De Trabe, boum pigritiam increpante. 42

T*Rabs quæ curru vehebatur, boues vt lentulos increpabat, dicens, Currite pigri, onus enim leue portatis. Cui boues: Irrides nos, responderunt, ignara quæ te pœna maneat. Onus hoc nos citò deponemus, tum autem tu quoad rumparis, sustinere cogêris. Indoluit trabs, nec amplius boues conuitijs lacessere ausa est.*

Hæc fabula quemlibet monet, ne aliorum insultet calamitatibus, cùm ipse possit maioribus subijci.

De carduele, & Puero. 43

C*Arduelis auis interrogata à puero, à quo in delicijs habita, & suauibus & largis cibis nutrita fuerat, cur caueâ egressa regredi nollet: vt meo, inquit, me arbitratu, non tuo pascere possim.*

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem cunctis delitijs anteponendam.

De Scurra, & Episcopo. 44

S*Curra quidam calendis Ianuarij ad Episcopum quendam diuitem quidem, sed auarum, accedens, numisma aureum strenæ nomine petijt. Antistes insanire hominem dixit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tunc scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed cùm ille hoc quoque nimium sibi videri diceret, æreum quadrantem, vt saltem sibi traderet, orabat Sed cùm ne hunc quoque posset ab Episcopo extorquere: Reuerende, inquit, pater, saltem benedictione tuâ me pro strenâ imperti. Tunc episcopus: Flecte, inquit, genua, fili, vt te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tam vilem nolo. Si enim nummum*

areum valeret, eam mihi nunquam profectò concederet.

Hæc fabula contra eos Episcopos, & Sacerdotes conficta est, qui diuitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta Ecclesiæ sacra atque mysteria.

De Vpupâ indignè honoratâ. 45

INuitatæ ferè omnes aues ad aquilæ nuptias, indignè ferebant vpupam cæteris præferri, quia coronâ insignis esset, & versiculoribus pennis ornata, cùm semper inter stercora, & sordes solita esset volutare.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis, potius vestium nitorem, præstantiámque formæ, quam virtutes, moréisque soleant attendere.

De Sacerdote, & Pyris. 46

SAcerdos quidam gulosus, extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat inuitatus, reperit in itinere pyrorum aceruum: quorum ne vnum quidem attigit, quamuis magnà affectus fame. Quin potiùs eà ludibrio habens, lotio conspersit: Indignabatur enim huiusmodi cibos sibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas: Sed cum itinere torrentem quendam ita inabribus auctum offendisset, vt sine vitæ periculo eum transire non posset, domum redire constituit: Reuertens autem seiunius, tantâ est oppressus fame, vt nisi pyra illa quæ vrinâ consperserat, comedisset, cùm aliud non inueniret, extingueretur.

Hæc fabula monet, nihil esse contemnendum, cum nihil sit tam vile & abiectum, quod aliquando viui esse non possit.

De Mulo, & Equo. 47

MVlus conspiciens equum aureo freno, ephippióque insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur inuidiâ, illum beatum reputans, qui continuè optimis vesceretur cibis, & decoro amiciretur ornatu; se autem præ illo infœlicem, qui clitellis malè dolatis oppressus, quotidie maximus onera ferre cogeretur. At vbi vidit equum è

pugnâ

pugnâ redeuntem, multis affectum vulneribus, præ illius calamitate se fœlicem appellabat, longè melius esse dicens quotidiano labore durum victum quæritare & turpiter vestiri, quàm post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus, & principibus minimè inuidendum, quia diuitijs & opibus abundent, quum vitam eorum longè pluribus periculis, quàm pauperum videamus esse subiectam.

De Porco, & Equo. 48

PORcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat; Stulte, inquit, quò properas? In pugnâ enim fortasse morièris. Cui equus: Tibi inter lutum sordésque impinguato, quum nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet vitam, mortem verò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit honestius esse rebus præclarè gestis occumbere, quàm vitam turpiter actam protrahere.

De Coriario emente pellem vrsi à venatore nondum capti. 49

COriarius ad venatorem accedens, emit ab eo pellem vrsi, pecuniamq; pro eâ protulit. Ille sibi in præsentiâ pellem vrsi non esse, cæterùm postridie venatum profecturum; vrsóque interfecto pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius animi gratiâ cum venatore in syluam profectus altissimam arborem ascendit, vt inde vrsi venatorísque certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum vbi vrsus latebat profectus, immissis canibus illum exire compulit: qui euitato venatoris ictu, eum prostrauit humi: Tunc venator sciens, hanc feram in cadauera non sæuire, anhelitu retento, se mortuum simulabat: Vrsus naribus admotis olfaciens, cum illum nec naso, nec corde spirantem deprenderet, abscessit: Coriarius cum

feram

feram abesse perspiceret, ac nihil amplius adesse periculi, ex arbore se deducens, & ad venatorem, qui nondum surgere audebat, accedens, illum vt surgeret, monebat. Interrogauit deinde, quid ad aurem ei vrsus locutus esset. Cui venator, monuit me, inquit, ne deinceps vrsi pellem vendere vellem, nisi eum prius ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

De Eremita, & milite. 50

EREmita quidam, vir sanctissimæ vitæ militem hortabatur, vt relictâ sæculari militiâ, quam absq; Dei offensâ, & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret saluti. Cui miles: Faciam, inquit, quod mones, pater. Verum enim est, quòd hoc tempore milites neq; stipendia exigere valeant, licèt exigua sint, neque prædari possint.

Hæc fabula indicat, multos vitijs renunciare: quia illa amplius exercere non possunt.

De Viro & Vxore bigamis. 51

VIr quidam defunctâ vxore, quam valdè dilexerat, duxit alteram, & ipsam viduam, quæ assiduè ei prioris mariti virtutes, fortiáq; facinora obijciebat: cui, vt par referret, ipse quoq; defunctæ vxoris mores probatissimos, pudicitiámque insignem referebat. Quodam autem die, viro irata, pauperi eleemosynam petenti, partem caponis, quem in cœnam vtrisq; coxerat, dedit, dicens: Do tibi hoc pro animâ prioris viri. Quod audiens maritus, accersito paupere, riliquum caponis dedit dicens, & ego quoque do tibi hoc pro animâ vxoris meæ defunctæ. Sic illi dum alter alteri nocere cupiunt, quid cœnarent tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possunt optimè vindicare.

D

De Leone, & Mure. 52

LEo laqueo captus in sylua, cum se ita irretitum videret, vt nullis viribus se inde posse explicare consideret, murem rogauit, vt abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficij se non immemorem futurum; quod cùm mus promptè fecisset, leonem rogauit, vt filiam eius sibi traderet in vxorem. Nec abnuit leo, vt benefactori suo rem gratam faceret. Noua autem nupta ad virum veniens, cùm eum non videret, casu illum pede pressit, atque contriuit.

Hæc indicat fabula matrimonia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

De Vulmo, & Silere. 53

VLmus, in ripâ fluminis nata, siler sibi proximum ridebat, vt debile & inualidum, quòd ad omnem vel leuissimum vndarum impetum flecteretur; suam autem firmitatem, & robur magnificis extollebat verbis, quòd multos annos, assiduos amnis impetus incócussa pertulerat. Semel autem maximâ vndarum violentiâ vlmus perfracta trahebatur ab aquis, cui siler ridens, inquit, Cur me deseris, vicina? Vbi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus cedunt, quàm qui resistere volentes, turpiter superantur.

De Cerâ duritiem appetente. 54

CEra ingemiscebat se mollem, & cuicunque leuissimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autem lateres ex luto multo se molliori, factos, ni tantam duritiem ignis calore peruenisse, vt multa perdurarent sacula, se iecit in ignem, vt eandem duritiem consequeretur. Sed statim, igne liquefacta consumpta est.

Hæc admonet fabula, ne appetamus quod est nobis naturâ denegatum.

De Agricola, Militiam & mercaturum affectante. 55

Agri-

Agricola quidam ægrè ferebat, se assiduè terram voluere, nec perpetuis laboribus ad magnas diuitias peruenire : cum nonnullos videret milites, qui actis prælijs ita rem auxerant vt bene induti incederent, & lautis epulis nutritis beatam agerent vitam. Venditis igitur ouibus, capris ac bobus, equos emit, & arma : & in militiam profectus est : vbi cum ab imperatore suo male pugnatum esset, non solùm quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus vulneribus affectus est. Quare damnatâ militia mercaturam exercere statuit, vt in qua maius lucrum & minorem laborem existimabat. Prædijs igitur venditis, cum nauim mercibus impleuisset, nauigare cœperat : sed cum in alto esset, tempestate subitâ coorta, nauis submersa est, & ipse cum cæteris qui in eâ erant, ad vnum omnes periêre.

Hæc fabula admonet, quemlibet debere suâ sorte esse contentum, cum vbique sit parata miseria.

De Asino, & Scurrâ. 56

Asinus indignè ferens scurram quendam honorari, & pulchris vestibus amiciri, quia magnos ventris edebat sonos ad magistratus accessit petens, ne se minus quàm scurram honorari vellent. Et cum magistratus admirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret; inquit, quia maiores quàm scurra, crepitus ventris emitto, eósque absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus leuissimis suas pecunias profundunt.

De Amne suum fontem conuitijs lacessente. 57

Amnis quidam suum fontem conuitijs lacessebat, vt inertem, quod immobilis staret, nec vllos haberet pisces. Se autem plurimùm commendebat, quod optime crearet pisces, & per valles blando murmure serperet

Indig

Indignatus fons in amnem velut ingratum, vndas repressit. Tunc amnis, & piscibus, & dulci sono priuatus euanuit.

Hæc fabula eos notat, qui bona quæ agunt, sibi arrogant, non Deo attribuunt, à quo ceu à largo fonte, nostra bona procedunt.

De Viro maligno, & Dæmone. 58

VIr malignus cum plurima perpetrâsset scelera, & sæpius captus, & carcere conclusus arctissimè peruigili custodiâ teneretur, dæmonis auxilium implorabat, qui sæpenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberauit. Tandem iterum deprehenso & solitum auxilium imploranti, dæmon magnum calceorum pertusorum fascem super humeros habens apparuit, dicens, Amice, amplius tibi, auxilio esse non possum. Tot enim loca pro te liberando hactenus peragraui, vt hos omnes calceos contriuerim: Nulla etiam mihi superest pecunia, quâ alios valeam comparare. Quare pereundum est tibi.

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

De Auibus plures reges eligere volentibus. 59

AVes consultabant de pluribus regibus eligendis, cùm aquila tantos volucrum greges sola regere non posset: fecisséntque voto satis, nisi cornicis monitu à tali consilio destitissent. Quæ cum causam rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos: Quia difficilius, inquit, plures, quam vnus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longè melius ab vno, quàm à multis principibus gubernari.

De Muliere, quæ pro Viro mori se velle dicebat. 60

MAtrona quædam admodum pudica, & viri amantissima, ægrè ferebat maritum aduersâ valetudine detineri, lamentabatur, ingemiscebat, & vt suum in

virum amorem testaretur, rogabat mortem, vt si maritum sibi esset ereptura, se potius quàm illum vellit occídere. Inter hæc verba, mortem cernit horribili aspectu venientem : cuius timore perterrita, & iam sui voti pœnitens; Non sum ego, inquit, quem petis, iacet ibi in lecto quem occisura venisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi bene esse, quàm alteri.

De Adolescente in funere matris canente. 61

V*Ir quidam defunctum vxorem, quæ ad sepulchrum efferebatur, lachrymis & fletibus prosequebatur, filius verò eius canebat. Qui cum a patre increparetur, vt amens & insanus, qui in matris funere cantaret, cum vna secum mœstus esse & flere deberet, inquit, Pater mi, si sacerdotes vt canerent conduxisti, cur mihi irasceris, gratis concinenti? Cui pater: Non tuum, inquit, & sacerdotum est idem officium.*

Hæc fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

De viro zelotypo qui vxorem dederat custodiendam. 62

V*Ir zelotypus vxorem, quam parum pudicè viuere compererat, cuidam amico, cui plurimum fidebat, dederat custodiendam, ingentem pollicitus pecuniam, si eam ita diligenter obseruaret, vt nullo modo coniugalem violaret copulam. At ille, vbi aliquot dies expertus custodiam hanc nimis difficilem, & ingenium suum versutiâ mulieris vinci comperisset, ad maritum accedens dixit, se amplius nolle hanc tam duram gerere prouinciam, quandoquidem, ne Argus quidem, qui totus oculatus fuit, mulierem inuitam posset custodire: addidit præterea, si necesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus quotidie in pratum deferre, solutóque sacco eos inter*

herba

herbas pascere, vespereque facto, omnes domum reducere, quàm vnâ die impudicam mulierem seruare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes ita esse diligentes, qui impudicas mulieres valeant custodire.

De Viro clysteria recusante. 63

V*Ir quidam natione Germanus, diues admodum, ægrotabat: ad quem curandum plures accesserunt medici (ad mel enim caternatim conuolant muscæ,) quorum vnus inter cætera dicebat, opus esse clysteribus, si vellet conualescere. Quod cùm vir, huiusmodi insuetus medicinæ, audiret, furore percitus, medicos domo eijci iubet: dicens eos esse insanos, qui cũ caput sibi doleret, podici vellent mederi.*

Hæc fabula innuit, omnia, etiam salutaria, insuetis & inexpertis & aspera & obfutura videri.

De Asino ægrotante, & Lupis visitantibus. 64

A*Sinus ægrotabat, famáque exierat, eum citò moriturum. Ad eum igitur visendum cum lupi canésq; venissent peteréntque à filio, quomodo pater eius se haberet: ille per ostij rimulam respondit; Melius, quàm velletis.*

Hæc indicat fabula, quòd multi fingunt molestè ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

Quòd Nuci, Asino, & Mulieri prosunt verbera. 65

M*Vlier quædam interrogabat nucem, secus viam natam, quæ à prætereunte populo saxis impetebatur, quare esset ita amens, vt quò pluribus, maioribúsq; verberibus cæderetur, eò plures præstantioresq; fructus procrearet? Cui iuglans: Esne, inquit, prouerbij immemor, ita dicentis?*

Nux, asinus, mulier simili sunt lege legati:
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines proprijs iaculis se solere confodere.

De Asino laborum finem non inueniente. 66

A*Sinus hyberno tempore plurimum angebatur, quòd nimio*

nimio afficeretur frigore, & durum palearum haberet victum: quare vernam temperiem, & teneras herbas optabat. Sed cùm ver aduenisset, cogeretúrq; à domino, qui figulus erat, argillam in aream, & lignum ad fornacem, indéq; lateres, imbrices, tegulas ad diuersa loca deferre: pertæsus veris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus votis expectabat, vt dominus messe impeditus, eum quiescere pateretur. Sed tunc quoq; cum messes in aream, & inde domum triticum ferre compelleretur, nec quieti sibi locus esset, Autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed vbi ne tunc quoque malorum terminum adesse cernebat, cùm quotidie vinum, poma, ligna, portanda essent, rursus hyemis niues & glaciem efflagitabat, vt tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis vitæ tempora, quæ non perpetuis sint subiecta laboribus.

De Mure, qui cum fele amicitiam contrahere volebat. 67

MVres complures, in cauo parietis commorantes contemplabantur felem, quæ in tabulato, capite demisso & tristi vultu recumbebat. Tunc vnus ex eis: Hoc animal, inquit, benignum admodum & mite videtur. Vultu enim ipso sanctimoniam quandam præfert: voló ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiam. Quæ cùm dixisset, & propiùs accessisset, à fele captus, & dilaceratus est. Tunc cæteri hoc videntes, secum dicebant: Non est profectò, non est vultui temerè credendum.

Hæc fabula innuit, non ex vultu, sed ex operibus homines iudicandos, cum sub ouinâ pelle sæpe atroces lupi delitescant.

De Asino, qui hero ingrato seruiebat. 68

ASinus, qui viro cuidam ingrato multos annos inoffenso pede seruiebat, semel, vt fit, dum sarcinâ pres-

su-

sus esset graui, & salebrosâ incedens viâ, sub onere ceciderat. Tum dominus implacabilis, multis verberibus surgere compellebat pigrum animal, & ignauum nuncupans. At ille miser inter verbera hæc secũ dicebat: Infœlix ego, quàm ingratum sortitus sum herum? Nam quamuis eì multo tempore sine offensâ seruiẽrim, tamen non hoc vnum delictum tot meis pristinis beneficijs compensat.

Hæc fabula in eos conficta est, qui beneficiorum sibi collocatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam atroci pœnâ prosequuntur.

De Lupo suadente hystrici vt tela deponeret. 69

L*Vpus esuriens in hystricem intenderat animum: quem tamen, quia sagittis vndique munitus erat, inuadere non audebat. Excogitatâ autem cum perdendi astutiâ, illi suadere cœpit, ne pacis tempore tantum telorum onus tergo apportaret: quandoquidem non aliquid sagittarij, nisi cum prælij tempus instaret, portarent. Cui hystrix; Aduersus lupũ, inquit, semper prœliandi tempus esse credendum est.*

Hæc fabula innuit, virum sapientem oportere, aduersus inimicorum & hostium fraudes, semper esse munitum.

De Mure liberante Miluum. 70

M*Vs conspicatus miluum laqueo ancupis implicitum, misertus est auis, quamuis sibi inimicæ, abrosisque dente vinculis, euolandi viam fecit. Miluus tanti immemor beneficij, vbi se solutum vidit: murem nil tale suspicantem corripiens, vnguibus & rostro lacerauit.*

Fabula indicat, malignos viros huiusmodi gratias suis benefactoribus solere rependere.

De Cochleâ petente à Ioue, vt suam domum secum ferre posset. 71

C*Vm Iupiter ab exordio mundi singulis animalibus munera, quæ petijssent elargiretur: cochlea ab eo*

Petijt, vt domum suam posset circumferre. Interrogata à Ioue, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi graue & molestum futurum erat. Malo, inquit, tam graue onus perpetuò ferre, quàm cùm mihi libuerit, malum vicinum non posse vitare.

Fabula indicat malorum vicinitatem omni incommodo fugiendam.

De Herinaceo, viperam hospitem eijciente. 71

HErinaceus hyemem aduentare præsentiens, blandè viperam rogauit, vt in propriâ illius cauernâ aduersus vim frigoris locum sibi concederet. Quod cùm illa fecisset, herinaceus huc atque illuc se prouoluens, spinarum acumine viperam pungebat, & vehementi dolore torquebat. Ille malè secum actum videns quando herinaceum suscepit hospitio, blandis eum verbis, vt exiret, orabat: quandoquidem locus duobus esset angustus. Cui herinaceus: Exeat, inquit, qui hîc manere non potest. Quare vipera, sentiens sibi locum ibi non esse, illinc cessit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortia non admittendos, qui nos possunt eijcere.

De Lepore sese vulpi præferenti ob pedum velocitatem. 72

LEpus sese dignum reputabat, qui vulpi præferretur, quoniam longè illum pedum pernicitate superabat. Tum vulpes: at ego inquit, ingenium sum sortita præstantius, quo sæpius quàm tu pernicitate tuâ canes eludo.

Hæc fabula indicat, corporis velocitatem & vires ab ingenio longè superari.

De sene ob impotentiam, libidinem car is relinquente. 73

VIr quidam sanctitate præditus singulari, senẽ quendam admonebat, vt tandem vitia libidinis dimittat, cui vehementer insudaret. Cui senex; Obtemperabo inquit,

inquit, pater sancte, sanctissimis, optimisque admonitionibus tuis. Nam usum Veneris admodum mihi obesse sentio, & virga mihi amplius non arrigitur.

Hæc fabula indicat, malos non amore virtutis & Dei, sed timore pœnæ & impotentiâ, consuetis vitijs desistere.

De Agricola quodam, & Poeta. 75

AGricola quidam ad Poetam accedens, cuius agros colebat, cùm eum inter libros solum offendisset, interrogauit eum, quo pacto ita solus viuere posset? Cui ille: Solus, inquit, tantùm esse cœpi, postquàm te huc contulisti.

Hæc indicat fabula, eruditos viros, qui doctissimorum virorum turbâ continuè stipantur, tunc solos esse, cùm inter illiteratos homines fuerint.

De Lupo ouis pelle induto, qui gregem deuorabat. 76

LVpus, ouis pelle indutus, ouium se immiscuit gregi quotidiéque aliquam ex eis occidebat: quod cùm pastor animaduertisset, illum in altissimâ arbore suspendit. Interrogantibus autem cæteris pastoribus, cur ouem suspendisset: aiebat, pellis quidem, vt videtis, est ouis; opera autem erant lupi.

Hæc indicat fabula, homines non ex habitu, sed ex operibus iudicandos; quoniam multi sub vestimentis ouium lupina faciunt opera.

De Patre filium ad virtutes frustrà hortante. 77

PAter quidam filium, vt vitijs deditum, multis hortabatur verbis, vt derelictâ vitiorum viâ, virtutibus inuigilaret, quæ ei laudem & decus erant paritura. Cui filius: Frustrà, inquit, pater ad hæc facienda hortaris. Multos enim prædicatores, vt aiunt, audiui, qui longè te meliùs ad virtutum hortabantur viam: nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Hæc fabula indicat, viros malignæ naturæ nullius hortatu à vitijs velle discedere.

De Cane, oues domini sui occidente, à quo suspensus est. 78

PAstor quidam cani oues suas dederat custodiendas, optimis illum pascens cibis. At ille sæpè aliquam ouem occidebat. Quod cùm pastor animaduertisset, canem capiens, eum volebat occidere. Cui canis: quid me, inquit, perdere cupis? Sum vnus ex domesticis tuis: interfice potiùs lupum qui continuò tuo insidiatur ouili. Imò inquit pastor, te quàm lupum morte dignum magis puto. Ille enim palàm se meum hostem profitetur: tu verò sub amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabulâ, longè magis puniendos, qui sub amicitiæ specie nos lædunt, quàm qui apertè se nostros inimicos profitentur.

De Ariete cum Tauro pugnante. 79

ARies quidam inter lanigeros greges erat, tantâ cornuum & capitis firmitate, vt cæteros arietes statim faciléque superaret: quare cùm nullum ampliùs arietem inueniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus victorijs, taurum ausus est ad certamen prouocare. Sed primo congressu, cùm in taurinam frontem arietâsset, tam atroci ictu repercussus est, vt ferè moriens, hæc diceret: Stultus ego, quid egi? Cur tam potentem aduersarium ausus sum lacessere, cui me imparem creauit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse certandum.

De Viduâ, & Asino viridi. 80

VIdua quædam cœlibatum exosa, nubere cupiebat: sed non audebat, verita vulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secundas transeunt nuptias: sed commater eius, quàm contemnendæ essent populi voces, hac arte monstrauit. Iussit enim asinum album quem vidua habebat, viridi colore depingi, & per omnes vrbis vicos circumduci. Quod dum fieret, tanta admi-

rati

ratio ab initio omnes inuaserat, vt non solùm pueri, verùm etiam senes hac re insolitâ moti, asinum animi gratiâ comitarentur. Deinde cum huiusmodi animal quotidiè per vrbem duceretur, desierunt admirari. Itidem inquit ad viduam commater, eueniet tibi. Si enim virum acceperis, per aliquot dies eris fabula vulgi; deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tantâ dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinat esse miraculum.

De Aquilâ filios cuniculi rapiente. 81

AQuila in altissimâ arbore nidulata catulos cuniculi, qui non longè illinc pascebantur, in escam pullorum suorum rapuerat: quam cuniculus blandis orabat verbis, vt suos sibi filios restituere dignaretur. At illa eum vt pusillum, & terrestre animal, & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in conspectu matris vnguibus dilacerare, & pullis suis epulandos opponere non dubitauit: Tunc cuniculus, filiorum morte commotus, hanc iniuriam minimè impunitam abire permisit: Arborem enim, quæ nidum sustinebat, radicitùs effodit: quæ leui impulsu ventorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes & inuolucres in humum deiecit: qui à feris depasti magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula, neminem potentiâ suâ fretum, imbecilliores debere despicere, cum aliquando infirmiores potentiorum iniurias vlciscantur.

De Lupo pisce fluuij, maris regnum affectante. 82

LVpus piscis erat in amne quodam, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore cæteros eiusdem fluminis pisces excedebat. Vnde cuncti eum admirabantur, & tanquam regem præcipuo prosequebantur honore. Quare in superbiam elatus, maiorem principatum cœpit appetere.

Relicto igitur amne, in quo multos annos regnauerat, ingressus est mare, vt eius regnum sibi vendicaret. Sed offendens Delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ita ab illo insectatus est, vt aufugiens non ausus est exire.

Hæc fabula nos admonet, vt rebus nostris contenti, ea non appetamus, quæ, nostris viribus sunt longè maiora.

De oue pastori conuiciante. 83

O*Vis conuiciabatur pastori, quòd non contentus lacte, quod in vsum suum, filiorúmque ab eâ mulgebat, insuper illam vellere denudaret. Tunc pastor iratus, filium eius trahebat ad mortem. Ecquid, inquit ouis, peius mihi facere potes? Vt te, inquit pastor, occidam, & lupis canibúsque proijciam deuorandam. Siluit ouis, maiora adhuc mala formidans.*

Hæc fabula indicat, non debere homines in Deum excandescere, si diuitias, & filios ipsis permittat auferri, cum etiam maiora & viuentibus, & mortuis possit inferre supplicia.

De Auriga, & Rotâ currus stridente. 84

A*Vriga interrogabat currum, quare rota, quæ erat deterior, strideret, cùm cæteræ idem non facerent? Cui currus: Ægroti, inquit, semper morosi, & queruli esse consueuerunt.*

Hæc fabula indicat, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

De viro amicos experiri volente. 85

V*Ir quidam diues admodum, & liberalis, magnam habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sæpissimè inuitabat: ad quem libentissimè accedebant. Volens autem experiri, an in laboribus & periculis sibi fideles essent, omnes pariter conuocauit, dicens obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat. Quare correptis armis secum irent, vt illatas sibi vlciscerentur iniurias. Tum omnes,*

omnes, præter duos, sese excusare cœperunt. Cæteris igitur repudiatis, illos tantùm duos in amicorum numero habuit, quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc fabula indicat, aduersã fortunã, amicitias experiendã esse quã optimũ.

De Vulpe carnem leporis cani laudante. 86

VVlpes cum fugaretur à cane, & iamiam esset capienda, nec vllam aliam euadendi viam inuenire se posse cognosceret: Quid me, inquit, ô canis, perdere cupis, cuius caro tibi vsui esse non potest? Cape potius leporem illum (non procul enim lepus aberat) cuius carnem suauissimam mortales esse commemorant. Canis igitur motus consilio vulpis, omissâ vulpe, leporem insecutus est: quem tamen ob incredibilem eius velocitatem capere non potuit. Paucis post diebus lepus conueniens vulpem, vehementer eam accusabat (verba enim eius audierat) quòd se cani demonstrâsset. Cui vulpes; Quid me accusas, lepus, quum tantopere te laudaui? Quid diceres, si te vituperâssem?

Hæc fabula indicat, multos mortales sub laudationis specie, alijs perniciem machinari.

De Lepore calliditatem, & Vulpe celeritatem à Ioue petentibus. 87

LEpus & vulpes à Ioue petebant, hæc, vt calliditati suæ pedum celeritatem: ille, vt velocitati suæ calliditatem adiungeret. Quibus Iupiter ità respondit: Ab origine mundi è sinu nostro liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti: Vni autem omnia dedisse, aliorum fuisset iniuria.

Hæc indicat fabula, Deum singulis sua munera ita esse æquali lance largitum, vt quisque esse debet sua sorte contentus.

De Equo inculto, sed veloci, & cæteris eum irridentibus. 88

EQui complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter vnum quem

ceteri incultum, & ad huiusmodi certamen ineptum irridebant, nec vnquam victorem futurum opinabantur. Sed vbi currendi tempus aduenit, & dato tubæ signo cuncti carceribus exiliere, tum demum innotuit, quantò hic paulò ante irrisus, cæteros velocitate superaret. Omnibus enim alijs post se longo interuallo relictis, palmam assecutus est.

Fabula significat, non ex habitu, sed ex virtute, homines iudicandos.

De Rustico, per vocem hœdi, ad iurisconsultum admisso. 89

R*Vsticus quidam, graui lite implicitus, ad quendam iurisconsultum accesserat, vt eo patrono sese explicaret. At ille alijs negotijs impeditus, renunciari iubet se non posse nunc illi vacare: quare abiret, aliàs rediturus: Rusticus, qui huic, vt veteri fidóque amico plurimum fidebat, sæpius rediens, nunqam admissus est. Tandem hœdum adhuc lactantem & pinguem secum deferens, ante ædes iurisperiti stabat, & hœdum vellicans, illum balare cogebat. Ianitor, qui ex præcepto heri, dona portantes statim admittere solebat, auditâ hœdi voce, ianuam illicò aperiens hominem introire iubet. Tunc rusticus ad hœdum conuersus: gratias, inquit ago, hœdule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.*

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilésque esse, quas munera non aperiant.

De Adolescente ex coitu infirmo, & Lupo. 90

A*Dolescens quidam vxorem duxerat, & ipsam quoque adolescentulam, formosam admodum, & libidinosam: cuius effrenæ libidini dum satisfacere cupit, ita lumbos exhausit, vt paucis post diebus macilentus fieret, & mortuo magis, quam viuo similis videretur: non*

ingredi

ingredi, non ſtare, non aliquod opus facere poterat: ſed, vt ſenex quidam, apricatione gaudebat. Dum ergo in aprico ſtans loco, calore ſolis ſeſe calefaceret, accidit, vt venatores qui lupum fuerant inſectati, illàc iter haberent: quos cùm adoleſcens interrogaret, cur lupum non ceperant; ob incredibilem, inquiunt, illius velocitatem, illum aſſequi non potuimus. Tunc ait adoleſcens: Vxorem profectò hic lupus habere non debet. Si enim vxori iunctus eſſet, nunquam tantâ pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminem eſſe adeò robuſtum & fortem, quem nimius Veneris vſus non infirmum & debilem reddat.

De ſene iuuenem, poma ſibi ſurripientem, ſaxis deijciente. 91

SEnex quidam iuuenem ſibi poma ſurripientem blandis orabat verbis, vt ex arbore deſcenderet, nec res ſuas vellet auferre. Sed cùm incaſſùm verba funderet, iuuene eius ætatem ac verba contemnente, non in verbis tantùm, inquit, verùm etiam in herbis audio eſſe virtutem. Herbas igitur vellere, & in illum iacere cœpit. Quod iuuenis conſpicatus, in vehementem riſum effuſus eſt, & ſenem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis poſſe depellere: tunc ſenex omnia experiri cupiens, quando, inquit, verborum & herbarum vires aduerſus raptorem mearum rerum nulla ſunt, lapidibus agam, in quibus quoque dicunt eſſe virtutem: lapidéſque quibus gremium impleuerat, in iuuenem iaciens, illum deſcendere & abire coëgit.

Hæc fabula indicat, omnia priùs ſapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

De Luſciniâ, cantum accipitri pro vitâ pollicente. 92

LVſciniâ ab accipitre famelico comprehensâ, cùm modò ſe ab eo deuorandum eſſe intelligeret, blandè eum

rogabat

rogabat vt se dimitteret, pollicita pro tanto beneficio ingentem, mercedem sese relaturam. Cùm autem accipiter eam interrogaret, quid gratiæ sibi referre posset? Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi ventrem demulceas. Sine tuis enim cantibus viuere; sine cibo non possum.

Hæc fabula innuit, vtilia iucundis anteponenda.

De Leone Porcum sibi socium eligente. 93

LEo cum socios adsciscere sibi vellet, multáq; animalia sese illi adiungere optarent, idque precibus & votis exposcerent; cæteris spretis cum porco solùm societatem voluit inire. Rogatus autem causam, respondit: quia hoc animal adeò fidum est, vt amicos & socios suos in nullo quantumuis magno discrimine vnquam relinquat.

Hæc fabula docet, eorum amicitiam appetendam, qui aduersitatis tempore à præstandò auxilio non referunt pedem.

De Culice, cibum & hospitium ab ape petente. 94

CVlex hyberno tempore, cum fame, & frigore se periturum coniiceret, ad apum accessit aluearia, ab eis cibum & hospitium petens. Quæ si ab eis fuisset consecutus, promittebat filios earum se artem musicam edocturum. Tunc quædam apis: At ego malo artem meam liberi mei discant, quæ eos à famis & frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, vt liberos nostros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopiâ valent vindicare.

De Asino tubicine, & Lepore tabellario. 95

LEo rex quadrupedum, aduersus volucres pugnaturus, suorum acies instruebat. Interrogatus autem ab vrso, quid ei asini inertia, aut leporis timiditas ad victoriam conferre possent; quos ibi inter cæteros milites adesse

Guilielmus Higgins Ejus Liber

adesse cernebat, respondit; Asinus, tuba sua clangore milites ad pugnam concitabit: lepus verò, ob pedum celeritatem, tabellarij fungetur officio.

Fabula significat, neminem adeò contemptibilem, qui aliquâ re nobis prodesse non possit.

De Accipitribus inter se inimicis, quos columbæ composuêre. 96

ACcipitres inuicem inimici quotidie decertabant, suisque odijs occupati, alias aues minimè infestabant. Columbæ, illorum vicem dolentes, eos missis legatis composuêre: Sed illi vbi inter se amici effecti sunt, cæteras aues imbecilliores, & maximè columbas vexare & occidere non desinebant. Tum secum columbæ; Quàm vtilior accipitrum discordia, quàm concordia nobis erat?

Hæc admonet fabula, malorum inter se odia ciuium alenda potius quàm extinguenda: vt dum inter se digladiantur, viros bonos quietè viuere permittant.

De Muliere ignem in mariti domum ferente. 97

VIr quidam prudens vxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi vellet facula illa, quam noua nupta accensam à paternâ domo efferret, rursúsque mariti domum ingressura accendit & introfert: Significat, inquit, me hodie ignem, è soceri mei ædibus ablatum in domum meam inferre.

Fabula significat, sæpenumero mulierem ignem quendam esse, qui mariti bona combûrit.

De Prætore repetundarum damnato. 98

PRætor, qui pecuniam cui præfuerat, expilauerat, repetundarum damnatus fuerat. Cúmque ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è prouincialibus; Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus accipientes mirâ voluptate afficiuntur: cùm autem eos emittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula

Fabula innuit, aliena non esse surripienda, ne illa deponere coacti morte conficiantur.

De Sene mortem differre volente. 99

SEnex quidam mortem, quæ eum è vitâ raptura aduenerat, rogabat vt paululùm differret, dum testamentum conderet, & cætera ad tantum iter necessaria præpararet. Cui mors: cur non, inquit, hactenus præparasti toties à me monitus? Et cùm ille eam nunquam à se visam antea diceret: Cum inquit, non æquales tuos modò, quorum nulli ferè iam rèstant, verùm etiam iuuenes, pueros, infantes quotidie rapiebam, nonne te admonebam mortalitatis tuæ? Cùm oculos hebescere, auditum minui, cæterosque sensus indies deficere, corpus ingrauescere sentiebas; nonne tibi me propinquam esse dicebam, & te admonitum negas? Quare vlteriùs differendum non est.

Hæc fabula indicat ita viuendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

De viro sacculum nummorum alloquente. 100

VIr quidam auarus, qui ingentem aureorum aceruum malè partum relicturus moriebatur, interrogabat sacculum nummorum, quem morienti sibi iusserat afferri, quibus voluptatem esset allaturus? Cui sacculus: Hæredibus, inquit, tuis, qui nummos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conuiuiis profundent, & dæmonibus, qui animum tuum æternis suppliciis mancipabunt.

Hæc fabula indicat, stultissimum esse in eis laborare, quæ aliis gaudium, nobis autem sint allatura tormenta.

FINIS.

LAVRENTII VALLENSIS IN 33. Fabulas Æsopi, è Græco in Latinum sermonem versas, ad clarissimum virum Arnoldum Fouelledam, præfatio.

Promi-

PRomiseram nuper, me tibi coturnices, quas ipse venatus essem, missurum. Eas capere, vt homo venandi insuetus, cum non possem, ad venationem meam, id est, ad literas me conuerti: & fortè ad manus venit libellus Græcus, ex prædâ nauali, 33. Æsopi fabulas continens. Has omnes bidui labore venatus sum. Mitto igitur ad te sine fabulas, siue manis coturnices, quibus te oblectare possis ac ludere. Etenim si Octauianum, Marcúmq; Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus; profectò tu vir, literarum amantissimus & literato hoc genere ludendi delectaberis. Et si quis Octauiano, aut Antonio pugnacem aliquam harum auium dono dedisset, iucundam illis rem gratámque fecisset; ego quoque tibi iucundus gratúsq; ero, qui plures triginta eius generis aues dono mitto pugnaces, victrices, & si forte hoc te magis iuuat, etiam pingues. Oblectant enim hæ fabulæ, & alunt, nec minus fructus habent, quàm floris. Sed ne donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices veras, quàm has fabulas, malis, rescribe. Mittam namque non modò coturnices, sed et perdices. Ex vrbe Caietâ, Calend. Maij, An. 1538.

De Vulpe & Capro.

VVlpes & caper sitibundi in quendam puteum descenderunt, in quo cum perbibissent, circumspicienti reditum capro vulpes ait: Bono animo esto caper, Excogitaui námq; quo pacto vterq; reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum, prioribus pedibus ad parietem admotis, cornuáq; adducto ad pectus mento reclinabis, & ego per terga cornuáq; tua transiliens & extra puteum euadens, te istinc postea educam. Cuius consilio fidem habenti capro,

pro, atque vt ille iubebat, obtemperanti, ipsa è puteo prosilijt, ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat, exultabátque, nihil de hirco curæ habens. Cæterùm cùm ab hirco vt fœdifraga incusaretur, respondit: Enimuero hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento, non priùs in puteum descendisses quàm de reditu exploratum habuisses.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere finem explorare, antequam ad rem peragendam veniat.

De Vulpe & Leone.

VVlpes nullum antea leonem conspicata, cùm illi aliquando ex improuiso obuiâsset, ita conspectum eius expauit, vt parùm abfuerit, quin extingueretur. Quod cùm iterum postea accidisset, ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita vt priùs. Tertiò autem cùm leonem euntem in ciuitate esset intuita, non modò non exterrita, sed etiam confidenter adiens, secum collocuta est, & confabulata.

Hæc fabula innuit, quod consuetudo & conuersatio facit, vt quæ maximè horribilia & formidanda sunt, neque horrida, neque formidolosa videantur.

De Gallis, & Perdice.

GAllos quidam domi suæ cùm haberet, mercatus est perdicem, eámque alendam, & in societatem gallorum dedit vnà cum illis saginandam, eámque galli pro se quisq; mordebant, abigebántque. Perdix autem apùd se afflictabatur: existimans, ideo talia inferri sibi à gallis, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Vbi verò non multò post aspexit illos inter se pugnantes, mutuóque percutientes, recreata à mœrore & tristitiâ, inquit: Equidem post hæc non afflictabor ampliùs, videns eos etiam inter se dimicantes.

Hæc

Hæc fabula significat, virum prudentem debere æquo animo ferre cõtumelias ab alienigenis illatas, quos videt ne à domesticorũ quidem iniuriã abstinere.

De Vulpe, & capite quodam reperto.

Vulpes aliquando in domum citharœdi ingressa, dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur, reperit è marmore caput Lupinum scienter fabréq; factum: quod cùm in manum sumpsisset, inquit; ô caput cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens!

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

De Carbonario, & Fullone.

Carbonarius, conductâ in domo habitans, fullonem inuitauit, qui eo loci proximè venisset, vt iisdem in adibus vnâ habitaret: ad quem fullo; O homo, non est istud factum conducibile. Vereor enim ne quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonariâ aspergine fuscares.

Hæc fabula innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

De viro iactabundo.

Vir quidam aliquandiu peregrinatus, cùm iterum domum reuersus fuisset, cum multa alia in diuersis regionibus à se viriliter gesta iactabundus prædicabat, tum verò id maximè, quòd Rhodi omnes in certamine saliendi superâsset: Eiusdem rei Rhodios qui affuerant, testes esse. Ad quem vnus assistentium respondens, inquit; O homo, si verum istud est, quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodius, ecce hîc certamen saliendi.

Hæc indicat fabula, quòd, vbi vera testimonia adsunt, nihil opus est verbis.

De viro Apollinem tentante.

Vir quidam facinorosus Delphos se contulit, Apollinem tentaturus: habénsq; passerculum sub pallio, quem pugno tenebat, & accedens ad tripodas, interrogabat eum dicens, Quod habeo in dextrâ, viuítne an mortuum

mortuum est? prolaturus passerculum viuum, si ille mortuum respondisset: rursus prolaturus mortuum, si viuum respondisset: Occidisset enim statim sub pallio clam priusquam proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit: O consultor, vtrum mauis facere (penes te námque arbitrium est) facito, & siue viuum siue mortuum, quod in manibus habes proferto.

Hæc fabula innuit, mentem diuinam nihil neque latere neque fallere.

De Piscatore & Cinaride.

PIscator quidam, demissis in mare retibus, extulit cinaridem pusilli corporis, quæ sic piscatorem obsecrabat; Noli me in præsentiâ tam capere pusillam, & minutam: sine abire, & crescere, vt postea sic adultâ commodo maiore potiaris. Cui piscator inquit: ego verò amens sim, si lucrum, quod inter manus habeo, licèt exiguum, prætermittam, spe futuri boni, quantumlibet magni.

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem maioris, rem & præsentem & certam (licèt paruam) non amplectitur.

De Equo & Asino.

VIr quidam habebat equum, & asinum. In itinere autem faciendo, inquit asinus equo; Si me saluum vis, leua me parte oneris mei. Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens moritur. Tunc dominus iumentorum, omnes quas portabat asinus sarcinas, simúlque corium, quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus & gemens, cum clamore inquit; Væ mihi iumentorum infœlicissimo, quid mihi misero mali euenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, insuper & illius corium.

Hæc fabula innuit, maiores debere in laboribus participes esse minoribus, vt vtrique sint incolumes.

De Viro & Satyro.

Vir

Vir quidam cum Satyro amicitiam inierat; qui cum edendi gratiâ sederent, exortâ cœli tempestate ac frigore, vir manus ad os admouens anhelitu refocillabat. Quod intuens Satyrus, interrogabat, quamobrem id faceret: ille inquit, calore oris algentes manus refocillo. Pauloque post calidiori edulio allato, cùm vir iterum ad os manum cum edulio admouens, calorem cibi tenuis aspiratione refrigeraret, interrogat Satyrus quamobrem id faceret: Respondente autem viro, vt refrigerem edulium: atqui ego, inquit Satyrus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex vno ore & calidum promis & frigidum. Vale.

Hæc innuit fabula, deuitandam eius amicitiam esse, cuius anceps vita est, & non simplex sermo.

De Vulpe & Pardo.

Vulpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & Pardo suam pellem versicolorem extollente, vulpes cùm suam preponere non posset, inquit; At quanto ego speciosior? quæ non corpus sed animum versicolorem sortita sum.

Hæc fabula innuit, pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

De Fele in fœminam mutatâ.

Felis quædam delicium formosi erat cuiusdam adolescentis. Hanc ille, vt in fœminam mutaret, Venerem deprecatus est. Dea, miserta cupiditatis adolescentuli, conuertit bestiam in speciosam puellam. Cuius formâ ardescens adolescentulus, adducit illam secum domum: quibus considentibus in cubiculo, Venus volens periculum facere, nunquid illa, cum corpore, mutâsset & mores, murem immisit in medium. At illa, & eorum qui aderant,

rant, & cubiculi nuptialis immemor, è cubiculo surgens, murem insequebatur, illum comedere cupiens. Tunc dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Hæc indicat fabula, scelestos homines etsi conditionem statúmque mutent, tamen mores nequaquam mutare.

De agricola, & Canibus.

AGricola quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibarijs, primum interfectis singulis ouibus, illarum carnibus vescebatur, mox & caprarum; postremò operarijs bobus interemptis alebatur. Quod canes quum animaduertissent; inter se collocuti sunt, dicentes: At nos hinc faciamus fugam. Si enim operarijs bobus dominus noster non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Hæc indicat fabula, fugiendos eos esse cauendosque, qui à familiaribus quoque manus non abstinent.

De Agricola filios suos docente.

AGricola filios suos videns quotidiè litigantes, neque in gratiam inter se reduci potuisse, iussit fasciculum virgarum sibi afferri. Aderant autem fillij illic sedentes. Quæ cùm allata essent, colligauit omnes in vnum fasciculum, iussítq; singulos filiorum fasciculum capere atque confringere. Illis verò confringere non valentibus, soluens postea fasciculum, tradit singulas singulis eis frangendas: atque illis statim facilèque frangentibus intulit; Ita & vos filij mei, si vnanimes inuicem perstiteritis: inexpugnabiles vos hostibus, & inuictos præbebitis: Sin minus: ipsa vestra æmulatio atque seditio opportunam vos prædam inimicis faciet.

Hæc fabula innuit, æquè res humanas facere vel concordiâ incrementum, vel discordiâ iacturam.

De Muliere, & Gallinâ.

Mulier

MVlier quædam vidua habebat gallinam, quotidie singula oua parientem. Sperans mulier autem pro singulis bina oua parituram, si plus tribuisset escarum, opiparè educabat. Gallina verò pinguior effecta, ne vnum quidem ouum parturire poterat.

Hæc fabula indicat, quòd homines, propter luxum & copiam rerum marcescentes, ab instituto retardantur.

De Homine, quem canis momorderat.

ADmorsus à cane quidam, circuibat singulos, corrogans curationem, nactúsque est quendam, qui cognitâ mali qualitate, inquit; Si tu quidem ô homo conualescere vis, sume crustulum panis madefactum in sanguine vulneris, & porrige cani, qui te momordit, comedendum. Cui ille deinceps inquit: Ego mehercule si istuc fecero, dignus sim, qui ob omnibus huius vrbis canibus præmordear.

Hæc fabula indicat, improbos homines, quum maxima beneficia acceperint, tum maximè ad malefacta animari.

De duobus amicis, & Vrso.

DVobus amicis, vnà iter facientibus, fit vrsus obuiàm: quorum vnus perterritus in arborem scandens latuit: alter verò quum se imparem vrso fore, & si pugnare vellet superatum iri intelligeret, procidens simulabat se mortuum. Vrsus autem adueniens aures & occipitium olfaciebat: illo qui stratus iacebat, vsquequaque continente respirationem: ita mortuum esse credens vrsus, abijt. Aiunt enim vrsum non sæuire in cadauera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum, quidnam ad aurem vrsus secum esset locutus. Cui amicus inquit: Admonuit me, ne posthac cum huiusmodi amicis iter faciam.

Hæc fabula innuit, deuitandos eos amicos qui periculoso in tempore

ab auxilio præstando reuocant pedem.

De Adolescentibus & Coquo.

DVo adolescentes opsonium à coquo mercati communiter erant. Cæterùm quum coquus quibusdam negotijs domesticis intenderat vacarétque, alter adolescentum partem opsonij in alterius manus immisit. Conuertente se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente; qui carnem sustulerat, iurabat se non habere: qui verò habebat, iurabat se non abstulisse. Quibus coquus, intellectâ adolescentum astutiâ, inquit: Et si me latet fur, tamen eum, quem iurâstis, Deum non latebit.

Hæc fabula innuit, quòd, si quid homines celamus, Deum nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit, & omnia videt.

De Arundine & Oleâ.

DIsceptabant arundo & olea de constantiâ, de fortitudine, & de firmitate. Olea quidem probra arundini ingerebat, vt fragili, & ad omnem ventum vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus expectans. Nam cùm ventus vehemens ingruisset, arundo agitabatur reflectebatúrq;: olea verò, quum violentiâ ventorum reluctari vellet, confracta est.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse ijs qui non cedunt.

De Tubicine.

ERat tubicen quidam, qui in militiâ signum caneret: Is interceptus ab hostibus, ad eos qui circumsistebant, proclamabat; Nolite me, ô viri, innocuum insontémq; occídere. Nullum enim vnquam ego occîdi. Quippe nihil aliud, quàm hanc tubam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderunt: Tu verò hoc ipso magis trucidaberis, quòd quum ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Hæc

Hæc fabula innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malis & improbis principibus persuadent ad iniquè agendum.

De Aucupe, & Vipera.

AVceps quidam sumptis aucupatoris retibus ad venandum processit, visóque palumbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiosè arundines cum retibus ad auem clanculùm admouebat; sperans illam se venari posse. Quod cùm egit, in altum intuens, iacentem viperam pedibus pressit: quæ exasperata dolore, hominem momordit. At ille iam deficiens, me miserum, inquit! qui dum alterum venari volo, ipse ab altero captus pereo.

Hæc fabula innuit, fraudulentos homines insidias suas occultare: sæpè tamen ab alijs sustinere.

De Castore virilia sibi amputante.

CAstor præter cæteros quadrupedes in aquâ durare dicitur, eiúsque genitalia ad artem medicam sanè vtilia esse. Vbi videt indagantibus hominibus se captum iri (non enim ignorat quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia præscindit, atque in sequentes proijciens, hoc modo incolumis euadit.

Hæc fabula indicat, huius exemplo prudentes debere, pro adipiscendâ salute nullam rationem habere fortunarum.

De Thynno, & Delphino.

THynnus, quum Delphinum insequentem præcipiti cursu fugeret, & iamiam capiendus esset, in anfractum quendam se intorsit. Delphinus quoque ad alterum similem impetu ipso allisus est: ad quem Thynnus respiciens, eúmque expirantem videns, inquit; Iam mihi mors non est molesta, videnti eum, qui mihi causa mortis est, mecum morientem.

Hæc fabula indicat, æquo animo ferre homines calamitates, cùm eos propter quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciant.

De Cane, & Lanio.

Canis quidam insiliens macellum, lanio in aliquâ re occupato, arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quem lanius conuersus fugientem aspiciens, inquit; O canis, vbicunque fueris te obseruabo. Non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Hæc fabula indicat, iacturam semper esse hominibus doctrinam.

De Vaticinatore quodam.

Vaticinator quidam in foro sedens, sermocinabatur: Cui quidam denunciat fores domus eius effractas esse, omniaque direpta, quæ in domo fuissent. Ad quem nuncium vaticinator gemens properansque cursu, se domum recipiebat. Quem currentem quidam intuens, ô tu, inquit, qui aliena negotia te diuinaturum promittis, certè tua ipse non diuinâsti.

Hæc fabula ad eos spectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis quæ nihil ad eos pertinent, prouidere & consulere conantur.

De Ægroto, & Medico.

Ægrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset; præter modum respondit in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, istud, inquit, bonum est. Altero autem die iterum interrogatus, quonam modo haberet; respondit, algoribus correptus, diu vexatus sum: & id quoque, medicus inquit, bonum est. Tertiò, quum ab eodem medico interrogaretur, respondit: Profluuio corporis debilitatus sum. Istud etiam bonum est, inquit medicus. Posteà autem à familiari quodam interrogatus: quomodo habes; ô amice respondit, etiam benè habeo, sed morior.

Hæc fabula indicat, arguendos assentatores.

De Asino, & Lupo.

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat, conspectóque lupo ait, O lupe, en præ cruciatu morior futurus esca

esca aut tua, aut vulturum, aut coruorum. Vnum modò abs te munus flagito; Educ priùs de pede aculeum, vt moriar saltem sine cruciatu. Tum lupus summis dentibus aculeum mordicùs deprendens, eduxit. Asinus verò, doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit; fractisque illius fronte, naribus & dentibus, aufugit: lupo seipsum accusante, ac meritò sibi id euenisse dicente, quòd qui didicerat esse lanius iumentorum, nunc illorum volebat esse Chirurgus.

Hæc indicat fabula, quòd qui sua artificia deserunt, transferentes se ad alia ipsis non apta, & in derisum veniunt, & in discrimen.

De Aucupe, & Merulâ.

A*Vceps tetenderat volucribus retia: quod eminùs intuente merula, percontabatur hominem quid negotij ageret. Ille respondit, se condere vrbem, abiitque longiùs, & sese abdidit. Merula verò illius verbis fidem habens, & accedens ad escam iuxta retia appositam, capta est: accurrente aucupe, inquit, ô homo si tu quidem talem vrbem condis, haud multos inuenies incolas.*

Hæc fabula innuit, eo maximè modo rem priuatam & publicam destrui, cùm præsides sæuitatem exercent.

De Viatore, & Perâ inuentâ.

V*Iator longum ingressus iter, si quid inuenisset, eius dimidium Ioui se oblaturum vouit. Inuentâ autem posteà in itinere perâ palmularum amygdalarúmque plenâ, comedit omnes palmulas amygdaláſque. Sed harum nucleos, illarum putamina & cortices ad aram quandam obtulit, inquiens; Habes Iupiter, quod tibi voueram: Quod enim inueni eius & interiora, & exteriora tibi offero.*

Hæc fabula innuit, auarum, propter pecuniæ cupiditatem etiam Dijs moliri fallacias.

De Puero, & Matre.

PVer quidam, in scholâ condiscipuli furatus tabellam alphabetariam, attulit matri suæ: à quâ non castigatus quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore, cœpit furari maiora. Tandem à magistratu deprehensus, ducebatur ad supplicium. Matre vero sequente ac vociferante, rogauit ille satellites, vt paulisper cum eâ ad aurem loqui permitterent: quibus permittentibus, & matre festinabundâ, aurem ad os filij admouente, ille auriculam matris dentibus amorsam euulsit. Cùm mater, cæterique eum increparent: non modò vt furem, sed etiam vt in parentem suam impium; inquit, Hæc, mihi, vt perderer, causa extitit. Si enim me ob tabellam alphabetariam furatam castigâsset, nequaquam ad vlteriora progressus, nunc ad supplicium ducerer.

Hæc fabula indicat, quòd qui inter initia peccandi non coërcentur, ad grauiora flagitia euadunt.

De pastore artem nauticam exercente.

PAstor in loco maritimo gregem pascebat: qui cum viderat mare tranquillum, incessit cupido nauigationem faciendi ad mercatum. Itáque venundatis ouibus, emptísque palmularum sarcinis, nauigabat. Obortâ autem vehementi tempestate, & naui mergi periclitante, omne pondus nauis in mare deiecit, víxque euasit exoneratâ naui. Paucis post diebus veniente quodam, & tranquillitatem maris admirante (erat enim sanè tranquillum) respondens inquit; palmulas iterum vult, quantum intelligo: ideóque immotum sese ostendit.

Hæc indicat fabula, eruditiores effici homines damno atque periculo.

De filio cuiusdam senis & leone.

FIlium senior quidam habebat vnicum generosi animi, & venaticorum canum amatorem: hunc per quietem vide-

uiderat a leone trucidari. Territus, ne fortè somnium hoc aliquando sequeretur euentus, extruxit domum quandam politissimam, & laquearibus ab fenestris amœnissimam: Illuc inducens filium, assiduus illi custos inhærebat. Depinxerat enim in domo ac delectationem filij omne animalium genus: in quibus & leonem. Adolescens hac inspiciens, eò amplius molestiæ contrahebat. Quadam autem vice propiùs stans leoni, inquit: O truculentissima fera, propter inane somnium patris mei, in hac domo asseruor, uelut in carcere: quid tibi faciam? Et hæc dicens, manum parieti incussit, oculum leoni eruere volens; & in clauo, qui illic latebat, offendit. Quâ ex percussione manus emarcuit succreuitque sanies, ac febris subsecuta est, breuique tempore adolescens est mortuus. Ita leo adolescentem occídit, nihil adiuuante patris sophismate.

Hæc fabula innuit, quæ ventura sunt, deuitare posse neminem.

De caluo crines externos gerente pro natiuis.

CAluus quidam mentitos crines gerens, dum equo vehebatur, ecce sibi validior ventus illos de capite sustulit: risus statim magnus à circumstantibus excitabatur, & ille mutuo risu ad id illos inquit: Quid mirum, si crines qui non erant mei, à me recesserunt? Illi quoque recesserunt, qui meorum fuerant nati.

Hæc indicat fabula, uos non debere mœrere ob amissas opes. Quod enim nascentes à naturâ non accipimus, non potest nobiscum perpetuò manere.

FINIS.

ÆSOPI FABVLATORIS CLARIS. apologi, è Græco Latini facti, per Rimicium.

ARGV-

ARGVMENTVM.

ÆSopus fabulator clarissimus, natione quidem Phrygius, fortunâ verè seruus, fuit colore niger, ac facie supra modum deformis. Is quia beneficus semper in hospites fuit, dea hospitalitatis in somnis sibi assistens, largita est loquelam (nam ab initio blatero fuit) sapientiámque ac variarum fabularum inuentionem: quæ porrò fabulæ non parum conducunt mortalium vitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum sunt actiones. Quas ita ante oculos ponit, quòd audientium animos incitat ad virtutem: nec vlli sunt hominum mores quos in brutis fingendo ipse non aperiat. Has igitur fabulas si quis ritè gustauerit, quam viam sequi, quámque vitare debeat, in priuatis publicísque negotijs, facilè comperiat. Nam imprimis fabulam narrat; tum, quid fabula significat compendiosiùs exponit, atque ordinem alphabeti in Græco secutus, qui in Latino sermone seruari non potest, hinc sumit initium.

De Aquilâ & Vulpe.

AQuila, & vulpes, conflatâ inter se amicitiâ, in proximo habitare constituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti conuersatione fore putantes. Igitur aquila nidum altâ super arbore instituit: Vulpes verò arborem propè inter dumeta catulos collocat. Unâ igitur dierum cùm vulpes latibulum egressa, pastum catulis quæreret, aquila & ipsa cibi indiga, in latibulum deuolans, vulpis catulos arripuit, ac pullis suis comestum præbuit. Vulpes reueniens, cognita filiorum morte atroci, valdè tristata est: & cùm aquilam vlcisci non posset, quia quadrupes, existens volucrem persequi nequibat (quod vnum miseris

miseris ac impotentibus datur) aquilam execratur, ac mala sibi imprecatur: tantum in odium violata vertitur amicitia. Contingit igitur illis diebus ruri caprum immolari, cuius frustum vnà cum carbonibus accensis aquila arripiens sustulit ad nidum: sed vento vehementiùs spirante, nidus, qui ex fœno ac materiâ exili aridáque confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam sentientes cùm volare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes confestim illos arripiens in aquilæ conspectu deuorat.

Fabula significat, quod qui amicitiam violant, quamuis eorum, quos læserint, vltionem declinent, Dei supplicium non tamen effugient.

De Aquila & Coruo.

A*Quila celsâ ex rupe deuolans, agnum ex ouium grege arripuit: quam rem cùm coruus conspicatur, æmulatione motus, vehementi cum strepitu ac stridore, deuolat in arietem, atque vngues in arietis vellus ita implicat, quòd inde etiam motu alarum se explicare non potest. Hunc pastor, cùm ita implicitum videt, accurrens coruum comprehendit, atque alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verùm enim cùm quispiam coruum rogaret, quænam volucris esset, coruus ait: prius quidem quoad animum, aquila fui; nunc verò me coruum esse certè cognosco.*

Fabula significat, quod qui supra vires quippiam audet, hoc solum efficit, quod in aduersa sæpius incidit, ac se vulgo ridiculum exhibet.

De Aquila, & Scabrone.

A*Quila leporem persequebatur: lepus, consilij inops, quem tempus obtulit, scabronem videns, ab eo auxilium implorauit: cui scabro pollicitus est tutelam ac custodiam suam. Deinde, cum aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam precatur ne suum eripiat sibi seruum: Aquila, scabronis paruitatem contemnens, co-*

ram eo leporem exedit. Verum scabro suæ iniuriæ memor, vbi aquila nidificaret, obseruat. Ecce aquila oua parit, scabro alis elatus ad aquilæ nidum volat, atque oua deuoluens humi deijcit. Aquila iacturâ ouorum mœrore concita, euolat ad Iouem (est enim ales Deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi tantum dari precatur. Iupiter illi concedit, vt cùm tempus adest, eius in sinu pariat oua. Hoc scabro prauidens globum è stercore confecit, atque sursum euolans, in Iouis sinum demisit: Iupiter volens è sinu globum excutere, oua aquilæ simul excussit. Ex tunc aiunt aquilam nunquam parere, quo tempore scabrones existunt.

Fabula significat, quòd nullus porrò contemnendus: quoniam nemo est qui iniuriam accipiat, quin cum tempus datur se vlcisci quærat.

De Philomelâ & Accipit e.

P*Hilomela, cùm altâ quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter cibum quæritans cum intueretur, repentè aduolat, illàmque rapit: ac philomela cùm se interitum iri videt, accipitrem precatur, vt se missam faciat, quoniam ad explendum eius ventrem ipsa satis minimè sit; sed pro saturitate suâ vt ad maiores aues se vertat, opus profectò fore. Eam accipiter toruè conspiciens ait; stultus equidem nimiùm essem si quem manibus teneo cibum, illum dimitto amplioris spe pastus.*

Fabula significat, quòd qui omittunt id, quod manus tenent, rerum maiorum spe: consilio inopes ac ratione nimiùm sunt.

De Vulpe, & Trago.

V*Vlpes & tragus sitientes in quendam puteum descenderunt: verùm enim post potum, cùm egressum conspiceret hircus, vulpes ei comiter ait; Bono sis animo: nam quid saluti nostræ opus sit probè animaduerti; etenim rectus stabis, ac pedibus anterioribus, cornibúsque*

búsque muro adhærebis: tuas ego scapulas, cornuáque conscendens, cùm egressus puteum fuero, te per manus comprehendens, hinc desuper traham. Huic caper promptè deseruiuit. Vulpes suo exultans egressu, circa os putei capro illudebat. At dum caper illam incusat sibi pacta haud seruâsse, ei facetè vulpecula inquit. Si eâ, caper, sapientiâ præditus esses, quo pilorum ornatu istæc tua barba referta est, non priùs in puteum descendisses quàm egressum pensiculatè vidisses.

Fabula significat, quod homines consilio præditi, rerum finem priùs inspicient, quàm dent operam rebus gerendis.

De Vulpe & Leone.

VVlpes, quæ nunquam viderat leonem, cùm illi fortè obuiâsset, adeò pertimuit, vt mortem penè obiret. Rursum illum cum aspexisset, pertimuit; sed minimè vt primùm. Eum tertiò cùm intueretur, propè accedens, fuit ausa coràm differere.

Fabula significat, quòd rerum terribilia, vsus & consuetudo domestica facit.

De Cato & Gallo.

CAtus cùm gallum cepisset, atq; causam quæreret, quî eum comedere posset, illum criminari cœpit quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamitando haud permitteret quiescere mortales. Gallus, se excusabat, quòd id ageret ad eorum voluptatem, cùm ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait; Impius es ac supra modum scelestus, qui agis continuè contra naturam, cùm nec à matre nec à sororibus te abstineas: sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quod domina suæ quæstus gratia id quoque ageret. Enimuero ex huiusmodi coitu gallinæ pariunt oua. Tunc inquit catus, excusationibus licèt abundes,

ego

ego tamen ieiunare haud intendo.

Fabula significat, quòd qui prauus existit naturâ, cum semel delinquere animo proposuit, quamuis causæ desit prætextus, à prauitate tamen non desistit.

De Vulpe sine caudâ.

Vlpes, vt è laqueo euaderet, abscissâ caudâ, cùm è pudore vitam sibi mortem putaret, excogitauit alias dolo inducere vulpes, vt sub communis commodi specie sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus leuaret. Itaque ad vnum vulpibus congregatis suadet, vt caudam sibi abscindant; differens caudam non modò dedecori vulpibus esse, sed oneri grauiatq; inepto. E vulpibus vna ei facetè respondit, Heus soror, si res ista tibi soli conducit, hoc itidem alijs consulere haud æquum est.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie, suum commodum consulendo prospiciunt.

De Piscatore, & Smaride Pisciculo.

Piscator, qui mari rete tetendit, eo smaridem cepit pisciculum, qui paruâ adhuc ætate piscatorem orabat, vt dum grandis esset, atque maiorem quæstum ex eo assequi posset, ei vitam donaret: huic piscator lepide respondit: Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterem amplioris spe quæstus.

Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamuis in eis magna insit spes, stultum esset dimittere.

De Vulpe, & Rubo.

Vlpes cùm sepem quandam ascenderet, vt periculum vitaret, quod sibi imminere videbat, rubum manibus comprehendit, atque volam sentibus perfodit: & cùm grauiter saucia foret, gemens, inquit ad rubum; Vt me iuuares cùm ad te confugerim, tu deteriùs me perdidisti. Cui rubus: Errâsti vulpes, ait, quæ pari dolo me capere putâsti, quo cætera capere consueuisti.

Fabul

William Spiggins his Booke 1682

1621

Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus naturâ datum est obesse, potiùs quàm alijs prodesse.

De Vulpe, & Crocodilo.

VVlpes & crocodilus de nobilitate contendebant. Cum crocodilus multa pro se adduceret, & supra modum se iactaret de splendore progenitorum suorum, vulpes ei subridens ait; Heus amice, & si hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quòd multis iam annis tuorum splendore fuisti denudatus.

Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potissimum refellit.

De Vulpe, & Venatoribus.

VVlpes venatores effugiens, ac per viam currendo iam defessa, hominem casu reperit lignarium: quem rogat, vt se quoquo loco abscondat. Ille tectorium ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores: lignarium, si vulpem viderit, rogant. Lignarius verbis quidem se vidisse negat: manu verò, vbi vulpes latebat, locum ostendit. Verùm enim venatores re haud perceptâ statim abeunt. Vulpes, vt illos abijsse prospicit, tectorio egrediens, tacitè recedit. Lignarius vulpem criminatur, quod cùm saluum fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes, se conuertens, illi tacitè ait; Heus amice, si manuum opera, ac mores verbo similes habuisses, meritas tibi persoluerem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam, etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

De Gallis, & Perdice.

GAllos quamplures cùm quis domi haberet, quam emerat, perdicem illis compascere permisit. Sed cum galli illam infestarent, rostrísque percuterent, perdix eâ iniuriâ vehementer perdoluit: putans, quia aduena, nec ex eo genere esset, eas sibi inferri iniurias. Gallos deinde cùm

cùm aduicem certantes conspiceret perdix, amotâ animi perturbatione, ait: De cætero quidem haud tristabor, posteaquam inter eos odiosa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines sapientiâ præditi, moderato animo ferunt iniurias ab illis vel maximè sibi illatas, qui nec sibi, nec suis parcere sciunt.

De Vulpe & Laruâ.

V*Vlpes citharœdi domum ingressa, dum, quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, laruæ caput reperit, arte industriosâ compositum: quod manibus capiens, ait: O quale sine cerebro caput!*

Fabula significat, quòd non omnes corpore decori, eandem animo habent pulchritudinem.

De homine, & Ligneo deo.

H*Omo quidam deum ligneum domi habens, eum orabat, vt boni quippiam sibi tribueret: sed quanto magis orabat, eò res domi angustior erat. Demùm ille, concitus irâ, deum cruribus capit, & caput parieti percutit. Exciso igitur capite multum auri exilijt, quod homo colligens ait: Peruersus nimium es atque perfidus, qui dum in honore te habui, nihil equidem profuisti, percussus verò & verberatus, boni plurimum contulisti.*

Fabula significat, quòd homo nequam si quando prodest, id efficit vi coactus.

De Cane ad cœnam vocato.

V*Ir quidam cùm cœnam opiparam parâsset, amicum quendam domum vocauit; eius quoque canis canem alterius ad cœnam inuitauit. Is domum ingressus, cùm tantum dapium videret apparatum, lætus secum ipse ait, Hodiè porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo: Hisq; dictis, motu caudæ applaudit. Coquus verò conspiciens, tacitus per caudam cepit: atque illum sæpius rotans, per fenestram proijcit: ille attonitus, humo*

assurgens,

assurgens, dum clamando aufugit, cæteri canes sibi occurrunt, atque rogant quàm opiparè cœnauerit. At ille languens, ait: Ita potu & dapibus me expleui, quòd quum exiuerim, viam non vidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis dolituru est, rebus illis lætari non debet.

De Aquilâ, & Homine.

A*Quilam homo quidam cùm cepisset, pennis alarum sibi euulsis inter gallinas morari dimisit. Eam deinde quidam mercatus, pennis alas; denuò munit: tum aquila volans, leporem capit, fértque illum benefactori suo, Quam rem conspiciens vulpes, homini ait: Noli hanc aquilam, vti prius, hospitio habere: ne ceu leporem te aquè venetur. Tum homo aquila item pennas euulsit.*

Fabula significat, quòd bene facientes sunt quidem remunerandi: improbi verò omni studio vitandi.

De Viro Agricola.

H*Omo quidam agricultor existens, cùm finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuperétque filios in agrorum cultu fieri peritos, eos vocauit, atque inquit; Filij, ego è vitâ decedo, bona mea in vinea consita sunt omnia. Illi post patris obitum, putantes in vinea thesaurum rerum reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullúmque thesaurum inueniunt. Verùm enim vinea cùm probè effossa foret, longè plures solito fructus produxit, atque illos diuites fecit.*

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De Carbonario, & Lotore.

C*Arbonarius lotorem quendam rogauit, vt quam pretio conduxerat domum secum pariter cohabitaret. At lotor rem aliâs expertus, ait, Id conducibile haud mihi esset. Nam quæ albificarem, ea omnia carbonum fa-*

nillis ipse macularès.

Fabula significat, quòd res naturâ dissimiles stare simul commodè non possunt.

De Vulpe esuriente.

VUlpes ingenti fame concita, cùm quodam in tectorio carnis frustum ac panem reposita perspiceret, tectorium ipsum intrauit, atque tantum comedit, quòd ad ingentem tumorem ventrem distendit: & cùm ex nimiâ ventris tumefactione inde egredi nequiret, tumens gemebat. Eius gemitum Vulpes alia transiens illàc cùm audiret, illuc accidit, rogátque quidnam gemeret. deinde causam gemitus edocta, lepidè ait: Istic manendum est, vsq; dum eò tenuis efficiaris, quanta eras, cùm intrâsti. Nam eo pacto facilè egrediêris.

Fabula significat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissoluat.

De Piscatore quodam.

PIscator quidam piscandi inexpertus, tibijs ac reti assumptis, iuxta maris littus accedit, atq; saxo quodam superexistens, imprimis tubicinare cœpit; putans cantu se pisces facilè esse capturum: verùm cantu quum nullum consequeretur effectum, depositis tibijs, rete in mare dimittit, ac pisces cepit perplures. Sed cùm ex reti pisces extraheret, atq; eos saltantes perspiceret, non insulse ait, O improba animalia! dum ad tibiam cecini, saltare noluistis: nunc quia canere cesso, saltus datis assiduos.

Fabula significat, quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De piscatoribus quibusdam.

PIscatores piscatum profecti, diúque piscando defessi, fame præterea, & mœrore, quòd nihil cepissent confecti, cùm abire decernunt, ecce piscis quidam, alium fugiens se insequentem, in nauiculam saltat. Illum piscatores admodùm læti comprehendunt, ac in vrbem reuersi

grandi

grandi pretio vendunt.

Fabula significat, quòd frequentiùs fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

De Viro inope, & infirmo.

HOmo quidam pauper, cum ægrotaret, dijs vouit, quòd si eo morbo liberaretur, boues centum immolaret. Quod dij experiri volentes, sanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à morbo, cum boues, quia pauper, non haberet, ossa boum centum collegit, eáq; super altare deponens, lepidè inquit; Ecce, quod voui votum vobis, nunc persoluo. At dij illum vlcisci volentes, in somnijs sibi assistunt, atq; inquiunt: Ad maris littus pergito: Ibi enim in loco semoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus somnij memor, dum pergit ad littus, incidit in latrones. Captus itaque eos rogabat, vt se missum facerent, quoniam mille auri talenta persolueret eis.

Fabula significat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De Vulpe & Pardo.

VVlpes cũ pardo de pulchritudine contendebat: cũ varias corporis notas pardus sibi duceret decori, vulpes ei comiter ait: Ego quidem longè formosior sum iudicanda, quæ non corpus, sed animum varijs notis habeo notatum.

Fabula significat, quòd decor mentis est potior omni corporis ornatu.

De Piscatoribus quibusdam.

PIscatores quidam mari rete trahebant: quod cum graue esse sentirent, lætitiâ gestiunt, putantes multos pisces habere irretitos. Sed vt rete in terram traxerunt, pisces quidem paucos, saxum verò ingens reti inesse cum perspiciunt, longè tristantur. Quidam ex illis, natu iam grandis, non inurbanè socijs inquit; Animis estote quietis: quippe lætitia soror est mœstitia. Oportet enim

casus prospicere futuros, illósque vt leniùs quis ferat, persuadere sibi esse euenturos.

Fabula significat, quòd qui reminiscitur sortis humanæ, in aduersis minimè frangitur.

De Ranis, regem petentibus.

R*Anæ, mœrentes quòd sine rege forent, Ioui supplicatum oratores mittunt, vt regem sibi daret. Iupiter earum simplicitatem cognoscens, lignum in stagni medium dimisit. Quod cùm in stagnum cecidit, eius sonus supra modum terruit ranas. Quæ cùm lignum esse nouerunt, rursus Ioui supplicatum mittunt, vt regem viuum haud mortuum sibi dedat. Iupiter stultis earum precibus motus, hydrum illis dedit in regem. Is in diem cùm ranas deuoraret, tertiò Iouem ranæ precantur, vt regem sæuum atque immanem ab eis amoueret. Tunc Iupiter inquit: Quem tot precibus regem exorâstis, eum vobis perpetuum habetote.*

Fabula significat, quòd sæpe ea precamur, quæ impetrâsse postea nos pœnitet.

De Catâ in fœminam mutatâ.

C*Ata quadam, speciosi cuiusmodi adolescentis amore capta, Venerem orauit, vt eam in hominem mutaret. Venus, illius miserta, in formam hominis mutauit eam; quam cùm longè speciosa esset, amator domum subitò adduxit. Sed cùm in cubiculo simul sederent, Venus experiri cupiens si mutatâ facie mutâsset & mores, in medium constituit murem, quem cum illa prospexit, oblita formæ & amoris sui, murem vt caperet persecuta est. Quâ super re Venus indignata, denuò eam in priorem catæ formam mutauit.*

Fabula significat, quòd homo prauus, licèt personam mutet, mores tamen retinet eosdem.

De

De sene mortem vocante.

SEnex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans cùm longâ viâ defessus esset, fasce humi deposito mortem vocauit. Ecce mors aduenit, causámque quamobrem se vocauerat, rogat. Tunc senex, vt hunc lignorum fascem super humeros mihi imponeres, ait.

Fabula significat, quod quisquis vitæ cupidior est, licèt mille subijciatur periculis, mortem tamen semper deuitat.

De muliere & medico.

MVlier anus cùm ophthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium sibi dare promittens, si eo morbo curaretur, si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clam exportabat. Mulier igitur, ophthalmiâ curatâ, cùm nihil suarum rerum domi esse perspiceret, medico mercedem pactam petenti, soluere denegat. Quamobrem vocata in iudicium, pactum quidem non denegat; sed se curatam ophthalmiâ esse, id verò pernegat: aiens, cùm cæca eram, domum multâ supellectile refertam videbam: nunc cum video, vt medicus, ait, nihil rerum domi esse perspicio.

Fabula significat, quòd homines, auaritiæ dediti, sibimet sæpiùs contradicunt.

De Agricola, & Canibus.

AGricola quidam magnitudine hyemis in suburbanis se locauit. Sed cùm alimonia sibi deficeret, capris, & ouibus primum vesci cœpit. Cum verò in diem magis sæuiret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cum animaduerterent canes inuicem verba faciunt: Quid hîc stamus, inquiunt, cur mortem nobis incumbentem non fugimus? Putemúsne eum nobis parcere vitam, qui alimoniæ gratiâ boues iugulauit?

Fabula significat, quòd eos fugere debemus, qui in charissimos crudeliter ingerunt.

De Agricola, & filijs.

AGricola quidam quamplures habuit filios, continuâ seditione discordes, ac eius admonitiones perpetuò negligentes. Cùm fortè vnà domi omnes sederent, iussi pater virgarum fascem coràm deportari, atque natos cœpit hortari, vt integrum fascem disrumperent. Cùm igitur fascem cum totis viribus frangere non possent, genitor præcepit, vt soluto fasce, singulatim frangerent virgas. Cùm quisque facilè hoc perficeret, tunc facto silentio pater aiebat; Si quando animis idem senseritis, nati mihi charissimi, nec ab inimicis superari poteritis: sed si inter vos seditiones seruabitis, qui volet, is facilè vos perdet.

Fabula significat, quòd fortior est vnio, quàm seditio, quæ est imbecillis.

De Muliere, & Gallinâ.

VIdua quædam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet pariebat ouum: putauit mulier more ingenij humani (quod sitis habendi semper sollicitat) gallinam illam die bis parituram, si plus spelta tradere soleat. At gallina, pluri alimoniâ pinguior facta, id vnum desijt parere ouum. Sic mulier, ex quo magis lucrum quæritabat, id eacâ augendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plurium cupiditate rerum, præsens quandoque deperditur quæstus.

De Homine à Cane morso.

HOmo quidam, cùm eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur, à quo sanari posset. Quidã sibi obuiàm factus, atque de medico rogatus, ait: Si vis (amice) fieri sanus, nõ est tibi opus medico. Nam si canis, qui te momordit, à vulnere linguâ sanguinem tergit, istâ curâ nihil potius reperiri potest. Alter arridens venustissimè

stissimè inquit, Si huiusmodi vtar remedio, in diem magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam, incommoda pro commodis, & mala pro beneficijs retribui solent.

De duobus amicis, & Vrsâ.

AMici duo, dum rus viarent, vrsa eis obuiàm occurrit: quâ prospectâ alter eorum territus, vt se saluaret, continuò arborem ascendit: alter, cum vrsa viribus se posse obsistere dubitaret, vti mortuus humi iacuit resupinus, retinens flatum atque anhelitum. Cùm nec ore, aut naso respiraret, vrsa eum exanimatum existimans, abiit. Dicunt enim à cadauere vrsas omninò abstinere. Alter deinde ex arbore descendens, quid in aurem sibi diceret vrsa, socium rogauit, Ille vrbano sermone respondit: Admonitus sum ab vrsâ, vt cum huiusmodi amicis non proficiscar amplius.

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda non est, qui, dum est opus, amicis subsidia denegant.

De Adolescentibus duobus, & Coquo.

ADolescentuli duo æquis sumptibus carnes coëmerunt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum alijs vacat negotijs, alter iuuenum carnes eas clanculum accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere iurat: qui verò habebat, se non accepisse iurabat: Coquus, percepto iuuenum dolo, ait; Et si fallor equidem à vobis, per quem verò iuratis, res ista non latebit Deum.

Fabula significat, nullum scelus posse latere Deum.

De duobus inimicis.

DVo quidam, gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, vnâ naui nauigabant. Et cum alter eodem in loco stare cumaltero non pateretur, vnus in puppi,

pi, alter in prorâ consedit. Ortâ autem tempestate, quum nauis periclitaretur, qui in prorâ sedebat, rogat nauis gubernatorem, quæ pars nauis submergi priùs deberet: & cum gubernator puppim dixisset: ait ille; Mors mihi modò molesta minimè est, si inimicum meum prius mori perspicio.

Fabula significat, quòd inimicus, vt inimicum perdat, seipsum perdere sæpius eligit.

De Cannâ, & Oliua.

Q*Varum esset fortior, durior & magis resistens, canna & oliua inuicem contendebant. Oliua calamo humilitatem obijciebat, eò quod ventis facilè cederet. Huic dicto vnum arundo haud reddidit verbum. Paulò post turbine vehementi aspirans ventus radicitùs euulsit oliuam, totis viribus sibi obsistentem. At canna flatibus se inclinans, salutem facilè est assequuta.*

Fabula significat, quòd potentioribus sine controuersiâ mos est in tempore gerendus.

De Vitulâ, & Boue.

V*Itula cum bouem arantem perspiceret, illum præ se quæ nihil agebat, contempsit. Sed cum immolationis affuit dies, bos quidē missus; vitula verò vt immolaretur retenta est. Quam rem bos cùm conspicatur, subridens ait: Heus vitula, ideò non laborabas, vt immolareris.*

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quæque imminent.

De Puero, & Fortunâ.

C*Vm puer quidam iuxta puteum dormiret, Fortuna illuc accedens, illum excitauit, inquiens: Surge, & hinc ocyus abi: quippe in puteum si caderes, non tuam inscientiam, sed me fortunam omnes accusarent.*

Fabula significat, quòd frequens in periculum culpâ nostrâ incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

De

De Muribus, & Cato.

DOmo quapiam quòd perplures forent mures, catus præsentiens, illuc accessit, atque nunc vnum, nunc aliũ capiens, complures interimendo comedit. Verùm mures cum se in diem consumi perspicerent, ad vnum coacti inquiunt secum: De cætero inferius non esse descendendum, si nolumus perditum iri omnes, sed hic superius manendum, quò catus ascendere non potest. At catus consilio murium percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus parieti erat. E muribus quispiam deorsum acutè prospiciens, vt catum cognouit, haud infacetè ait: Heus amice, etsi te felem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Fabula significat, quòd vir prudens, semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non amplius fidit.

De Simiâ, & Vulpe.

APud brutorum animalium concilium, simia ita appositè saltauit, quòd omnium fere consensu rex statim fuit creatus. At vulpes inuidens ei, vbi viderat carnes laqueo in fouea sitas, illuc simiam vt duxit, inquit ad eam: Hic thesaurus absconditus est; qui ex lege spectat ad reges. Quare cum tuus ex lege sit, tute ipse capias illum. Simia vulpis suasu illuc temerè accedens, vt se captum laqueo sensit, vulpem acriter accusat, quæ dolo se deceperat. Ei vulpes haud illepide ait: Heus stulta, quæ, cum fortuna te extulisset, dominari cæteris iam te pũtabas dignam.

Fabula significat, quòd qui temerè quippiam aggreditur, temerè in aduersa incidit, ac vulgo ridiculus est.

De Ceruo, & Leone.

CEruus vehementi siti cum vexaretur, ad fontem proficiscitur: dumq; potat, suam in aquâ perspiciens vmbram,

bram valdè lætatus est magnitudine cornuum, ac ramositate; deinde pedes, & crura perspiciens, nimiùm tristatus est. Hæc dum animo vertit, ecce leo apparet, ac ceruum persequitur. At ceruus, fugam arripiens, leonem per campos longè anteibat: (Dicunt enim ceruorum vires consistere in pedibus, ac leonis in animo stare robur,) quoúsque igitur leo per campos secutus est ceruum, eum assequi non potuit: casu verò contigit ceruum nemus intrare, vbi cornibus ad ramos implicitis, cùm fugere non posset, à leone captus, quum se moriturum videret: Heu me miserum, inquit, qui cornibus gauisus, ipsis cornibus pereo.

Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpiùs obsunt.

De Agricola, & Pelargo.

Agricola laqueos in agro tetendit, vt grues, & anseres venaretur, qui sata sua continuò depascebant. At simul cum illis venatus est pelargum, qui pede tentus rogat agricolam, vt eum soluat missúmque faciat, cum non sit grus, nec specie anser, sed pelargus auium pijssimus, qui parentibus semper deseruiat, nec illos in senectâ deserit vnquam. At agricola subridens ait: Quæ dicis, haud me fugiunt. Nam qui sis, probè teneo. Sed cum his simul captus cùm sis, cum his quoq; simul est moriendum.

Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprenditur crimine, pari pœnâ plectitur cum illis.

De Agno, & Lupo.

Agnus, in domo bene clausâ existens, cùm lupum ad se venientem perspicit, illum conuicijs & maledictis persequitur. At lupus inquit ei: Non tu, sed locus inaccessibilis mihi conuicia dicit.

Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpè audaces.

De Ioue, & Coruo.

In-

IVpiter, volatilibus regem creare volens, diem concilij auibus indixit, vt qui speciosior esset, rex sibi constitueretur. Quam rem præsentiens coruus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc inde collectis, se decorauit, ac speciosissimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus, veniunt ad consilium aues. Iupiter coruum, ob pulchritudinem, quum regem auibus creare vellet, id aues indignè ferentes, quæque suas à coruo extrahunt pennas. At coruus alienis pennis quum esset exutus, coruus, vt erat, demùm remansit.

Fabula significat, quòd qui de rebus pendet alienis, illis amissis, quisnam ille sit, cuique liquido patet.

De Tubicine quodam.

TVbicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus, miseranda voce clamabat, Ne abs re ac frustrà occidere me velitis: Ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud possideo. Qui eum vinctum ducebant, huiusmodi verba contrà reddiderunt: Hanc ob rem morte dignior es iudicandus, quòd cum hostibus manum conferre deuitas, alios sonitu tubæ ad pugnam hortaris.

Fabula significat, quòd grauiori pœnâ sunt iudicandi, qui cùm ipsi iniuriam non agunt, alios ad iniuriam agendum impellant.

De Fabro, & Cane.

FAber quidam canem habebat, qui dum ipse ferrum cuderet, continuò dormiebat: quum verò manducabat, canis statim surgebat, & quæ sub mensâ erant deiecta, ceu ossa, & alia huiusmodi, sine morâ corrodebat. Quam rem animaduertens faber, ait ad canem. Heus miser, quid faciam nescio, qui dum ferrũ cudo, continuò dormis & segnitie teneris: Rursus quum dentes moueo, statim surgis, & caudam mihi applaudis.

Fabula significat, quòd socordes & somnolenti, qui ex aliarum viuunt laboribus.

laboribus, graui censurâ sunt coërcendi.

De Mula quadam.

MVla quadam, nimio hordeo pinguis effecta, nimi[a] pinguedine lasciuiebat, secum inquiens: Pater mi[hi] equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis. Parùm post contigit, quòd oportuit mu[]lam quantum potuit currere: sed cùm cursu cessauit, he[u] me miseram, inquit, quæ me equi filiam esse putabam; A[t] nunc memini asinum mihi patrem fuisse.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos dediscunt: sed in adue[r]sis suos persæpè recognoscunt errores.

De Thynno, & Delphino.

THynnus quum eum Delphinus persequeretur, mag[no] elatus impetu, ac stridore, à vehementi fluctu in insu[]lam defertur: eundémque in scopulum à fluctu eodẽ del[]phinus, dum se putat capere thynnum, ipse quoque defertur[.] Thynnus conuersus, quum delphinum expiraneam anima[m] perspicit, secum ipse ait, Mors mihi molesta admodum n[on] est, ex quo mortis authorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quiuis aduersa leuiùs fert, cùm aduersitatum autho[]res eadem aduersitate opprimi perspicit.

De Medico quodam.

MEdicus quidam, quum, quem curaret ægrotum eum mori contingeret, efferentibus funus aiebat[:] Vir iste si se vino abstinuisset, & clysterijs vsus fuisset, eu[m] mori non contigisset. Ex his, qui aderant quispiam medic[o] haud infacetè ait: Heus medice, ista consilia, quum pro[]desse quibant, dicenda fuerunt; non nunc, quum nihil vale[]ant prodesse.

Fabula significat, quòd vbi haud prodest consilium, id eo tempore dare, [e]st sanè amicum deludere.

De Aucupe.

AVceps aucupatum calamis, viscóque tetendit, & quum turdum canere arboris desuper ramum as[]

pexi

pexit vt eam caperet, calamos erexit. At inter ambulandum, pede altero viperam calcauit: morsúsque ab eâ, quum iam ob venenum se deficere præsensit; Heu me miserum ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab aliis ipsi patimur.

De Castore.

CAstor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit: eius testes varijs medelis vtiles esse dicuntur. Itaque cùm quispiam eum sequitur, suæ persecutionis causam non ignorans, pedum velocitati fidens quantum potest, fugit, vsque quo ad locum, ne videatur, saluus deueniat: atque ibi testes excídens, in venatores, cùm sibi appropinquant, proijcit, & isto pacto à venatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens, vt à periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

De Puero oues pascente.

PVer quidam quum oues eminentiori in loco depasceret, sæpiùs clamabat: Heus, ô, à lupis mihi succurrite. Qui circùm aderant cultores agrorum, cultum omittentes ac illi occurrentes, atq; nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Quum pluries puer id ioci causa fecisset, ecce quum lupus pro certo adesset, puer vt sibi succurratur, seriò clamat. Agricolæ id verum non esse putantes; cum minimè occurrerent, lupus oues facilè perdidit.

Hæc Fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei veritatem dicenti postea non creditur.

De Coruo, & Vulpe.

COruus cùm carnium frustum rapuisset, arborem quandam supersedit. Vulpes eum suspiciens, atque carnes sibi cupiens, illam arte aggreditur. Stans igitur

sub

sub arbore coruum laudare cœpit, aiens: O quàm magna auis est hæc! quàm speciosa, quàm venatrix, quàm formosa! Hanc decuit esse auium regem. Nam omnia regia supra alias sibi sunt aues, si modò vocem haberet. His laudibus coruus inflatus, & dici mutus haud valens pati vlterius, dum magnâ voce crocitat, carnes humi decidunt. Illas cum vulpes rapuisset, conuersa inquit ad coruum; Heus corue, omnia decora tenes, modo mente haud careres.

Fabula significat, quòd qui adulatoribus nimiùm credunt, hi, quæ non putant, in aduersa sæpius incidunt.

De Cane, & Lupo.

C*Anis quum ante aulam dormiret, lupus superueniens eum statim cepit: & cùm ipsum occídere vellet, canis ne eum occideret, rogauit, inquiens; Here mi lupe, nunc me occídere noli. Nam vt vides, tenuis sum, & gracilis, & macilentus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, vbi si parum me expectas, ego opiparè manducans, atq; pinguior factus, ero tibi vtilior. Lupus, his verbis fidem habens, canem dimisit. Paucos post dies lupus accedens, quum canem domi dormientem reperit, stans ante aulam, canem rogat, vt sibi promissa præstat. Et canis haud rusticè inquit: Heus lupe, si ante aulam de cætero me repereris, haud amplius nuptias expectes.*

Fabula significat, quòd sapiens, cùm periculum vitat, ab illo postea continuò cauet.

De Coruo ægroto.

C*Oruus cum ægrotaret, matrem rogauit, vt pro suâ sanitate deos precaretur, inquiens: Mater, noli plorare, sed deos potiùs precare, vt sanitatem mihi restituant. Ei mater citò respondit; Quem deorum tibi fore propitium*

um putas? cùm nullus sit, è cuius aris sacra non rapueris.

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemuis offendit, in aduersis amicum sibi reperiet neminem.

De Cane carnes portante.

CAnis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cùm sub aquâ vmbram prospexit, putauit alium esse canem, qui plus carnium deferret. Itaq; quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire demisit, & vt vmbram caperet, se mouet, sed carnes & vmbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi, quæ tenemus, ea sæpenumerò perdimus.

De Leone, & Ranâ.

LEo, cùm ranam magniloquacem audiret, putans aliquod magnum animal esse, se retrò vertit, parúmq; stans, ranam è stagno exeuntem videt: quam indignabundus statim pedibus calcauit, aiens: Nullum ampliùs, vt te perspiciat, animal clamore monebis.

Fabula significat, quòd apud verbosos præter linguam nihil reperitur.

De Leone sene.

LEo cùm senuisset, nec victum sibi quærere posset, viam machinatus est, quî alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncam, grauiter ægrotare iacens se simulabat. Animalia, illum verè ægrotare putantia, visitandi gratiâ ad eum accedebant: quæ leo capiens, singulatim manducabat. Cùm multa animalia iam accidisset, vulpes leonis cognitâ arte, aditum speluncæ accedens, leonem, quo valeat pacto, exteriùs stans rogat. Et leo blandè respondens, ait: Vulpes filia, cur non intrò ingrederis ad me? Ei vulpes non illepidè ait: Quoniam, here mi, animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, sed egredientium vestigia nulla.

Fabula

Fabula significat, quòd homo prudens, qui pericula imminentia prouidet, illa facilè deuitat.

De Leone, & Tauro.

LEo ingentem taurum per insidias sequens, cum propè accessit, eum vocauit ad cœnam, inquiens, Amice, ouem occîdi, hodie mecum si placet cœnabis. Taurus leoni morem gerens, vt discubuerint, cùm multos lebetes, nec non magnos & plures obeliscos paratos conspiceret, & puem ille nullum adesse, è vestigio abijt: quem leo abeuntem perspiciens, cur abiret rogauit. Et Taurus haud inurbanè respondit; Non de nihilo equidem abeo, cùm instrumenta non ad ouem, sed ad taurum coquendum videam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudentes minimè lateant improborum artes.

De Leone, Asino, & Vulpe.

LEo, Asinus, & vulpes, conflatâ inter se societate, venatum exeunt: cúmque multam prædam cepissent, leo asino mandat, vt prædam diuidat. Asinus cùm eam in tres partes æquales esset partitus, optionem capiendi socijs dedit: quam partitionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à diuisione deposuit eum, mandauítque vulpi, vt prædam ipsa partiretur. At vulpes, illas tres partes in vnum colligens, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo vulpi ait: Quis te partiri docuit? Inquit ex tempore vulpes; asini periculum id me facere instruxit.

Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

De Leone, cuiusdam rustici filiam amante.

LEo cuiusdam rustici filiam amabat. Illam cùm habere cuperet, patrem virginis rogauit, vt sibi nubere ipsam assentiret. Et rusticus ait, nullo pacto se assensu-

rum, quòd filia bestia nubat. Cùm leo totus albesceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait: se cupere ei filiam nubere, modò dentes & vngulas prius tollat, euellátque; quoniam virgo illis rebus longè terreretur. Leo, id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi dari postulat. At rusticus, leonem cùm vngulis & dentibus perspicit inermem, arrepto fuste, illum frequens pulsando prosequitur.

Fabula significat, qui inimicis se committit, de facili perit.

De Leænâ, & Vulpe.

LEæna, cùm à vulpe sæpè exprobraretur, quod quolibet partu vnum duntaxat pareret catulum, ait: Vnum sanè, at pol leonem.

Fabula significat, quòd pulchritudo haud in copiâ rerum, sed in virtute consistit.

De Lupo, & Grue.

LVpus in gutture osse retento, cùm longè cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret. Grus, rostro cùm os è gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat: ei lupus subridens, simúlque acuens dentes, ait: Satis pretij tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.

Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo non parua habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recepit.

De Lupo, & Agno.

LVpus, cùm agnum inuenisset errantem, eum non cepit fortissimâ manu: sed causam quæsiuit, quo iure, vel iniuriâ eum comederet. Igitur agno verba huiusmodi fecit: Tu mihi abundè iam diu intulisti iniurias. Agnus tremēdo ait: quomodo id fieri potuit, cùm nuperrimè venirem ad lucem? Lupus denuò ait; Agrum mihi pascendo denastâsti. Agnus inquit: cum dentibus etiam careā,

id facere nequini. Lupus rursum ait: ex meo quoq; fonte bibisti. Et inquit agnus: Quo pacto id fieri potuit, quũ aquam ex ætate nondum biberem, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demũm irâ concitus ait: Licet tua soluere nequeam argumenta, cœnare tamen opiparè intendo; agnúmq; cepit, ac illum manducauit.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & veritas locum non habent.

De duobus Gallis inter se certantibus.

DVo Galli inter se ruri certabant, Qui Gallinarum prior dux erat, cùm ab altero superatus esset, præ verecundiâ se abscondit: alter verò victoriâ elatus, domus tectũ statim superuolans, vehementi alarum plausu, cantúque significat se riualem suum pugnando superâsse, & de aduersario ferre trophæum. Dum hæc & huiusmodi iactabundus voce crocitat, ecce, aquila cibi indiga, ex alto deuolans gallum vnguibus rapit, ac pullis suis alimoniam contulit. Quam rem, qui victus fuerat gallus perspiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum venit, ac solus gallinis liberè potitur.

Fabula significat, quòd qui prosperis nimiùm fidit, in aduersa sæpius præceps incidit.

De Vate quodam.

FOro vrbis medio quidam vates ciuibus sortem aperiebat futuram: quamobrem magnâ hominum frequentia stipatus, dum vni & alteri suam aperit sortem, ei nunciatur, res suas furtim domo esse ablatas. quo audito, domum curriculo dum abit, quidam ei obuiàm factus ridiculè ait: Dum alios, quid esset futurum, monebas, quî tuæ sortis nescius fuisti?

Fabula significat, quòd homines æquũ corrigunt alios, & sua crimina ... negligunt.

De Formicâ, & Columbâ.

Formica sitiens in fontem descendit: vbi dum bibere vult, in aquam cecidit. Columba quædam arborem fonti imminentem supersidens, cùm formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuò frangit; & sine morâ deijcit in fontem: ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam aduenit, & vt columbam venatur, calamos erigit. Formica id percipiens pedem alterum momordit aucupis: eo dolore auceps concitus, calamos dimittit; quorum strepitu columba territa, ex arbore aufugiens, vitæ periculum euasit.

Fabula significat, cùm bruta in beneficos grata sunt, eò magis esse debent, qui participes sunt rationis.

De Vitulo, & Ceruâ.

Vitulus Ceruæ aliquando ait, cùm magnitudine sis maior canibus, & pedum celeritate cursu velocior, & ad pugnam longè cornibus munitior, cuius rei gratiâ (mater) tantopere canes reformidas? Et cerua inquit, subridens: Quoniã fili, licet quæ dicis, omnia possideam, canum latratum ferre non possum, sed præ timore fugam statim arripio.

Fabula significat, quòd qui naturâ timidi sunt, apud eos vt audeant nulla valet hortatio.

De Ape & Ioue.

Apes, quæ ceræ mater existit, quondam accedens vt dijs sacra faceret, Ioui donum obtulit mellis: quâ oblatione, Iupiter lætus iussit sibi concedi quicquid ipsa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illustrissime Deus deorum, ancillæ tuæ concedere velis, vt quicunque ad aluearia pro rapiendo melle accesserit, is simulac pupugero eum, continuò moriatur. Quâ rogatione Iupiter ambi-

ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum apibus; Satis tibi sit, quòd quicunque alnearia pro rapiendo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibique vita sit ipse stimulus.

Fabula significat, quòd inimicis quandóque mala precamur, quæ in nos sæpius vertuntur.

De Musca.

M*Vsca, quæ in ollam carnium deciderat, cùm se in brodio suffocari sensit, secum ipse ait : ecce tantùm bibi, tantum comedi, tantum me laui, quòd iure saturata mori possum.*

Fabula significat, quòd prudentis est, id potenti animo ferre, quod vitari minimè potest.

De Adolescente quodam & Hirundine.

A*Dolescens luxuriosus, cùm bona patris consumpsisset, soláque vestis remansit, visâ ante tempus hirundine, æstatem iam adesse existimans, ipsam quoque vendidit vestem. Sed hyeme denuò ortâ, cùm immenso cruciaretur frigore, visâ rursum hirundine, quæ & ipsa frigore obibat, ait : O pessima auis, quæ me & te pariter perdidisti.*

Fabula significat, quòd quæ suo tempore non fiunt, ea diu stare nequeunt.

De Ægroto, & Medico.

A*Eger à medico rogatus, quo pacto se habuisset, plus quam esset opus, se sudâsse respondit. Id bonum fuisse medicus ait. Secundò rogatus ab eodem, quomodo se haberet, inquit ægrotus, se vehementi frigore fuisse comprehensum : id ad salutem fore medicus quoq; ait. Tertiò ab eodem interrogatus, quo pacto se habuisset; inquit ægrotus, se cum difficultate digerere potuisse. Rursum medic*

medicus ait, id ad salutem optimum fuisse. Deinde ex domesticis cum quidam ægrotum interrogaret, quomodo valeret, illi æger ait: Signa ad salutem, vt medicus ait, perplura, & optima sunt, illis tamen dispereo signis.

Fabula significat, quòd qui ad voluptatem loquuntur, non illis aureis præstare quisquam debet.

De lignatore quodam.

L*Ignator quidam dum iuxta flumen deo Mercurio dicatum ligna caderet, securis casu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehensus, iuxta fluminis ripam gemens considebat. Mercurius misericordiâ motus, lignario apparuit, suique fletus causam rogauit: quam simulac didicit, securim auream adferens, vtrùm quam perdiderat, illa esset, rogauit. At eam pauper suam esse negauit. Secundò, Mercurius alteram detulit argenteam: quam cum pauper ille suam quoq. esse negaret, postremò Mercurius ligneam sustulit. Illam suam esse cum pauper assentiret, Mercurius cognoscens illum esse hominem verum iustúmque, omnes sibi dono dedit. Accedens igitur ad socios lignarius, quid sibi acciderat, aperit. Vnus è socijs id experiri volens, cùm ad flumen accessisset, securim in aquam deiecit, deinde flens in ripâ consedit. Cuius Mercurius fletus causam edoctus, securim aureā afferens, si quam perdiderat, illáne esset, rogauit. Quam cùm suam assereret, Mercurius cognitâ eius impudentiâ, ac mendatio, nec auream, nec suā tradidit.*

Fabula significat, quòd quantò Deus propitior est probis, eò improbis existit infestior.

De Asino, & Ioue.

A*Sinus olitori cuidam seruiens, cùm parum comederet, & multùm laboraret, Ionē exorauit, vt alium*

dominum sibi mitteret. Itaque Iupiter mandat, vt figulo veneat. Apud quem asinus cùm laboraret in deportando lutum, lateres, tegulas & huiusmodi, secundò Iouem precatur, vt alteri deseruiat domino. Iupiter iterũ mandat, vt coriario venundetur. Cui asinus multo labore, & pauco cibo seruiens, heu me miserũ cũ gemitu ait, qui dominos omittens meliores, ad detereorem perueni: apud quẽ vt video, corium meum etiam post mortem cruciabitur.

Fabula significat, quòd priores dominos tunc serui desiderant, cùm deteriores experiuntur.

De Leporibus, & Ranis.

L*Epores in vnum simul conuenerunt; vbi cùm de miseriâ ipsorum innatâ dolerent, gemerentq́; quòd vita eis, quàm cæteris animalibus data esset miserior (quoniã homines, aquilæ, & canes ad mortem eos vsq; persequerentur,) decernunt meliùs sibi fore semel mori, quàm in vitâ tam miserâ diutiùs permanere. Hoc capto consilio, vt se in stagnum præcipitent, dum ocyùs tenderent; ranæ, quæ super stagni ripâ astabant, vt strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, seque aquis submergunt. Quam rem cùm lepus qui præibat conspicatur, reliquis ait; state. Nam nobis sententia mutanda est. Quippe, vt liquidò videtis, animalia quàm nos magis timida reperiuntur.*

Fabula significat, quòd cùm miser miseriorem aspicit, suam æquius miseriam ferre.

De Asino, & Equo.

A*Sinus cùm equũ alimoniâ, & otio diligenti curâ abundare perspiceret, eum longè beatum esse cõmendabat, séque nimium infelicẽ dicebat: qui, cùm multum laboret, ad saturitatem de paleis haud haberet. At cùm tempus belli aduenit, miles armatus equum ascen-*

dit,

dit, ac cũ medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus, cadit humi prostatus. Quem asinus perspiciens, ingemuit, eiúsq; misertus, sui animi sententiam mutauit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis conuenire debet potiùs, quàm locupletioribus inuidere.

De Asino, & Lupo.

ASinus quidam pede altero sentem calcauit, claudúsque factus, cum lupum ad se venientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit: Heus lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est, vt tibi & coruis futurus sim cibus, obsecro quatenus tua benignitate sentem è pede velis extrahere, vt munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus euellit, asinus eum calce percussit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, heu me miserum exclamat; iure hoc patior (deplorandóque reiterat) qui cum essem coquus, medicus esse volui.

Fabula significat, quòd quam quisque nouit, in eâ se exerceat arte.

De Muliere, & Gallinâ.

MVlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continuò oua pariebat. Putans igitur totam intus auream esse, illam occidit. Sed cùm alijs gallinis esse similem reperit, vbi diuitem fore putauit, quem primò quæstum habebat, eum plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate, id sæpè perdimus, quod habemus in manibus, lucrum.

De Ranâ, & Vulpe.

RAna, in palude existens, cæteris animalibus clamando cùm profiteretur se medicam esse, pharmacorúmque peritam, ei vulpes venustissimè ait: Qui alios curaueris, cùm claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

De Serpente, & Agricola.

SErpens, ante Agricolæ cuiusdam domum latebras habens, cum ab agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repentè obiit. Hac re cognitâ, magnus inter parentes gemitus oritur. Tunc pater mœrore concitus, acceptâ securi, serpentem vt occideret, persequitur: vibránsq; securim, vt serpentem percuteret, extremum caudæ eius cecidit. Deinde volens pacem cum serpente conficere, acceptis farinâ, aquâ, sale, & melle, ad reconciliandum inter se amicitiam vocat serpentem. At Serpens sub petrâ latens, sibilando ait; Frustrà laboras, bone vir. Nam inter nos amicitia fieri non potest: quippe dum me sine caudâ aspexero, & tu tui filij sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd cum iniuriarum recens vel maximè existat memoria, odia tolli minimè queunt.

De Gallinâ, & vulpe.

VVlpes gallinarum tugurium ingressa, cum Gallinam nido ægrotantem aspexit, eam rogauit, quomodo valeret. Cui gallina promptè respondit, meliusculè me haberẽ, si hinc abires, soror.

Fabula significat, quòd inimicorum præsentia nimium est molesta.

De Viatore.

VIator quidam, cum multam viam viâsset, votum Mercurio vouit, quòd si quid reperiret, eius rei medium sibi offerret. Fortè igitur adinuenit peram amygdalis dactylisque refertam: & cum putaret id esse argentum, peram capiens, amygdalarum nucleos, & carnem dactylorum ipse comedit. Deinde templum Mercurij ingressus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum: Votum Mercuri, nunc persoluo tibi:

Nam

Nam quas equidem res adinueni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum, ac testas amygdalorum.

Fabula significat, quòd homines auaritia deorum efficit contemptores.

De Leone, & Homine.

LEo & homo, cum semel simul viam viarent, ac inter uiandum, se quisque verbis commendaret, ecce lapidea occurrunt columnæ, in quibus erat incisum, quòd homo suffocauit leonem. Quam sculpturam homo leoni ostendens, ait: hîc videre licet, quantò homines leonibus ac feris omnibus præstantiores sunt, ac robustiores: Ei leo promptè respondens, inquit: si apud leones essent ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones suffocari sculptos videres.

Fabula significat, quòd homines iactabundi fingunt se fecisse, quæ facere nunquam tentarunt.

De Vulpe quadam.

VUlpes cùm racemos uuarum plenos iam ac maturescentes perspiceret; cupida de illis manducare, omnem viam machinata est, quâ illos comprehendere posset. Sed cùm omnem viam frustrà tentâsset, nec desiderio suo satisfacere quiuisset, mœstitiã vertens in gaudium ait: Racemi illi adhuc nimiùm sunt acerbi.

Fabula significat, quòd prudentis est fingere se nolle, quæ se consequi non posse agnoscit.

De Puero, & Scorpione.

PVer quidam ruri venabatur locustas, & cum scorpionem capere vellet, scorpio simplicitate eius cognitâ, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manum abstine, si non vis totus perire.

Fabula significat, quòd qui in vtrámque partem cogitat, is quæ sequi & quæ vitare debeat, probè tenet.

De Venatore, & Perdice.

Venator

VEnator quidam, cùm quam ceperat perdicem occídere vellet, perdix gemens huiuſmodi verba fecit ad eum. Heus perdicum auceps, ſi me miſſam feceris, ac ditam donaueris, alias perplures cõducam tibi perdices. Ei auceps appoſitè reſpondet: nunc ego te magis occídi dignã iudico, quòd amicos per inſidias perdere polliceris.

Fabula ſignificat, quòd qui ſibi charos perdere dolo quærit, is præceps in periculum incidit.

De Lepore, & Teſtudine

TEſtudo, cùm eius pedes lepus derideret, ſubrìdens inquit ad eum; Si periculum in curſu feceris, quòd quã tu velocior ſim, liquidò cognoſces. Cui lepus ait: Te profectò fugit, quid mei valeant pedes: ſed iudicem eligamus, qui curſum & terminum nobis definiat. Igitur eligunt vulpem, brutorum omnium ſagaciſſimam, quæ & locum, & curſus terminum conſtituit. Teſtudo omni ſegnitie ac negligentiâ ſemotâ, iter arripiens, haud quieuit donec ad terminum peruenit: lepus verò pedibus fidens, vbi paulùm quieuit, ſomno excitatus, quantum pedes valuerunt, ad terminum cucurrit: ibique cum teſtudinem quieſcentem reperit, ſe cum rubore fatetur à teſtudine ſuperatum.

Fabula ſignificat, quòd ſtudio & diligentiâ, non corporis viribus, res vel maximæ conficientur.

De Salice, & Securi.

SEcuris cum ſalicem cæderet, ex eâ ipſa cuneos fecit, quibus ſalicem faciliùs ſcinderet. Quamrem præſentiens ſalix, gemens eiulánſque ait: non tantum de ſecuri queror, quæ hominum manibus me ſcindit, quantum de cuneis qui fiunt ex corpore meo.

Fabula ſignificat, quòd in aduerſis, non veri amici infeſtiores amicis, quàm inimici, ſæpius redduntur.

De Puero quodam, & Matre.

PVer quidam è ludo literario librum socio clam auferens, suæ matri tradidit illum: quem mater cum libenter accepisset, nec filium castigâsset, rursus puer aliẏ vestem clam abstulit atq; matri quoque detulit. Quam cùm mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cum plura in diem, ac maiora accrescentibus annis furaretur, demum publicè captus, cum furti reus, per quæstores publicè damnatus est mortis. Sed cùm ad locum iustitiæ duceretur, cúmque mater gemibunda sequeretur, impetratâ veniâ vt matri ad aurem vnum loqui verbum liceret, ad eam conuersus, atque os auri matris adhibens, vti quippiam secreti dicturus, aurem dentibus sibi abscidit. Mater verò præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebant, eum supra modum criminabantur, non solùm furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem. Ille absq; rubore inquit ad eos: Nemini vestrûm sit mirum quod aurē matris dentibus abscidi: ipsa enim huius meæ perditionis auctor est & causa. Quippe si me castigâsset, cum ei librum detuli, quem socio è scholis primùm clam abstuli, omissis, præ timore verberum, furtis, ad hoc in præsentiâ venius turpissimæ mortis non peruenissem.

Fabula significat, quod qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior in diem efficitur.

De Pastore, & Mari.

PAstor quidam iuxta littus maris pecudes pascens, cum mare ipsum semel placidum aspiceret, nauigandi studio captus, oues pro dactylis commutauit: quibus naui impositis, cùm in altum iam nauigaret, & in tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in naui sunt, ea

omnia

omnia proiecit, atque in portum vix se recepit. Denuò cùm oues pasceret, ac rursum mare iam tranquillum videret, suo consocio ipsam maris tranquillitatem commendanti, ridiculè ait: Mare iterùm dactylos cupit.

Fabula significat, quòd vsus & pericula nos reddunt in periculis cautiores.

De Punica, & Malo, arboribus.

PVnica & malus arbores de pulchritudine contendebant. Cùm diu inter se varijs & acerbis contentionibus certâssent, rubus ex proximâ sepe huiusmodi contentiones accipiens, accessit ad eas, atque inquit; Satis iam satis certatum inter vos est: quiescite admodum & contentionibus finem imponite.

Fabula significat, quòd minores maiorum lites sæpenumero componunt.

De Talpâ, & Matre.

TAlpa cecum animal naturâ est. Hæc aliquando matri ait, ingentem sentio odorem. Parùm post rursum ait, excelsam aspicio fornacem. Tertiò item ait, malleorum sonitus audio fabrilium. Ei mater comiter ait: Heus filia, tu vti percipio non solùm oculis, sed naso, & auribus orba existis.

Fabula significat, quòd homines iactabundi, cum magna profitentur, tunc vel maximè in minimis redarguuntur.

De Vespis, Perdicibus, & Agricola.

VEspa semel, & perdices, siti coactæ, cùm simul conuenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes; atque pollicentes, quòd sibi pro aquâ largas referrent gratias. Quippe perdices vineam sibi eo fædere promittunt, quòd plenos vites producant racemos. Vespa verò se vineam circumeundo custodire, ac fures inde à monere largè offerunt. Quibus agricola inquit; Duos habeo boues, qui cùm nihil promittant, eandem hanc operam

ram nihil minùs præstant. Itaque satiùs est mihi illis, quàm vobis aquam exhibere.

Fabula significat, non esse illis subueniendum, qui vani & inutiles sunt.

De Ioue.

CVm Iupiter nuptias celebraret, cuncta animalia sibi munera obtulerunt, quæq; pro viribus suis. Verùm enim serpens rosam legit, illam ore tenens Ioui obtulit. At Iupiter vt eum aspexit, palam inquit, ab omnibus dona libenter equidem accipio : verùm à serpente id haudquaquam facio.

Fabula significat, improborum munera non esse sine dolis, quiuis prudens sibi persuadere debet.

De Simiâ.

SImia duos catulos parere fertur, quorum ad vnum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissimè nutrit : alterum verò odit, negligitque. Contigit autem, quòd qui in delicijs habebatur, à simiâ insomnis fuit suffocatus : quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam vsque ætatem, ceu matris deliciæ, fuit educatus.

Fabula significat, quod hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

De Pulice.

PVlex cùm quendam morsu aliquando stimulásset, captúsque rogaretur, quisnam esset, qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à naturâ datum esset, vt eo pacto vitam viuant : nec eum occidere velit, cùm multũ mali facere ipse sibi nequeat. At homo ille subridens, inquit ad eum, eò magis meis necaberis manibus, quoniam nec multùm, nec parum, abs re quempiam lædere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licet parùm vel multùm delinquant, misereri haud oportet.

De Pulice, & Homine.

Pulex

PUlex suo solito more saltans, super hominis pedem resedit, illúmque morsu acriter pupugit. Quâ punctione homo irâ grauiter concitus, pulicem cepit, & unguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exiliens, mortem vitauit. Tum homo exclamans, ait: O Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisque rebus à Dijs auxilium quis implorare debet.

De Formicis, & Cicadâ.

HYemis erat medium, cum formicæ sparsim triticum apricabant. Quod cicada aspiciens, cùm inediâ cōficeretur, accessit ad eas, ac triticum, pro alimoniâ vt sibi concederet, orauit. At cùm formicæ eam rogarent quidnam æstate fecerit, num segnis & otiosa eo tempore steterit? Illis cicada ait, Neque segnis aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem viæ viantibus leuabam. Quâ re auditâ, formicæ subridentes inquiũt: Si æstate cecinisti, vt viantes delectares, nunc salta, ne frigore conficiaris.

Fabula significat, quòd qui quæ facienda sunt, suo tempore non facit, is in angustias (quando non putat) incidit.

De Viro & Vxoribus.

TEmpus erat veris, quo quidam in delicijs educatus, cum nec iuuenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillis) duas simul duxit vxores; vnam quidem natu grandem, alteram vero iuniorem. Cùm omnes eandem habitarent domum, vxor anus vt virum in amorem sui totum pelliceret, quotidie viri caput pertrectans, nigros sibi auellebat capillos. Pari studio iunior, vt ab anus consuetudine illam amoueret, albos euellebat capillos: postremò ita illum depilârunt, vt caluum ac ridiculum, non sine summo opprobrio, virum reddiderunt.

Fabula

Fabula significat, quòd nulla melior senibus salus existit, quàm fœminis carere, & maximè iunioribus, nisi penitùs obrui se velint.

ALIÆ ITEM ALIQVOT ÆSOPI Fabulæ, è Græco in Latinum versæ, *incerto interprete.*

Impossibilia promittens

VIr pauper ægrotans, & male affectus, cùm à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursus restituissent, centum boues ipsis oblaturum esse in sacrificium. Vxore autem eius audiente: Et vbi tibi hæc, si conualueris? ille ait: putas enim surgere me hinc, vt dij hæc à me repetant?

Fabula significat, multos facilè polliceri, quæ re comprobare non sperent.

Ranæ.

RAnæ duæ in palude pascebantur, æstate autem siccatâ palude, illâ derelictâ quærebant aliam: cæterùm profundum inuenerunt puteum. Quo viso, altera alteri inquit; descendamus, heus tu, in hunc puteum. Illa respondens, ait: Si igitur & hic aqua aruerit, quomodo ascendemus?

Fabula declarat, non oportere inconsideratè res aggredi.

Canis & Gallus.

CAnis & Gallus initâ societate iter faciebant. Vesperâ autem superueniente, gallus conscensâ arbore dormiebat, at canis ad radicem arboris excauatæ. Cùm gallus vt assolet, noctu cantâsset, vulpes vt audiuit accurrit, & stans inferiùs, vt ad se descenderet, rogabat, quòd cuperet commendabile adeò cantu animal complecti. Cùm autem is dixisset, vt ianitorem priùs excitaret ad radicem dormientem, vt cùm ille aperuisset, descenderet:

deret: & illa quærente vt ipsum vocaret, canis statim prosiliens eam dilacerauit.

Fabula significat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu inuenire.

Leo, & Vrsus.

LEo & vrsus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant. Grauiter igitur à seipsis affecti, vt ex multâ pugnâ etiam vertigine corriperentur, defatigati iacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, vbi prostratos eos vidit, & hinnulum in medio iacentem, hunc per vtrósque percurrendo, rapuit, fugiénsque abiuit. At illi videbant quidem ipsam: sed quia non poterant surgere, nos miseros dicebant, quia vulpi laborauimus.

Fabula significat, alijs laborantibus, alios lucrari.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus.

VEspertilio, & rubus, & mergus, initâ societate, mercatoriam decreuerunt vitam agere. Itaque vespertilio argentum mutuata proiecit in medium: rubus vestem secum accepit; mergus tertius, æs: & nauigauerunt. Tempestate autem vehementi obortâ, & naui euersâ, omnibus perditis, ipsi in terram euaserunt. Ex illo igitur mergus littoribus semper assidet, num quopiam æs eijciat mare. Vespertilio verò, creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulũ exit. Rubus prætereuntium vesti inhæret, sicubi suam cognoscat quærendo.

Fabula significat, in ea quibus incumbimus, in posterum recidere.

Pauo, & Monedula.

AVibus creaturis regem, pauo orabat, vt se ob pulchritudinem eligerent. Eligentibus autem eum omnibus, monedulâ suscepto sermone ait: Sed si te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres?

Fabul

Fabula significat, principes non modò propter pulchritudinem, sed ob fortitudinem, & prudentiam eligi oportere.

Singularis animal, & Vulpes.

Singularis agrestis, super quadam sedens arbore dentes acuebat. Vulpe rogante causam, quare nullâ propositâ necessitate dentes acueret, ait: Non abs re hoc facio: nam si me periculum inuaserit, nequaquã me tunc acuendis dentibus occupatũ esse oportebit, sed potius paratis uti.

Fabula significat, aduersus periculum præparatum esse oportere.

Cassita.

Cassita laqueo capta plorans dicebat: Hei mihi miseræ & infœlici volucri, non aurum surripui cuiusquam, non argentum, non aliud quicquam pretiosum. Granum autem tritici paruum, mortis mihi causa fuit.

Fabula in eos tendit, qui ob inutile lucrum, magnum subeunt periculum.

Hinnulus.

Hinnulus aliquando ceruo ait: Pater, tu & maior & celerior canibus, & cornua præterea ingentia gestas ad vindictam, cur nam igitur sic eos times? Et ille ridens ait: Vera quidem hæc, inquit, fili: vnum verò scio, quod cùm canis latratum audiuero, statim ad fugam nescio quomodo efferor.

Fabula significat, naturâ timidos, nullâ admonitione fortificari.

Auarus.

Auarus quidam cùm omnia sua bona vendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, vnà defosso illic & animo suo & mente, atque quotidiè eundo, ipsum videbat. Id autem ex operarijs quidam obseruando cognouit, & refossam glebam abstulit: Post hæc & ille profectus, & vacuum locum videns, lugere cœpit, & capillos euellere. Hunc cùm quidam vidisset sic plorantem, & causam audiuisset, Ne sic, ait, ô tu tristare:

stare: neque enim habens aurum habebas. Lapidem igitur, pro auro acceptum, reconde, & puta tibi aurum esse, eundem enim tibi vsum præstabit: nam, vt video, neque cùm aurum erat, vtebare.

Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi vsus adfuerit.

Anseres, & Grues.

A*Nseres, & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem visis, grues, quòd essent leues, statim euolauerunt: anseres verò ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt.*

Fabula significat, & in expugnatione vrbis, inopes facilè fugere, diuites autem seruire captos.

Testudo, & Aquila.

T*Estudo orabat aquilam, vt se volare doceret. Eâ autem admonente procul hoc à naturâ ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam vnguibus, & in altum sustulit: inde demisit; hæc autem in petras cecidit, & contrita est.*

Fabula significat, multos, quia in contentionibus prudentiores non audiuerunt, seipsos læsisse.

Cerua.

C*Erua altero obcæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter venatores habens, alterum verò ad mare, vnde nihil suspicabatur. Præternauigantes autem quidam & hoc conicctantes, ipsam sagittârunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd vnde timuerat, nihil passa foret: quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam.*

Fabula significat, sæpè quæ nobis noxia videntur, vtilia fieri: quæ verò vtilia, noxia.

Cerua, & Leo.

C*Erua venatores fugiens, in speluncam ingressa est. In Leonem autem ibi cum incidisset, ab eo comprehensa*

hensa est, moriens autem dicebat: Hei mihi, homines fugiens, in ferarum immitissimum incidi.

Fabula significat, multos homines, dum parua fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerua & Vitis.

C*Erua venatores fugiens vite delituit. Cùm præterissent autem parumper illi, cerua prorsus iam latbre arbitrata, vitis folia pasci incœpit. Illis verò agitatis, venatores conuersi, & quod erat verum arbitrati, animal aliquod sub foliis occultari, sagittis confecerunt ceruam: Hæc autem moriens talia dicebat: Iusta passa sum: non enim offendere oportebat, quæ me seruârat.*

Fabula significat, qui iniuriâ benefactores afficiunt, à Deo puniri.

Asinus, & Leo.

C*Vm asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinum, gallus exclamauit, & leo (aiunt enim hunc galli vocem timere) fugit. At asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Vt verò procul hunc persecutus est, quò non amplius galli perueniebat vox, conuersus leo deuorauit. Hic verò moriens clamabat: Me miserum & dementem: ex pugnacibus enim non natus parentibus, cuius gratiâ in aciem irrui?*

Fabula significat, plerosque homines, inimicos, qui se de industriâ humiliârunt aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor & Canis.

O*Litoris canis in puteum decidit: olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteum. Ratus autem canis accessisse, vt se inferiùs magis obrueret, conuersus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reuersus: Iusta, inquit, patior: nam cur vnquam sui interfectorem seruare studui?*

Fabula in iniustos, & ingratos.

Sus, & Canis.

SVs & canis mutuò conuiciabantur. Et sus iurabat per Venerem, proculdubio dentibus discissurum canem. Canis verò ad hæc dissimulanter dixit: Bene per Venerem nobis iuras: significas enim ab ipsâ vehementer te amari, quæ impuras tuas carnes degustantem nullo pacto in sacellum admittit. Ei sus: Propter hoc igitur magis præ se fert dea amare me: nàm occidentem, aut alio quouis modo lædentem me, omninò auersatur: tu tamen male oles, & viua & mortua.

Fabula significat, prudentes oratores, quæ ab inimicis obijciuntur, artificiosè in laudem conuertere.

Sus, & Canis.

SVs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis se fœcundam esse maximè pedestrium omnium. Et sus occurrens ad hæc inquit: Sed cùm hæc dicis, scito cæcos te catulos parere.

Fabula significat, non in celeritate res, sed in perfectione iudicari.

Serpens, & Cancer.

SErpens vnà cum cancro viuebat, initâ cum eo societate. Itaque cancer simplex moribus, vt & ille astutiam mutaret, admonebat: hic autem minimè obediebat. Cùm obseruâsset igitur cancer ipsum dormientem, & pro viribus compressisset, occidit. At serpenti post mortem extenso, ille ait: Sic oportebat antehàc rectum & simplicem esse: neque enim hanc pœnam dedisses.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potiùs.

Pastor, & Lupus.

PAstor nuper natum lupi catulum reperit, ac sustulit, vnáque cum canibus nutriuit. At cum adoleuisset, si quando lupus ouem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Cùm canes verò aliquando non possent assequi lupum, atque ideo reuerterentur, ille sequebatur, vt

cùm ipsum assecutus esset, particeps foret venationis ut lupus: inde redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ouem, ipse clam occidens, vnà cum canibus comedebat: donec pastor cum coniectâsset, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit, & occidit.

Fabula significat, naturam prauam bonos mores non nutrire.

Leo & Lupus.

L*Eo, cùm consenuisset, ægrotabat iacens in antro. Accesserant autem visitatura regem, præter vulpem cætera animalia. Lupus igitur captâ occasione accusabat apud leonem vulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neque ad visitationem profectam. Interim affuit vulpes, & vltima audiuit lupi verba: Leo igitur contra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito: Et quis, inquit, eorum qui conuenerunt tantùm profuit, quantùm ego, quæ in omnem partem circuiui, & medicamentum pro te à medico quæsiui, & didici? Cùm autem leo statim, vt medicamentum diceret, imperâsset, illa inquit: Si lupo viuente excoriato, ipsius calidam pellem indueris. Et lupo iacente vulpes ridens ait; Sic non oportet dominum ad maleuolentiam mouere, sed beneuolentiam.*

Fabula significat, eum qui quotidiè machinatur, in seipsum laqueũ vertere.

Mulier.

M*Vlier quædam virum ebrium habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggrauatum enim ipsum ab ebrietate cùm obseruâsset, & mortui instar insensatum, in humeros eleuatum, in sepulchretum allatum deposuit, & abiuit. Cùm verò ipsum iam sobrium esse coniectata est, profecta ianuam pulsauit sepulchreti. Ille autem cùm diceret, Quis*

est qui pulsat ianuam? vxor respondit: Mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille: Non mihi comesse, sed bibere, ô optima affer: tristem enim me reddis, cùm cibi non potus meministi. Hæc autem pectus plangendo. Hei mihi miseræ, inquit: nam neque astu profui. Tu enim vir non solùm non emendatus es, sed peior quoque te ipso euasisti: in habitum tibi deductus est morbus.

Fabula significat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem, consuetudo inuadit.

Cygnus.

VIr diues anserem simul, & cygnum nutriebat; non ad eadem tamen; sed alterum cantus, alterum mensæ gratiâ. Cùm autē oporteret anserem pati ea, quorum causa nutriebat, nox erat, ac discernere, tempus non permisit vtrumque: cygnus autem pro ansere abductus, cantat cantum quondam mortis exordium: & cantu significat naturam, mortem verò effugit suauitate canendi.

Fabula significat, sæpe musicen differre mortem.

Æthiops.

ÆThiopem quidam emit, talem ei colorem inesse ratus, negligentiâ eius, qui priùs habuit: ac assumpto in domū, omnes ei adhibuit abstersiones, omnibus lauacris tentauit mundare: at colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor parauit.

Fabula significat, manere naturas, vt à principio prouénerunt.

Hirundo, & Cornix.

HIrundo & cornix de pulchritudine contēdebant: Respondens autem cornix ei dixit: Sed tua pulchritudo verno tempore floret, meū verò corpus etiam hyeme durat.

Fabula significat, durationem corporis decore meliorem esse.

Butalis.

BVtalis ā fenestrâ quadam pendebat. Vespertilio autem

tem profecta rogauit causam, quare die sileret, nocte caneret. Cum autem id ea non incassùm hoc facere dixisset, (nam die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens euasit) vespertilio ait: sed non nunc te canere oportet, cum nulla vtilitas: sed antequam capereris.

Fabula significat, infortunijs inutilem esse pœnitentiam.

Cochleæ.

R*Vstici filius assabat cochleas. Cùm autem audiret eas stridentes, ait: O pessima animantes, domibus vestris incensis vos canitis?*

Fabula significat, omne intempestiuè factum, vituperabile.

Mulier, & ancilla.

M*Vlier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera, ad gallorum cantus. His verò assiduè defatigatis labore, visum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Euenit autem ipsis, hoc facto, vt in grauiora inciderunt mala: nam hera, ignorans gallorum horam, intempestiùs eas excitabat.*

Fabula significat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica.

M*Vlier venefica diuinarum irarum propulsiones promittens, multa facere perseuerabat, & lucrum inde facere. Quidam igitur accusauerunt eam impietatis, & conuicerunt, & damnatum ducebant ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait; Tu quæ deorum iras auertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?*

Fabula significat, multos magna promittentes, ne parua quidē facere posse.

Agricola.

A*Gricola quidam fodiendo, aurum reperit, quotidiè igitur terram, vt ab ea beneficio affectus, corona-*

bat. Huic autem fortuna adstans inquit; Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? Nam si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te tunc me fortunam accusaturum.

Fabula significat, oportere benefactorẽ cognoscere, atque huic gratiã referre.

Viatores.

D*Vo quidam vnà iter faciebant: & cùm alter securim reperisset, alter, qui non inuenit, admonebat ipsum ne diceret* inueni, *sed* inuenimus. *Paulo post autem cùm aggrederentur ipsos, qui securim perdiderant: qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui vnà iter faciebat, dixit:* Perijmus. *Hic autem ait:* perij *dic, non* perijmus: *etenim & tunc, cùm securim inuenisti,* inueni *dixisti, non* inuenimus.

Fabula significat, qui non fuerunt participes fœlicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

Ranæ duæ.

D*Væ ranæ vicinæ sibi erant: pascebantur autem altera in profundo stagno, & procul à viâ; altera in viâ parum aquæ habente. Verùm, cum quæ in stagno alteram admoneret, vt ad se migraret, vt tutiore cibo frueretur, illa non paruit, dicens firmissima teneri huiusce loci consuetudine: quousque obtigit currum prætereuntem ipsam confringere.*

Fabula significat, homines quoque praua aggredientes citius mori, quàm mutentur in melius.

Apiarius.

I*N mellarium ingressus quidam domino absente, fauum abstulit. Hic autem reuersus, vt alueolos vidit inanes, stans, quod in his erat perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, vt deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessiméque tractabant. Hic autem ad eas:*

O

O pessimæ animantes, furatum vestros fauos, illæsum dimisistis, me verò satagentem vestri percutitis?

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cauere, amicos autem vt insidiatores repellere.

Alcedo.

ALcedo auis est solitaria, semper in mari vitam degens: hanc dicitur hominum venationes cauentem, in scopulis maritimis nidificare. Cæterum aliquando paritura pullos fecit. Egressâ autem eâ ad pabulum, accidit mare à vehementi concitatum vento, eleuari supra nidum, atque hoc submerso pullos perdere. Hæc verò reuersa, re cognitâ ait: Me miseram, quæ terram vt insidiatricem cauens ad hoc confugi, quod mihi longè est infidius.

Fabula significat, homines etiam quosdam ab inimicis cauendo, ignaros in multo grauiores inimicis amicos incidere.

Piscator.

PIscator in fluuio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso, vtrinque, funi alligato lapide, aquam verberabat, vt pisces fugientes incautè in retia inciderent. Cum quidam verò ex ijs, qui circa locum habitabant, id facere videret, increpabat, quòd fluuium turbaret, & claram aquam non sineret bibere: & is respondit: Sed nisi sic fluuius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Fabula significat, ciuitatum etiam rectores tunc maximè operari, cùm patrias in seditionem induxerint.

Simius & Delphis.

MOris cum esset nauigantibus, Melitenses catulos & simios adducere in solamen nauigationis, quidam habebat secum simium. Cum autem peruenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem vehementem fieri contigit: naui autem euersâ, & omnibus natantibus,

natabat

natabat & simius. Delphis quispiam ipsum conspicatus, & hominem esse ratus, digressus leuabat, ad terram perferens. Vt verò in Piræo fuit Atheniensium nauali, rogauit simium, an genere esset Atheniensis. Cùm autem hic diceret, & claris hîc esse parentibus: rogauit an & Piræum sciret. Ratus autem simius de homine eum dicere, ait: & valdè amicum esse ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occidit.

Fabula in viros, qui veritatem ignorantes, existimant se decipere.

Muscæ.

IN cellâ quadam melle effuso, muscæ aduolantes comedebant: implicitis autem earum pedibus, euolare non poterant: cùm verò suffocarentur, dicebant; Miseræ nos, quia ob modicum cibum perimus.

Fabula significat, multis gulam, multorum malorum esse causam.

Mercurius, & Statuarius.

MErcurius scire volens, quanti apud homines esset, iniit in statuarij domum transformatus in hominē, & visâ statuâ Iouis, rogabat, quanti quis ipsam emere posset. Hic autem cùm dixisset, drachmâ, risit. Et quanti Iunonis, ait? Cùm dixisset pluris: visâ & suâ ipsius statuâ, ac opinatus cùm nuncius sit deorum, & lucrosus, maximam de se apud homines haberi rationem, rogauit de se. Statuarius verò ait: Si hasce emeris, & hanc additamentum do.

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretij.

Mercurius, & Tiresias.

MErcurius volens Tiresiæ vaticinium, an verum esset cognoscere, furatus ipsius boues ex rure, venit ad ipsum in vrbem, similis factus homini, & ad ipsum diuertit. Boum autem amissione renunciatâ Tiresia,

resia, ille assumpto Mercurio exiuit, anguritum aliquod de fure consideraturus. Et hic iubet dicere sibi quamnam auem viderit. Mercurius autem primò vidisse aquilam, à sinistris ad dextram volantem, dixit. Hic non ad se id esse cùm dixisset, secundo cornicem super arbore quadam sedentem vidit, & modo superius aspicientem, modò ad terram declinatam, vati refert. Et is re cognitâ ait: Sed hæc cornix iurat & cœlum, & terram, si tu velis, meas me recepturum bones.

Hoc sermone vti quispiam poterit aduersus virum furacem.

Canes.

HAbens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum seruare: Cæterùm si quando venaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps vnàcum eo erat cœnæ. Aegrè ferente autem venatico, & illi obijciente, quòd ipse quotidiè laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus, respondens ipse ait: non me, sed herum reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.

Fabula significat, adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos cùm eos parentes sic educauerunt.

Maritus & vxor.

HAbens quidam vxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, voluit scire an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis verò post diebus eâ reuersâ, rogauit quomodo aduersus illos habuisset. Hæc verò cùm dixisset: Bubulci & pastores me suspectabant. Ad eam ait: sed ô vxor, si eos odisti qui manè greges agunt, serò autem redeunt, quid spectare oportet in ijs, quibuscum toto conuersaris die?

Fabula

Fabula significat, sic sæpè ex paruis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hœdus & Lupus.

HOedus derelictus à grege, persequente lupo, conuersus ad eum dixit: O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne iniucundè moriar, cane tibiâ primùm vt saltem. Lupo autem canente tibiâ, atque hœdo saltante, canes cùm audiuissent, lupum persecuti sunt. Hic conuersus hœdo inquit: Meritò hæc mihi fiunt: oportebat enim me, coquus cùm sim, tibicinem non agere.

Fabula significat, qui ea quibus naturâ apti sunt, negligunt, quæ verò aliorum sunt exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer, & Vulpes.

CAncer è mari cum ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriens vt vidit, accessit, ac eum rapuit. Ille deuorandus, ait: sed ego condigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse volui.

Fabula significat, homines, etiam qui proprijs derelictis exercitijs, & quæ nihil conueniunt, aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

Citharœdus.

CItharœdus rudis, in domo calce incrustatâ familiariter, vt solebat, canens, & contrà resonante in se voce, existimabat valdè canorus esse: verùm elatus super hoc cogitauit, & theatro sese committere oportere. Profectò verò ad se ostendendum, cùm malè admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Fabula significat, sic ex Rhetoribus quosdam, qui in scholis putant esse aliquid, cum ad respublicas se conferunt, nullius pretij esse.

Fures.

FVres in domum quandam ingressi, nihil inuenerunt nisi gallum, atque hoc capto abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, vt se dimitterent, dicens vtilem esse hominibus, noctu eos ad opera excitando. Hi veró dixerunt:

Sed

Sed propter hoc, tanto magis occidêris: illos enim excitando, furari nos non finis.

Fabula significat, ea maximè prauis esse aduersa, quæ bonis sunt beneficio.

Cornix & Coruus.

Cornix coruo inuidens, quòd is per auguria hominibus vaticinaretur, ob idque crederetur vti futura prædicens, conspicata viatores quosdam prætereuntes, iuit super arborem quandam, stánsque valdè crocitauit. Illis verò ad vocem conuersis & admiratis, re cognitâ, quidam inquit; Abeamus heus nos: cornix enim est, quæ crocitauit, & augurium non habet.

Fabula significat, eodem modo, & homines præstantioribus certantes, præterquam quod non ad æqua perueniunt, risu quoque dignos esse.

Cornix & Canis.

Cornix Mineruæ sacrificans canem inuitauit ad epulas. Ille verò ad eam dixit: Quid frustrà sacrificia absumis? Dea enim adeò te odit, vt ex peculiaribus quoque tibi augurijs fidem sustulerit. Cui Cornix, ob id magis ei sacrifico, vt reconciliêtur mihi.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non vereri inimicos beneficijs prosequi.

Coruus, & Serpens.

Coruus cibi indigens, vt serpentem in aprico, quodam loco dormientem vidit, hunc deuolando rapuit. Hic cùm se vertisset, atque momordisset ipsum, coruus moriturus dixit: Me miserum, qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo.

Fabula in virum, qui ob thesaurorum inuentionem de salute periclitatur.

Monedula, & Columbæ.

Monedula in columbario quodam columbis visis bene nutritis, dealbauit sese, iuitque, vt & ipsa eodem

eodem cibo impertiretur. Hæ verò, donec tacebat, ratæ eam esse columbam, admiserunt: sed cum aliquando oblita, vocem emisisset, tunc eius cognitâ naturâ, expulerunt percutiendo: eáque priuata eo cibo, rediÿt ad monedulas rursum: & illæ, ob colorem, cùm ipsam non noscerent, à suo cibo abegerunt, vt duorum appetens, neutro potiretur.

Fabula significat, oportere & nos nostris contentos esse, considerantes inscitiam, præterquam quod nihil iuuet, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

Monedula.

MOnedulam cùm quis cepisset, & pedem alligásset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo victum inter homines, vbi parumper libertatem nacta est, fugit, in suúmque nidum se contulit. Circumuoluto verò ramis vinculo euolare haud valens, cum moritura esset secum loquebatur; Me miseram, quæ apud homines non ferendo seruitutem, incautè meâ me vitâ priuaui.

Fabula significat, nonnunquam quosdam, cum se à mediocribus studeant periculis liberare, in maiora incidere.

Mercurius.

IVpiter Mercurio iussit, vt artificibus omnibus mendaciÿ medicamentum misceret: hic eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cùm verò solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit; atque hinc contigit artifices omnes mentiri, maximè verò omnium sutores.

Fabula in mendaces artifices.

Iupiter.

IVpiter, formatis hominibus, omneis illis affectus indidit; solùm indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens vndenam ipsum introduceret, per turbam ingredi eum iussit: Hic verò primùm indignè ferens, contradicebat: vehementiùs verò eo instante ait: sed ego sanè his

his ingredior pactis, si amor non ingrediatur: sin ingrediatur, ipse exibo quamprimùm. Ex hoc sanè euenit, omnia scorta inuerecunda esse.

Fabula significat, captos amore inuerecundos esse.

Iupiter.

I*Vpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: solâ verò testudine tardè profectâ, admirans causam tarditatis, rogauit eam quamobrem ipsa ad cœnam non accesserat. Cùm hæc dixisset, domus chara, domus optima: iratus ipsi, damnauit vt domum baiulans circumferret.*

Fabula significat, plerosque homines eligere, parcè potiùs apud se viuere, quàm apud alios lautè.

Lupus, & Ouis.

L*Vpus à canibus morsus, & male affectus, abiectus iacebat. Cibi verò indigens, visâ oue, rogabat vt potum ex præterfluente flumine sibi adferret: si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inueniam. Illa recognitâ ait: Sed si ego potum do tibi, tu vt cibo me vteris.*

Fabula in virum maleficum, per simulationem insidiantem.

Lepores.

L*Epores olim belligerantes cum aquilis, inuocarunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerunt: Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui vos estis, & cum quibus præliamini.*

Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica.

Q*Væ nunc formica, homo olim fuit: hic agriculturæ assiduè incumbens, non erat proprijs laboribus contentus, sed & vicinorum fructus surripiebat. Iupiter autem indignatus huius auaritiâ, transmutauit eum in*

hoc

hoc animal, quæ formica appellatur. Verùm cùm mutasset formam, non & affectum mutauit: nam vsq; nunc arua circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Fabula significat, naturâ prauos, etsi maximè, speciem transmutauerint, mores non mutare.

Vespertilio & Mustela.

V*Espertilio in terram cùm cecidisset, à mustelà capta est: & cum occidenda foret, pro salute rogabat. Hac verò dicente non posse ipsam dimittere, quòd naturâ volucribus omnibus inimica foret: ait, non auem sed murem esse, & sic dimissa est. Postremò autem cùm iterum cecidisset, & ab alià capta mustelà, ne voraretur, orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicam esse muribus: hæc non mus, sed vespertilio sum dicebat, & rursus dimissa est: atq; ita euenit bis mutato nomine salutem consecutam fuisse.*

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, considerantes eos, qui ad tempus mutantur, plerumque pericula effugere.

De Viatore.

V*Iatores secundùm littus quoddam iter facientes, inuenerunt in speculam quandam, & ibi conspicati sarmenta procul natantia, nauem esse magnam existimàrunt, quamobrem expectauerunt, tanquàm appulsura ea esset. Cum verò à vento lata sarmenta propiùs forent, non nauim ampliùs sed scapham videre videbantur. Aduectis autem illis, cum sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt: Vt nos igitur frustrà quod nihil est, expectabamus?*

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improuiso terribiles esse videntur, cùm periculum feceris, nullius esse pretij inueniri.

Asinus syluestris.

A*Sinus syluestris asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatum dicebat, & corporis habitudine & cibi perceptione: Deinde verò cùm vidisset*

vidiſſet eum ferentem onera, & agaſonem retrò ſequentem, & baculis ipſum percutientem, ait: Aſt ego non amplius beatum te exiſtimabo: video enim non ſine magnis malis habere te fœlicitatem.

Fabula ſignificat, non eſſe æmulanda lucra, in quibus inſunt pericula, & miſeria.

Aſini.

ASini olim, propterea quòd aſſiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miſerunt ad Iouem, ſolutionem laborum petentes. Hic autem oſtendere ipſis volens, id non fieri, ait, tunc eos liberatum iri laboribus, cùm mingendo fluuium fecerint. At illi eum verum dicere exiſtimantes, ex illo & nunc vſq;, vbi aliorum vrinam viderint aſinorum, illic & ipſi circumſtando mingunt.

Fabula ſignificat, vnicuique, quod fatale eſt, incurabile eſſe.

Aſinus, & Vulpes.

ASinus indutus pelle Leonis vagabatur, reliqua bruta perterrendo. Caeterùm viſà vulpe, tentauit & hanc perterrefacere. Hæc autem (caſu enim ipſius vocem audiuerat) ad ipſum ait; Compertum habeto, quòd & ego timuiſſem, niſi rudentem audiuiſſem.

Fabula ſignificat nonnullos indoctos, qui iis, qui extra ſunt, aliqui eſſe videntur, ex ſuâ linguacitate redargui.

Aſinus & Ranæ.

ASinus ligna ferens, pertranſibat paludem quandam. Lapſus autem, vt decidit, nec ſurgere poſſet, lamentabatur ac ſuſpirabat. Ranæ autem, quæ erant in palude, auditis ſuſpiriis, Heus tu, dixerunt, & quid faceres, ſi tanto hic tempore, quanto nos, fuiſſes, cùm quia paululum cecidiſti, ſic lamenteris?

Hoc ſermone vti quiſpiam poterit in virum ſegnem, qui ob minimos quoſque labores triſtatur, cùm ipſe maioribus facilè reſiſtat.

Aſinus, & Coruus.

Asinus vlcerato dorso in prato quodam pascebatur. Coruo autem insidente sibi, & vlcus percutiente, asinus rudebat ac saltabat: sed agasone procul stante, ac ridente, lupus præteriens, ipsum vidit, & dixit, Miseri nos, quos si tantùm viderit, persequitur, huic autem & arridet.

Fabula significat, maleficos homines, si tantùm appareant, dignosci.

Asinus, & Vulpes.

Asinus & vulpes initâ inter se societate, exiuerunt ad venationem: Leo verò cùm occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum videns, profecta ad leonem, tradituram ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cùm dimissurum eam dixisset, illa, adducto asino in casses quosdam vt incideret, fecit. Sed leo videns illum fugere minimè posse, primum vulpem comprehendit, deinde sic ad asinum versus est.

Fabula significat, eos qui socijs insidiantur, & seipsos nescios perdere.

Gallina & Hirundo.

Gallina serpentis oua inuentis diligenter calefacta excludit. Hirundo autem cum eam vidisset, ait: O demens, quid hæc nutris? quæ cum excreuerint, à te primâ iniuriam auspicabuntur.

Fabula significat, implacabilem esse prauitatem, licèt associatur maximis beneficijs.

Camelus.

Cum primum visa est Camelus, homines perterriti, & magnitudinem admirati fugiebant. Vbi verò procedente tempore cognouerunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eò vsq; vt eam accederent. At intellecto paulò pòst belluæ non inesse bilem, eò contemptiùs iêre, vt frænum ei imponerent, & pueris agendam traderent.

Fabula significat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpe-

Serpens.

SErpens à multis hominibus pessundatus, Iouem postulanit. Iupiter autem ad eum dixit : Si qui prior conculcanit, pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Fabula significat, eos qui priùs inuadentibus resistunt, alijs formidolosos fieri.

Columba.

COlumba siti correpta, ut vidit quodam in loco poculum aqua depictum, verum rata, atque multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, usque adeò, ut & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur.

Fabula significat, nonnullos homines ob vehementes alacritatés inconsultò res aggredientes, inijcere sese in perniciem.

Columba, & cornix.

COlumba in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix verò ea audita ait, Heus tu, desine hac re gloriari : nam quò plures paris, eò plus mœroris accumulas.

Fabula significat, ex famulis quoque, eos esse infœlicissimos, qui in seruitute multos filios faciunt.

Diues.

DIues duas habens filias, alterâ mortuâ præficas conduxit. Cùm verò altera filia dixisset : ut nos miseræ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus ; hæ verò non necessaria sic vehementer plangunt. Mater ait : Ne mirare filia, si hæ ita lamententur, nam nummorum gratiâ id agunt.

Fabula significat, nonnullos homines ob auaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor.

PAstor actis in quercetum quoddam ouibus, stratâ

sub quercu veste, ascendit, & fructum decutiebat. Oues verò inter edendum glandes, nescia & vestes vnà deuorârunt. At cum pastor descendisset, & quod erat actũ vidit: O pessima, ait, animalia, vos cæteris vellera ac vestes præbetis: à me verò, qui vos nutrio, & vestem surripitis.

Fabula significat, plerosque homines ob dementiam eos, qui nihil attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

Bubulcus.

B*Vbulcus armentum taurorum pascens, amisit vitulum, lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Vbi inuenire nihil potuit, precatus est Iouem, si furem, qui vitulum cepit, ostenderit, hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterùm proficiscens in quercetum quoddam, inuenit, à leone deuorari vitulum. Trepidus igitur & perterrefactus, eleuatis manibus suis in cœlum, ait: O domine Iupiter, promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem inuenirem; nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si huius manus effugero.*

Fabula in homines infortunatos, qui dum quippiam amiserint precantur vt inueniant: cum inuenerint, quærunt effugere.

Aquila.

S*Vper petrâ aquila sedebat leporem captura; hanc autem quidam percussit sagittâ, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cum vidisset: Et hoc mihi altera mœstitia, quod proprijs pennis interearn.*

Fabula significat, durum esse, cùm quis à suis periculis patiatur.

Vermis & Vulpes.

Q*Vi sub cœno celabatur vermis, super terram egressus dicebat omnibus animalibus: Medicus sum medicaminum doctus, qualis est Pæon deorum medicus. Et quomodo ait vulpes, alios curans, te ipsam claudũ non curas!*

Fabula significat, nisi prædictò experientia fuerit, omne verbum inane esse.

Gallina auripera.

GAllinam quis habens oua aurea pariente, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam alijs gallinis similem reperit. Hic multum sperans inuenire diuitiarum, & exiguis illis priuatus est.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus & Vetula.

LVpus esuriens circuibat quærẽdo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audiuit lugentem puerulum, eique dicentem anum: Desine plorare: sin minùs, hâc hora tradam te Lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculã, expectabat ad multam horã. Sed cũ aduenisset vespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem: Si venerit lupus huc, interficiemus eum, fili. His auditis lupus eundo dicebat: In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Fabula in homines, quorum facta verbis non respondent.

De Culice, & Leone.

CVlex ad leonem accedens, ait: neque timeo te, neque fortior me es. Minus mihi adesse virium ideò existimas, quòd laceres vnguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego verò longè sum te fortior. Si verò vis, veniamus ad pugnam. Et cum tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares, ipsius leueis genas: leo autem proprijs vnguibus dilaniauit seipsum, donec indignatus est. Culex autem victo leone, cum sonuisset tuba, & epinicium cecinisset, euolauit. Aranea verò vinculo implicitus cum deuoraretur, lamentabatur quòd cum maximis pugnans, à vili animali araneâ occideretur.

Fabula in eos, qui prosternunt magnos, & à paruis prosternuntur.

FINIS.

SALES, SIVE FACETIÆ MVLtum iucundæ, Selectæ ex libello Poggij Florentini, *Oratoris eloquentissimi.*

De Pigritiâ Adolescentis.

BOnatius adolescens facetus, è familia Galiscorum, dum essemus Constantiæ, admodum tardè surgebat è lecto. Cum socij eam tarditatem culparent, quidnam tam diu in lecto ageret, percontarentur, subridens respondit, Litigantes, disceptantésque ausculto. Adsunt enim manè mihi è vestigio, cum expergiscor, duæ habitu muliebri; Solicitudo videlicet, & Pigritia: Quarum altera surgere hortatur, & aliquid operis agere, neque diem in lecto terere: altera priorem increpans, quiescendum offert, & propter frigoris vim, in calore lecti permanendum, indulgendúmque corporis quieti, neque semper laboribus vacandum. Prior insuper rationes suas tuetur: ita vt quum diutius disputent atque altercentur, ego tanquam æquus iudex, in nullam partem declinans, audio disputantes, expectans quoad sint sententiâ concordes. Hoc fit vt surgam tardius, expectans litigij finem.

De Gallo & Vulpe.

ESuriens quondam vulpes, ad decipiendas Gallinas, quæ gallo duce arborem excelsiorem, quo sibi aditus non erat, ascenderunt, ad gallum blandè accessit: quem cómiter cum salutâsset, quid in excelso agis, inquit? Numquid non audîsti noua hæc recentia tam salutaria nobis? Nequaquam, gallus cùm respondisset: Atqui prænuncia huc accessi, ait, ad communicandum tecum alacritatem. Animalium omnium concilium celebratum est, in quo pacem perpetuam omnium inter se firmârunt, ita vt omni sublato timore, nulli ab altero insidiæ aut iniuriæ fieri amplius queant: sed pace, & concordiâ omnes fruantur: licet abire vnicuique vel soli, quò velit, securè. Discendito igitur, & hunc festum agamus diem. Agnitâ vulpis fallaciâ, gallus, Bonum, inquit, adfers nuncium, & mihi gratum, & simul collum altius protendens, prospecturóque longius, & admiranti similis in pedes se erexit. Tum quidnam aspicis, vulpes cum dixisset;

Duos,

Duos,inquit, magno cursu, ore patulo aduentantes canes. Tum tremebunda vulpes, Valeto, inquit. Mihi fuga expedit, antequam illi adueniant, & simul cœpit abire. Huic gallus: Quonam fugis, aut quid times, ait? Siquidem pace constitutâ nihil timendum. Debito, inquit vulpes, an canes isti audierint decretum pacis. *Hoc pacto dolo elusus est dolus.*

De Muliere obstinatâ, quæ virum pediculosum vocauit.

MVlier quædam è nostris, admodum viro contraria, semper verbis eius obiurgando refragabatur, perstans in eo quod cœperat, ita vt superior esse vellet: Habitâ semel cum viro graui altercatione, maritum pediculosum vocauit. Ille vt verbum illud retractaret, vxorem, verberibus contundebat, pugnis cedens ac calcibus. Quo magis cædebatur, eo plus illa pediculosum appellabat. Vir tandem verberando lassus, vt vxoris pertinaciam superaret, per funem in aquæ puteum demisit, suffocaturum se dicens, nisi verbis eiusmodi abstineret. Instantius perseuerabat etiam in aquâ mentum vsque constituta, verbum illud continuans. Tum vir ne amplius loqui posset, in puteum demersit, tentans si eam mortis periculo à verborum pertinaciâ posset auertere. At illa loquendi facultate ademptâ, etiam dum suffocaretur, quod loqui nequibat, digitis exprimebat. Nam manibus super caput erectis, atque vnguibus vtriusque pollicis coniunctis saltem quo potuit gestu, viro pediculos obiiciebat. Vnguibus enim eorum digitorum pediculi à fœminis occidi consueuerant.

De eo qui vxorem in flumine peremptam quærebat.

ALter vxorem, quæ in flumine perierat, quærens, aduersus aquam proficiscitur. Tum quidam admiratus, cum deorsum, secundum aquæ cursum illam quæri admoneret: Nequaquam hoc modo reperitur, inquit. Ita enim dum vixit difficilis ac morosa fuit, reliquarúmque moribus contraria, vt nunquam nisi contrario & aduerso flumine, etiam post mortem, ambulet.

De Sacerdote, qui caniculum sepeliuit.

ERat sacerdos rusticanus in Thusciâ admodum opulentus. Hic caniculum sibi charum, cum mortuus esset, sepeliuit in cœmeterio. Sensit hoc episcopus, & in eius pecuniam animum intendens, sacerdotem, veluti maximi criminis reum, ad se puniendum vocat. Sacerdos, qui animum episcopi satis nouerat,

quinquaginta aureos secum deferēs, ad episcopum deuenit. Qui sepulturam canis grauiter accusans, iussit ad carcerem sacerdotem duci. Hic vir sagax, O pater, inquit, si nosceres prudentiam caniculi, nō mirareris, si sepulturam inter homines meruit. Fuit enim plusquā ingenio humano tum in vitâ, tum præcipuè in morte. Quidnam hoc est, ait episcopus? Testamentum, inquit sacerdos, in fine vitæ condens, sciénsque egestatem tuam, tibi quinquaginta aureos ex testamento reliquit, quos mecum detuli. Tum episcopus testamentum, & sepulturam comprobans, acceptâ pecuniâ sacerdotem absoluit.

De Milite, qui vxorem habuit litigiosam.

HAbebat Florentinus eques admodum nobilis, vxorem litigiosam: ac peruersam, quæ quotidie ad religiosum confessorem, vel (vt aiunt) deuotum suum querelas viri, & vitia deferebat. Hic equitem reprehendebat, obiurgabátque. Aliquando verbis admonitus vxoris, & vt pacem inter eos poneret, rogauit virum ad confessionem peccatorum: quâ factâ, non dubitabat conuenturam inter eos concordiam. Paruit eques. Et cum religiosus eum sua peccata explicare iussisset: Nequaquam est opus, inquit. Quicquid enim vnquam commisi, & multo plura etiam ab vxore sæpius tibi recitata extiterunt.

Facetissimum de sene quodam, qui asinum portauit super se.

DIcebatur inter secretarios pontificis, eos qui ad vulgi opinionem viuerent, miserrimâ premi seruitute: cùm nequaquam possibile esset, cùm diuersa sentirent, placere omnibus, diuersis diuersa probātibus. Tum quidem ad eam sententiam fabulam retulit, quam nuper in Alemaniâ scriptam factamq; vidisset. Senem ait fuisse, qui cum adolescentulo filio, præcedente absq; onere asello, quem venditurus erat, ad mercatum proficiscebatur. Prætereuntibus viam, quidam in agro opus facientes senem culpârunt, quòd asellum nihil ferentem, neque pater, neque filius ascendisset, sed vacuum onere sinerent: cùm alter senectute, alter ætate tenerâ vehiculo egeret. Tum senex adolescentem asino imposuit, ipse pedibus iter faciens. Hoc alij conspicientes, inculpârunt stultitiam senis, quòd adolescente, qui validior esset, super asinum posito, ipse ætate cōfectus, pedes asellum sequere-tur.

tur. Is mutato consilio, atque adolescente deposito, ipse asinum ascendit. Paululum verò progressus, audiuit alios se culpantes quòd paruulum filium, nullâ ratione ætatis habitâ, tanquam seruum post se traheret, ipse asello (pui pater erat) insidens. His verbis permotus, filium secum asello superimposuit, hic pacto iter sequens. Interrogatus inde ab alijs, an suus esset asellus, cum annuisset, castigatus est verbis, quòd eius tanquam alius, nullam curam haberet, minimè aptum ad tantum onus, cum satis vnus ad ferendū esse debuisset. Hic homo perturbatus tot sententijs, cum neque vacuo asello, neque ambobus, neque alteri superimpositis absque calumniâ progredi posset, tandem asellum pedibus iunctis ligauit, atque baculo suspensum, suo filijque collo superimpositum, ad mercatum deferre cœpit. Omnibus propter nouitatem spectaculi ad risum effusis, ac stultitiam amborum, maximè verò patris, increpantibus, indignatus ille, supra ripam fluminis consistens, ligatum asinum in flumen deiecit, atque ita amisso asino domum red jt. Ita bonus vir, dum omnibus placere cupit, nemini satisfaciens, asellum perdidit.

De homine qui in somnis aurum reperiebat.

AMicus quidam noster aurum à se repertum noctu per somnum referebat in cœtu. Tum quidam: Vide, ne tibi accidit, ait, quod meo vicino, cui aurum in stercus cecidit. Cum somnium narrari posceremus, vicinus, inquit, noster somniauit, ductum se à dæmone in agrum ad aurum eff diendum, & cum multum reperisset, non licet (inquit dæmon) nunc auferre, sed signa locum, vt cognosci à te solo queat. Cum alter quo signaculo vteretur, peteret: Caca h c, inquit dæmon. Nam hoc maximè modo nullus hic esse aurum suspicabitur, & tibi soli res nota erit. Annuit vir: Et statim expergefactus, sensit in lecto ventrem admodum laxâsse. Inter fœtorem & stercus cùm surrexisset, domo exiturus, capiti capitium vltimò imposuit; in quo catus eâ nocte stercus fecerat: iniquo fœtore permotus, inquinatū caput, & cesariem lauit. Ita aureum somnium in merdam rediit.

De derisione hominis, porcum occidere volentis.

MOs erat in oppido quodam Piceni, vt qui hyeme porcum occidisset, viciniam ad cœnam inuitaret. Quidam, quo pacto dam impensam vitaret, compatrem consulit. Dic (in-

quit

quit ille) eras porcum tibi hac nocte furto ablatum. Et simul nihil tale illo verente, quidam clam porcum nocte furto surripuit. Mane conspiciens sibi porcum ablatum, ad compatrem profectus, altâ voce querebatur, porcum sibi furto surreptum. Tum alter: Rectè compater mi, sapis, inquit. Ita enim te docui locuturum. Cum ille sæpius, & per deos omnes iuraret id verum esse: Bone agis, respondebat, & secundum consilium meum. Cum ille iuramento iteraret: Hoc modo te loqui debere antea monui, respondebat, & sanum consilium dedi tibi. Tandem elusus abiit.

De vulpe à rustico in paleâ absconditâ.

VVlpes olim fugiens in venatione canes, diuertit ad rusticum, qui in area triticum terebat, rogans vt à canibus tueretur: & simul pollicita est, nunquam se eius pullos gallinaceos læsuram: Annuit rusticus conditioni, & sumptis paleis furculâ vulpem texit. Aduenit vnus, & item alter ex venatoribus, vulpem quærens: rogabant autem rusticum, nunquid vulpem fugientem vidisset, & iter eius? Ille verbis vulpem per certam viam defugisse, vultu verò & oculis latere sub paleis innuebat. Illi potius ad verba, quàm ad nutum respicientes, abiêrunt. Tum rusticus, detectâ vulpe, serua, inquit, modò promissa. Nam verbis meis euasisti, cum dicerem te abiisse. At illa, quæ sibi timens per rimam inter paleas rusticum contemplabatur diligenter: Verba tua, inquit, bona fuere, sed actus satis mali. *Dictum in eos qui vnum verbis, aliud re agunt.*

De Florentino, qui equum emerat.

NOtus mihi Florentinus, Romæ empturus necessariò equū, pactus est cum venditore, qui 25. aureos, pretium carius æquo, postulabat, se 15. daturum in præsentiâ, reliquorum verò se debitorem eius esse velle annuit. Venditor postridie quum residuum posceret, solutionem recusans, seruabo conuenta, emptor inquit. Pepegimus quidem vt debitor tuus sim futurus: si autem tibi satisfecero, non sum debitor tuus amplius futurus.

De Ægyptio hortato ad fidem.

HOrtatus est Christianus quendā infidelem Ægyptium, quocum sibi diutina vitæ consuetudo fuerat, cum is in Italiam venisset, vt semel interesset in ecclesiâ dum missa solennis celebraretur. Assentitur ille, & missæ interfuit cū Christianis. Rogatus

tus deinde in cœtu, quid sibi de ceremonijs & solennitate officij videretur? Respondit, omnia rectè & ex ordine præter vnum sibi videri. Nullam enim charitatem in eâ missâ esse seruatam: cum vnus solùm reliquis esurientibus, comedisset, ac bibisset; nullâ portione cibi ac potus reliquis impensâ.

Facetum hominis dictum, asinum erudire promittentis.

TYrannus ad exhauriendum bona subditi, qui se multa facturum iactitabat, sub graui pœnâ præcepit, vt asinum literas doceret. Ille impossibile ait fore, nisi multum temporis sibi in erudiendo asino concederetur. Petere quantum vellet iussus, decennium impetrauit. Deridebatur ab omnibus, quoniam rem impossibilem suscepisset. Ille amicos solatus, Nihil timeo, inquit. Nam interim aut ego moriar, aut asinus, aut dominus. Quibus verbis ostendit, salutare esse, rem difficilem in longum protrahi, atque differri.

De Sacerdote, Epiphania, an vir esset, vel fœmina, ignorante.

SOcius quidam de festo Epiphaniâ narrauit mihi stultitiam sacerdotis contribuli sui. Sacerdos fuit, inquit, qui populo nuncians Epiphaniæ celebritatem futurum: Cras ait, summâ deuotione veneremini Epiphaniam: maximum est enim & præcipuum festum. Nescio an vir fuerit an fœmina. Sed quisquis extiterit, à nobis est summo timore hic dies custodiendus.

De Cantilenâ tabernario placitâ.

VIator quidam esuriens, cum diuertisset ad cauponulam, ventrem cibo potùque farciuit. Petenti pecuniam ait, nullos sibi esse nummos, sed cantilenis se satis esse facturum. Tabernarius non cantu, sed pretio sibi opus esse respondit. Cui alter, si eam cantionem dicam, quæ placeat tibi, num eâ pro pecuniâ contentus eris? Annuente caupone, cœpit viator canere, & an ea placeret, interrogauit? Cum abnuisset caupo, vnam & deinde alteram cecinit. Nullo cantu sibi satisfieri ille testatus est. Hic viator: dicam ergo nunc, inquit, eam quæ tibi sit placitura: & arrepto marsupio dissoluenti similis, cœpit cantionem, quâ viatores vti consueuerunt: *Metti mano alla borsa, & paga l'hoste.* Hoc est, mitte manum ad bursam, & satisfac hospiti. Hoc dicto, nunquid illa sibi placeret, rogat. Placet hæc, inquit hospes:

tum

tum viator: Satisfactum est tibi ex pacto, ait, postquam hæc cantio placuit tibi. Ita absque solutione discessit.

De sancti Antonij fratre, & laico ac Lupo.

RElegiosus ex his quæstuarijs, qui pro sancto Antonio eleemosynam petunt, agricolæ, ad dandum sibi nescio quid frumenti, persuasit eâ pollicitatione, assereret, res omnes suas, & oues præsertim, per eum annum saluas atque incolumes fore. Huiusmodi rusticus promissis fidens, cùm oues licentiùs vagari permisisset, lupus plures ex eis comedit. Quâ ex re indignatus villicus, cum altero anno quæstuarius pro frumento rediret, negauit se quidquã daturum, & simul questus est inanes suas fuisse pollicitationes. Sciscitatus causam, respondit, ab lupo oues suas raptas. Lupus, inquit alter? Oho, mala est bestia, & absque fide. Caue tibi ab eâ. Non enim sanctum Antonium tantùm, sed ipsum Christum, si posset, falleret.

Stultum est his fidere, quorum exercitium in fraudando consumitur.

Ridenda de paucitate amicorum Dei, responsio.

AD ægrum quendam ciuem nostrum perfacetum, qui graui morbo diutius torquebatur, accessit religiosus hortandi gratiâ. Quem verò inter cætera consolationis verba dixisset: solere Deum, quos diligeret, hoc pacto castigare, & incommodis afficere: Non mirum est (inquit ægrotus) si tam paucos amicos habet: habiturus, si ita tractaret eos, etiam pauciores.

De Iudæo nonnullorum suasu Christiano facto.

IVdæum quum multi hortarentur ad Christi fidem, ægrè ille bona sua dimittebat. Suadebant complures vt ea daret pauperibus, quoniam secundum Euangelicam sententiam, quæ esset verissima, centuplum esset accepturus. Persuasus tandem, ad fidem conuersus est, distributis inter pauperes, egenos, & mendicos, bonis. Inde per mensem ferè hospitio exceptus est honorificè à diuersis Christianis. Quem ei omnes blandirentur & laudarent factum, ille tamen qui precariò viueret, expectabat centupli promissionem. Et cùm multos satietas cibandi hominis cepisset, iamque rarus inuitator reperiretur, cœpit homo admodum egere, ita vt ei necesse esset diuertere ad hospitale quoddam: in quo morbo correptus ad extremum vitæ deuenit, cum sanguis per posteriora effluerent. Desperans itaque salutem, & simul pollicitationi

licitationi diffisus centupli, ex anxietate quadam aërem quæ-tens, egressus est lectulo ad secessum ventris in pratulum propinquum. Vbi cum constitisset quæsitis post egestionem ad tergendum anum herbis, inuenit inuolutum linteum refertum lapidibus pretiosis: quare ditior factus adhibitis medicis conualuit: atque domo emptâ & possessionibus, vixit postmodùm in summâ rerum opulentiâ. Cùm ergo diceretur ab omnibus: Ecce, nonne verum prædiximus tibi, Deum centuplum redditurum, Reddidit, inquit ille: sed tamen vt prius vsque ad interitum sanguinem cacarem, permisit.

Dictum contra eos, qui tardi in beneficio dando, & reddendo existunt.

De medico qui insanos curabat.

PLures colloquebantur de superuacuâ curâ (ne dicam stultitiam) eorũ, qui canes, ac accipitres ad aucupium alunt. Tum Paulus Florentinus: Rectè hos, inquit, risit stultus Mediolanensis. Quum narrari fabulam posceremus: Fuit, inquit, olim ciuis Mediolani, dementium & insanorum medicus, qui ad se delatos infra certum tempus sanandos suscipiebat. Erat autem curatio huiusmodi; Habebat domi aream, & in eâ lacunam aquæ fœtidæ atque obscœnæ, in quâ nudos ad palum ligauit eos, qui insani adducebantur, alios vsque ad genua, alios inguine tenus, nonnullos profundius, pro insaniæ modo, ac eos tam diu aquâ atque inediâ macerabat, quoad viderentur sani. Allatus est inter cæteros quidam, quem vsque ad femur in aquam posuit, qui post quindecim dies cœpit resipiscere, ac curatorem rogare, vt ex aquâ reduceretur. Ille hominem exemit à cruciatu, eâ tamen conditione, ne aream egrederetur. Quum diebus aliquot paruisset, vt vniuersam domum perambularet, at exteriorem ianuam non egrederetur, permisit: reliquis socijs, qui plures erant, in aquâ relictis, paruit diligenter medici mandatis. Stans verò aliquando super ostium (neque enim egredi audebat timore lacunæ) aduenientem equestrem iuuenem cũ accipitre & duobus canibus, ex his qui sagaces dicuntur, ad se uocauit, rei motus nouitate. Neq; enim quæ ante insaniam viderat, tenebat memoriâ. Quũ accessisset iuuenis: Heus tu (inquit ille) ausculta, oro, me paucis, ac si libet, responde. Hoc quo veheris, quid est, & quãobrẽ illũ tenes? Equus inquit, & aucupij gratiâ. Tum deinceps, verùm hoc quod manu

manu gestas quid vocatur, & in quâ re illâ vteris? Accipiter, respondit, & aucupio aptus querquedularũ, & perdicum. Tum alter: Hi qui te comitantur, qui sunt, age, & quid prosunt tibi? Canis, ait, & aucupio accommodati, ad inuestigandas aues. Hæ autem aues, quarum capiendarum causâ tot res páras, cuius pretij sunt, si in vnum conferas totius anni capturam? Parum quid nescio, quum respondisset, & quòd sex aureos non excederent: Subdit homo: Quænam est equi, canúmque, & accipitris impensa? Quinquaginta aureorum affirmauit. Tum admiratus stultitiam equestris iuuenis, Ho, ho, inquit, abi hinc ocyus, oro, atque adeo auola, antequam medicus domum redeat: nam si te hîc compererit, veluti insanissimum omnium qui viuant, in lacunam suam coniiciet, curandum cum cæteris mente captis, atque vltra omnes, vsque ad mentum in aquam summam collocabit. *Ostendit aucupij porrò studium summam esse amentiam, nisi aliquando & ab opulentis, & exercitij gratiâ fiat.*

Facetissimum consilium Minacij ad rusticum

RVsticus cum castaneam arborem ad excutiendos fructus ascendisset, decidens ex eâ, costam effregit pectoris. Hunc ad consulendum accessit Minacius quidam, homo perfacetus: qui inter loquendum daturum se illi normam dixit, quâ seruatâ, nunquam ex arbore caderet: Vellem hîc antea, inquit æger, consuisses: attamen in futurum poterit prodesse. Tum Minacius: fac semper, inquit, ne sis celerior in descensu quàm in ascensu: sed eâ quâ ascendis tarditate, descendas: hoc pacto nunquam præcipitem te ageas.

Eiusdem Minacij lusoris responsio.

IDem Minacius cum aliquando nummulos, & vestes insuper ad taxillos lusisset (egens enim erat) flens ad ostiolum tabernæ cuiusdam sedebat. Videns mœrentem flentémque amicus; quidnam est tibi, inquit? Nihil Minacius ait. Curnam ergo, si nihil habes, ploras? Hoc solum quòd nihil habeo, inquit. Admiratus ille, quare ergo, si nihil habês plores, ait; ob hanc ipsam causam respondit, quoniam nihil est mihi. Alter nihil causæ cur ploraret, intelligebat: alter nihil sibi reliquum superesse à ludo plorabat.

Di

De paupere monoculo, qui frumentum empturus erat.

TEmpore, quo Florentiæ summa aliquando erat annonæ caritas, accessit pauper luscus ad forum, quædam sextaria frumenti (vt dicebat) empturus. Rogauit hunc in foro percontantem pretium quidam alter superueniens, quanti sextarium frumenti venderetur: hominis oculo, inquit, constat: designans his verbis annonæ caritatem. Hoc audiens scitulus, qui aderat, puer: Cur tu ergo, ait, tam grandem saccum portâsti, quum non amplius quàm vnum sextarium possis emere?

Fabula Mancini.

MAncinus vir rusticus oppidanus meus, frumento ad Figignum castrum asellis vehendo exercebatur, quos ille complures ad vecturam sumebat. Cùm ille semel à mercatu rediens, fessus è viâ, ascendisset Asinum quendam præstantiorem: computatis in viâ asinis qui præibant, domo appropinquans, eóque quo vehebatur, minimè annumerato, visum est ei vnum deesse. Turbatus igitur, ac reliquis asinis vxori quos restituerit commendatis, confestim eodem asino quo ferebatur ad mercatum septem millibus passuum retrocedit: quærensque à singulis obuijs, an asinum quempiam amissum reperissent, cùm omnes negarent, domum noctu mœrens, & dolens iacturam asini, rediit. Tandem etiam ab vxore admonitus, cùm descendisset, illum quem tanto studio & dolore quæsierat, asinum esse cognouit.

De illo qui aratrum super humerum portâuit.

ALter Pierus nomine admodum incultus, cùm vsque ad meridiem arâsset fessis bobus, & ipse labore fatigatus, rediturus in oppidum, aratrum super asellum alligat: deinde asellum præmissis bobus, ascendit. Qui cùm nimio onere grauatus sub pondere deficeret, sensit tandem Pierus asellum ire non posse. Tum descendens, atque ararum super humetrum ponens, rursus asellum ascendit, inquiens: Nunc rectè ambulare potes: non enim tu, sed ego aratrum fero.

FINIS.

Guilielmus Wiggins
Wigginus eius Liber 1682 1682
finis finis

I and my brother do love

Ego et frater

De [illegible]

Tempore, quo Elementa [illegible]

[illegible] quae [illegible]

[illegible] grauis hunc in foro [illegible]

[illegible]

Aucupis vir rusticus [illegible]

[illegible]

Inter Plerus [illegible]

[illegible] proprie : [illegible]

I and my brother do love

Ego et frater

I and my brother doe love

Ego et frater amamus

Iste liber pertinet ad me
Gualterum Jamyson 1622

precium est 10d

precium est 10d

Noverint universi per
presentes me Walterum
Jamyson in Dom[illegible]
[illegible] Ragalter
teneri et firmiter
obligari Johanni Dorum
de [illegible] Dom
in quinque
[illegible] romanis
libris bone et legalis
monete Anglie solvend[um]
eidem Johanni Dorum
seu certo attornato suo
executoribus
administratoribus vel
assignatis suis ad quam

I and my brother doe love:
Ergo fratres amamus:
I and my brother did love:
But now wee doe not:
Ergo fratres amabamus
Sed nunc non faciamus 1622:

p: me Walterū: [illegible]

[illegible]

Walterum Jameson cum

[illegible]

I and my Bro
doe loue:
Ergo et frater et amamus —

I and my Brother
did loue but now
wee doe not:
Ergo et frater et amabamus
sed nunc [illegible]

Brother
Brother [illegible]
My Brother doe loue

[illegible]